

evelâhir

Poetry City

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi

EYLÜL - EKİM - SAYI: 6
SEPTEMBER - OCTOBER 2021

BIMONTHLY CULTURE, ART AND CITY MAGAZINE

Şiir - Şehir - Maraş

Maraş'ta Bir Köşe

Saraçhane

A Corner in Maraş

Maraş Evleri

Maraş Houses

Hayrettin Güngör:

Kalemiz Milli Mücadelenin Sembolüdür

Our Castle is The Symbol of Our National Struggle

Söyleşi:

Aslıhan Ece Paköz

Talking About Old Houses

Tarihe Çıkanlar

Tahsin Yücel

Emergents Of History

Can Acer ile

Maraş'ta Bir Gün

A Day in Maraş with Can Acer

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi

الاستقلال

الكاتب: بولنت آتا | المصور: فن وثقافة جنتة

وجد فرصة للقاء بالمأتى.
عش هي واحدة من أكبر
فى تغيير المستقبل، مع كل
سخيرة إلى الكبيرة...
ان يضحكى على الجميع.

KAHRAMANMARAŞ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
KÜLTÜR
BAYIRLARI

ÇİZGİ
ROMAN

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi

İSTİKLÂL İLHAM VERİR...

MİLLİ MÜCADELE'DE
KAHRAMANMARAŞ'IN
HİKÂYESİ ŞİMDİ ARAPÇA!

الاستقلال

ÇIKTI!

II. Kahramanmaraş Şiir ve Edebiyat Günleri yaklaşıyor. Kahramanmaraş geçen yıl olduğu gibi inşallah bu yıl da şiirle, fikirle, sanatla dolup taşacak. Türkiye'nin dört bir yanından hikâyeciler, romancılar, şairler Kahramanmaraş'a gelecek, Kahramanmaraş'ta Yunus Emre'yi ve Mehmet Akif'i konuşacaklar, kendi şiirlerini okuyacaklar, günümüz edebiyatının muhtelif meselelerini tartışacaklar.

Tarihiyle iç içe büyüyen, gelişen bir şehirdir Kahramanmaraş. Bunun en güzel örneğini, belki de Maraş'ın en eski yapısı olan Tarihi Kahramanmaraş Kalesi'nin dimdik ayakta duruşu ve restorasyon sonrasında ilk yapıldıkları günlerdeki gibi cadde, sokak ve mahalleleri güzelleştiren Maraş'ın geleneksel evleridir. Dergimiz altıncı sayısında Maraş tarihinin bu farklı yönlerine dikkat çekiyor.

Her yeni sayıda belirttiğimiz gibi, kültür bizim işimizdir.

The 2nd Kahramanmaraş Poetry and Literature Event is coming up. Hopefully Kahramanmaraş will be filled with poetry, ideas, and art just like last year. Story writers, poets and novelists will come from all around Turkey to Kahramanmaraş so that they can talk about Yunus Emre and Mehmet Akif, recite their own poems and discuss the various problems of contemporary literature.

Kahramanmaraş is a city that grows and develops within its history. The best example for this is perhaps the oldest building in Maraş: The Historical Kahramanmaraş Castle which is still standing firm. The traditional Maraş houses, which make the roads, streets, and neighbourhoods more beautiful than ever after their restoration could also be given as an example. Our magazine will draw attention to these aspects of our city in our sixth issue.

As we have said in every issue, culture is our thing.

Hayrettin GÜNGÖR
Mayor of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality

KAHRAMANMARAŞ
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KÜLTÜR-SANAT VE ŞEHİR DERGİSİ
KAHRAMANMARAŞ METROPOLİTAN MUNICIPALITY
CULTURE-ART AND CITY MAGAZINE

Eylül - Ekim 2021
Sayı: 6 Yerel Süreli
September - October 2021 Issue: 6 Local Periodical

Büyükşehir Belediyesi Adına İmtiyaz Sahibi
Concessionaire for the Metropolitan Municipality
Hayrettin GÜNGÖR

Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief
Duran Doğan

Yayın Danışmanı / Publishing Consultant
Yusuf Genç

Yayın Koordinatörü / Publishing Coordinator
Rıdvan Tulum

Editör / Editor
Ömer Yalçınova

Mütercim / Translator
Ahmet Ölmez

Tasarım ve Uygulama / Design and Application
Ali Şenocak

Kapak Tasarım / Cover Design
Ali Şenocak

Son Okuma / Last Read
Betül Durdu

ISSN: 2718-0662

Baskı
Kültür Sanat Basım Evi
Press Kültür Sanat Printing House

Baskı Adresi / Printing Address
Maltepe, ZB7-ZB11 2. Matbaacılar Sitesi,
Litros Yolu Sk, 34010
Zeytinburnu/İstanbul

Sertifika No / Certificate No.
44153

Sosyal Medya / Social Media
instagram - twitter - facebook
@evelahirdergisi

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
İsmetpaşa Mahallesi Azerbaycan Bulvarı, No: 25
Dulkadiroğlu / Kahramanmaraş

Headquarters and Mailing Address: Kahramanmaraş
Metropolitan Municipality, İsmetpaşa Mahallesi, Azerbaycan
Bulvarı, No: 25 Dulkadiroğlu / Kahramanmaraş

İÇİNDE

06

**Tarihe Çıkanlar
Türk Romancılığının
Özgün Kalemî:
Tahsin Yücel**

**Emergents Of History
The Authentic Pen
Of Turkish Novels:
Tahsin Yücel**

Yaşar Ercan

12/Maraş İçin Kalemîşi
Çalışmaları -III
Art Studies Of Kalemîşi
For Maraş - III

Ömer Aksay

16

**Sultanlar
ve Makamlar
Sultans And Posts**

İbrahim Kanadıkırık

21

**Tarihî
Kahramanmaraş
Kalesi
Geçmişten Geleceğe**

**The Historical
Kahramanmaraş Castle
from the Past to the
Future**

22/Söyleşi:
HAYRETTİN GÜNGÖR

Ömer Yalçınova

28/Şehir Kadar Eski
Old As The City

Mehmet Işık

32/Yenilenme Sonrası
Kahramanmaraş
Kalesi'ni Gördünüz Mü?
Did You See The
Kahramanmaraş Castle
After The Restoration?

Bengisu Ergüder

36

**Maraş'ta Bir An
A Moment in Maraş**

Fatih Emre Asya

38

**Söyleşi: Osman Nalbant
"Yarınlara Bugünlerden
Müspet Olacaktır."**

**"Tomorrow Will Be
Better Than Today."**

Sibel Kök

44

**Maraş'ta Bir Gün
A Day In Maraş**

**Maraş'a Doğru
Towards Maraş**

Can Acer

EKİLER

48

Dünya Edebiyat Şehri Masallar Diyarı Prag

World Literature City
Prague, Land Of Tales

Zehra Karadaş

54

Ecer Gelin II Ecer Bride II

Müzeyyen Çelik Kesmegülü

58/Şiirli Pınarların
Yaylası: Yavşan

The Plateau Of Poetic
Springs: Yavşan

Ferhat Ağca

62/Edebiyat Müzesine
Dair Notlar

Notes On The
Literature Museum

Ulviye Karan

66/Lezzetin Mekânı
Delicacy Corner

Kilerin Sermayesi Bulgurdan
Bir Lezzet: Ekşili Köfte

A Delicacy From Bulgur, The Fortune
of The Cellar: Sour Meatballs

İlknur Avcı

70

Maraş Evleri Şarkıya Dönmek

Maraş Houses
Returning to the Song

72/Söyleşi:

DR. ASLIHAN ECE PAKÖZ

Ömer Yalçınova

76/Varlığınız Yeter

Your Existence Is Enough

Funda Birsen

82

Mahreç İşaretleri Geographic Indicators

Maraş'ın Nakışlı Kalbi
The Embroidered Heart
Of Maraş

İnci Okumuş

86/Maraş Güncesi
Maraş Diary

Ayşe Hicret Karakay

90/Pulsuz Mektuplar (6)
Stampless Letters (6)

Hüseyin Yorulmaz
Mustafa Aydoğan

94

Evrenin Dünyada Gözü Var: Yeşilgöz Obruğu The Universe Has An Eye On Earth: The Yeşilgöz Conca

Ali Ömer Akbulut

98/Dostlar Çayevi

Dostlar Teahouse

Bekar Evimin İngilteresi-II

The England Of My

Bachelor House-II

Hüseyin Burak Us

102/Maraş'ın Ahırdağı'nda
On Maraş's Ahırdağı

Nuhan Nebi Çam

106/Maraş Bir Köşe

A Corner in Maraş

Fatih Demirdöğen

108/Elinde Çiçek, İçinde
Huzur: Çokran Bük Deresi
Flower in Hand, Peace At
Mind: Çokran Bük Creek

Ela Yüce

110/II. Şiir Ve Edebiyat
Günleri Yaklaşıyor

The 2nd Poetry And Literature
Event Is Coming Soon

Büyükşehir'den İki Önemli Kitap
Two Important Books
by the Municipality

TÜRK ROMANCILIĞININ ÖZGÜN KALEMİ:

Tahsin Yücel

THE AUTHENTIC PEN OF TURKISH NOVELS: TAHSİN YÜCEL

Tahsin Yücel'i nasıl tanımlarsınız? Akademisyen, yazar, eleştirmen, çevirmen ya da göstergebilimin ilk örneklerini veren bir bilim insanı... hemşeri, öykücü ya da romancı... Şüphesiz Tahsin Yücel bu saydıklarımızın hepsini özümsemiş ve dünya edebiyatına adını altın harflerle yazdırmıştır.

How would you define Tahsin Yücel? Scholar, author, critic, translator or a scientist who produced the first examples of semiotics... A townsman, story-teller or a novelist... Without a doubt Tahsin Yücel was involved with all of these, and he wrote his name in world literature with golden letters.

YAŞAR ERCAN

"Gerçek edebiyat ruhsal sağlığımızın güvencesidir, her zaman sürdürmüştür bu işlevini; umarım, bundan sonra da sürdürür."

Vatandaş, Tahsin Yücel

Tahsin Yücel, 17 Şubat 1933'te Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Ötegeçe Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Henüz üç yaşındayken babasını kaybetmiştir. İlk eğitim çağını burada tamamlamış, ilk yazma denemelerine burada başlamıştır. Ötegeçe onun için ilk sosyal okuldur. Anadolu'nun çoğu kırsal yerleşkesinde olduğu gibi ekonomik olarak sıkıntılı bir çocukluk ve ilk gençlik yıllarının

ardından kabul edildiği Galatasaray Lisesi, onun hayatının miladı olmuştur. Yücel burada Ahmet Kutsi Tecer, Orhan Şaik Gökyay, Yıldırım Keskin gibi Türk dilinin gönüllü çalışmacılarıyla arkadaşlık kurmuş ve dil üstüne düşünceleri de böylece şekillenmeye başlamıştır. Lise mezuniyetinin hemen ardından İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümüne kaydolan Yücel, hem yaşamını idame ettirmek hem de çok sevdiği yazarlık mesleğinde yol kat etmek için Varlık Yayınlarının kurucusu Yaşar Nabi Nayır'a mektup yazar. Birkaç hafta sonra Nayır'ın cevap mektubu ile profesyonel anlam-

da yazarlık kariyerinin önü açılır ve Varlık Yayınlarında çalışmaya başlar. İlk öykü kitabı olan *Uçan Daireler* (1954) burada yayımlanır. Ertesi yıl yayımladığı *Haney Yaşamalı* isimli öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanını kazanır. Kazandığı ilk ödülle birlikte Yücel'in üretken kalemi coşkuyla yazmaya devam eder. 1958'de yayımlanan *Düşlerin Ölümü* ile Türk Dil Kurumu Öykü Ödülüne layık görülür. 1960'da ilk romanı *Mutfak Çıkmazı*'nı yayımlar. Tahsin Yücel bir yandan öyküler yazarken bir yandan da okuluna devam eder. Üniversite mezuniyetinin ardından Gülçin Arca ile evlenir.

"Real literature is the guarantee of our spiritual well-being. This has been its function until now and I hope that this will be the case in the future as well.

Vatandaş, Tahsin Yücel

Tahsin Yücel was born in the Ötegeçe Village of Elbistan in Kahramanmaraş on the 17th of February 1933. He lost his father when he was just three years old. He completed his first education here and also began his writing exercises here. Ötegeçe was his first social school. Like most people in the rural parts of Anatolia, he had economic problems during

his childhood and his first flush of youth, but getting accepted to Galatasaray High School became a turning point for him. He became friends with volunteers of the Turkish language like Ahmet Kutsi Tecer, Orhan Şaik Gökyay, and Yıldırım Keskin, thus his ideas regarding language started to take shape. After graduating from high school he enrolled in the French Language and Literature Department at Istanbul University and he also sent a letter to Yaşar Nabi Nayır, the founder of Varlık Publications, to find a way to get a living and to ascend his career as a writer. With the positive respon-

se of Nayır a few weeks later, his path to become a professional writer opened up and he started working in Varlık Publications. His first story book *Uçan Daireler* (1954) was published here. He won the Sait Faik Story Award with his book *Haney Yaşamalı* which was published a year later. After winning his first award, Yücel became more productive than ever. He was awarded the Türk Dil Kurumu Story Award in 1958 with his book *Düşlerin Ölümü*. His first novel *Mutfak Çıkmazı* was published in 1960. Tahsin Yücel was also going to school while writing his stories.

Çiftin bu evlilikten şimdilerde akademisyen olan iki kızları olur. Yücel, yüksek akademik çalışmalarına ara vermeden yine İstanbul Üniversitesi'nde devam eder. Burada dünyaca ünlü dilbilimci Algirdas Julien Greimas'a öğrenci olur. Tahsin Yücel'in akademideki miladını da Greimas'ın öğrencisi olmasını kabul edersek yanılmış olmayız sanırım. Zira 1965'te doktora tezi olarak çalışmaya başladığı *Bernanos'un İmgesel Evreni*'ni hocası Greimas'a incelemesi için bıraktığında kendinin bile bilmediği bir bilimsel örneğe imza atmıştı; ilk göstergebilim örneğine. A. J. Greimas, Yücel'in bu çalışmasının

henüz tamamlanmamış göstergebilimin ilk örneği olduğuna ilerleyen yıllarda kaleme aldığı *Yapısal Anlambilim* isimli kitabında yer verecektir. Tahsin Yücel, bu tez çalışmasıyla doktor unvanını alır.

Akademik çalışmalarına yalnızca askerlikte geçirdiği iki yıl için ara veren Yücel (1965-1967), askerlik bitiminden ölümüne dek geçen sürede herhangi boşluğa mahâl vermeden üretkenliği ve çalışkanlığıyla hem akademik hem de yazınsal çalışmalarına devam etmiştir. Dönemin en popüler dilbilim şehri olan Paris'e burslu öğrenci olarak gider. Burada birçok ünlü yazar ve akademisyenle bağ kurar. Dilimize Fransız edebiyatının birçok yazınsal örneğini kazandıran Yücel, Türkçenin yabancı dillerin baskı ve gürlütüsünden kurtulması

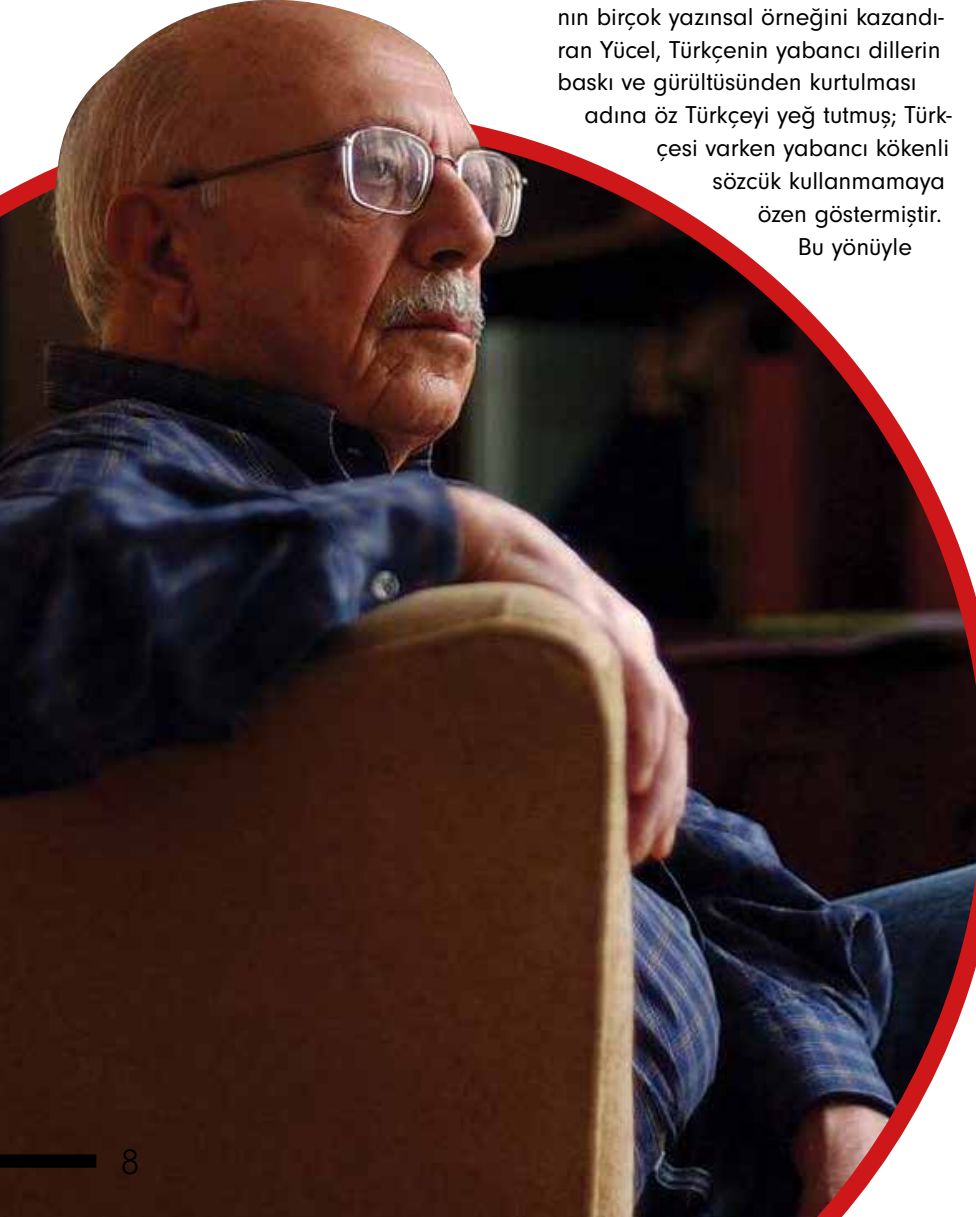
adına öz Türkçeyi yeğ tutmuş; Türkçesi varken yabancı kökenli sözcük kullanmamaya özen göstermiştir. Bu yönüyle

Haney Yaşamalı isimli öykü kitabıyla **Sait Faik Hikâye Armağanı'na, 1958'de yayımlanan *Düşlerin Ölümü* ile Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü'ne, 1993'te yayımlanan *Peygamberin Son Beş Günü* ile Orhan Kemal Roman Ödülü'ne layık görülür.**

çevirdiği eserler üzerinden birçok eleştiri de almıştır. Fakat Yücel tüm bu eleştirilere dilbilim ekseninde yanıt vermiştir. Onun için dil salt anlaşma aracı değil aynı zamanda kimlik meselesidir. Öykülerinde, denemelerinde, romanlarında, çevirilerinde, eleştirilerinde Türkçe titizliği kendini net şekilde gösterir.

Tahsin Yücel'e 1984'te, yaptığı tüm çeviriler adına Azra Erhat Çeviri Yazını Üstün Hizmet Ödülü verilir. Ne ki bu kazandığı son ödül olmayacaktır. 1993'te yayımlanan *Peygamberin Son Beş Günü* ile Orhan Kemal Roman Ödülü'ne, 1997'de Fransız Hükümetinin Fransızcaya katkı sunanlara takdim ettiği "Palme Académique" nişanına, 2003'te *Yalan* romanıyla Yunus Nadi Roman Ödülü'ne, 2007'de *Gökdelen* ile Balkanika Ödülü'ne değer görülmüştür.

Tahsin Yücel 1972'de Fransa'da yayımlanan *İnsanlık Güldürüsü'nde Yüzler ve Bildiriler* başlıklı çalışmasıyla doçent unvanı; 1978'de yayımlanan "Les Coördines Narratives" isimli çalışmasıyla da profesör unvanını alarak İstanbul Üniversitesine döner.

He won the Sait Faik Story Award with his book *Haney Yaşamalı* which was published a year later. After winning his first award, Yücel became more productive than ever. He was awarded the Türk Dil Kurumu Story Award in 1958 with his book *Düşlerin Ölümü*.

He married Gülçin Arıca after graduating from university. This couple had two daughters who are now scholars. Yücel continued on his post-graduate work incessantly at Istanbul University. He became the student of the famous linguist Algirdas Julien Greimas. We would not be far of by saying that Yücel's turning point in the academy was him being the student of Greimas. When he submitted his doctorate thesis on the Imaginative World of Bernanos so that his professor Greimas could inspect it he had accomplished something that he was not aware of: Producing the first example of semiotics. A. J. Greimas gave place to this first example of the then incomplete study of semiotics in his book *Structural Semantics*. Tahsin Yücel earned his doctorate after this thesis.

Yücel ceased to produce in the academy only during his two-year long mandatory military service (1965-1967), and after leaving the military he continued to productively toil for his academic and literary works incessantly until his death. He won

a scholarship and went to Paris, the most well-known city for linguists of the period, as a student. He met with many famous authors and scholars there. Yücel translated many important works from French into our language, and he preferred Pure Turkish so that Turkish could be disposed of the pressure and noise of foreign languages. He was diligent on not using foreign words when they had a Turkish equivalent. His translations were criticised for this preference. But Yücel responded to them along the lines of linguistics. For Yücel, language was not just a tool for communication, but it was also a matter of identity. We could see his daintiness for Turkish very clearly in his stories, essays, novels, translations and criticisms.

Tahsin Yücel won the Azra Erhat Translation Outstanding Service Award

for all his translations in 1984. But this was not the last award he won. He won the Orhan Kemal Novel Award in 1993 for his book *Peygamberin Son Beş Günü*, the Palmes Academique in 1997 given by the French government for his contribution to the French language, the Yunus Nadi Novel Award in 2003 for his novel *Yalan*, and the Balkanika Award in 2007 for his book *Gökdelen*.

Tahsin Yücel became associate professor with his 1972 work *Faces and Notices in La Comédie Humaine*. In 1978, he became a professor with his work *Les Co-*

Dilimize Fransız edebiyatının birçok yazınsal örneğini kazandıran Yücel, Türkçenin yabancı dillerin baskı ve gürültüsünden kurtulması adına öz Türkçeyi yeğ tutmuş; Türkçesi varken yabancı kökenli sözcük kullanmamaya özen göstermiştir.

Yücel, bu tarihten emekli olacağı 2000 yılına dek İstanbul Üniversitesinde öğrenci yetiştirir. Kendisinin de yazınsal öğrenciliği hiç bitmez. Yazdığı romanlarla kendini geliştirerek yoluna devam eder. Öyle ki ilerleyen yaşında ilk yapıtları sorulduğunda bazılarının üstünde oynama yapmak istediğini hatta *Vatandaş*'ın ilk baskısı ile yirmi yıl sonraki baskısının arasında değiştirilen metinler olduğunu söyler. Bu, Yücel'in dil kullanımındaki özenin, yazı dilinin olgunlaşmasıyla eriştiği kazanımların somut göstergelerine örnektir. Yayımlanan ilk romanı ile ikinci romanı arasında otuz iki yıl gibi büyük bir zaman diliminin olmasını da yazı dilinin her geçen gün kendini güncellemesine, güçlendirmesine bağlayabiliriz. Ki Yücel sabırlı ve öğrenmeye hep açık bir yazardır.

Tahsin Yücel, öykülerinde mekân olarak çocukluğunu geçirdiği memleketinin mahallelerini seçer. Birçok öyküsünde de karakterlerin yine memleketinin hafızasına armağan ettiği gerçek tipler olduğunu söyleyebiliriz. O, öykü ve romanlarını mizahi ve toplumsal gerçekçi bir tavırla kâğıda aktaran bir biçime sahiptir. Toplumsal

eleştirisini de yine aynı tavırla yapar. Romanlarına konu olan karakterler gerçek kişilerdir, anlattığı olaylar akla aykırı ya da gerçeküstü olaylar değildir. Kurmaca için seçtiği mekânlar; ya kırsalın sakin, doğal ve içtenliğini koruyan meskunları ya da kentin karmaşık, çarpık ve kalabalık ortamlarıdır. Toplumsal olan her şeyi romanına konu edinen Yücel'i bu yönüyle toplumun içinden görmek yapılabilecek en sıradan okur yorumu olacaktır. Yücel, yapıtlarında yalın bir dil, dolambaçsız bir anlatım ve bizden karakterler kullanarak Türk halkının gerek eleştirel gerek trajikomik gerekse dramatik yaşantılarından örnekler sunar. Yani elindeki aynayla bizi bize gösterir. Bu yönüyle onun yapıtlarının görüldüğü gibi olması, okunduğu gibi anlaşılması işten değildir. Zira Tahsin Yücel'in kaleminin en büyük kozu da bu yalınlıktır. Onun romanlarındaki zenginliği yalınlığıdır. Romanlarında okuru içinde bulunduğu toplumdaki uzaklaşmaz aksine okurunu toplumsal farkındalığa yönlendirir. Batıgün Sarıkaya'nın da dediği gibi; *"Tahsin Yücel romanlarında dolaşmak; sabırlı, tutkulu edebiyatseverler için başlı başına bir serüvendir."*

Türk edebiyatına onlarca deneme, eleştiri, öykü, roman ve çeviri kitap kazandıran Tahsin Yücel, 22 Ocak 2016'da aramızdan ayrılmıştır. Şimdilerde adını yeni duyanlar ya da yeniden duymak isteyenlerin onun geride bıraktığı yazınsal yapıtlara geç kalmışlık duygusu ile sarılmalarını umuyorum.

"ordines Narratives" and returned to Istanbul University. He taught students here until 2000 when he retired. But his literary studentship never ended. He continued his path by developing himself with his novels. During his old age, when he was asked about his earlier work, he replied that he wanted to make some changes to the books, he also said that there were some major changes to the second printing of his novel *Vatandaş* that came twenty years later. These are some of the concrete examples that show how Yücel gave importance to the use of language and what he gained with a more mature writing language. We could also say that there is a thirty-two-year gap between his first and second published novel because his language continually renewed and strengthened itself. Yücel was also a patient author who was always open to learning.

Tahsin Yücel chose the neighbourhoods of his hometown as the places his stories took place in. We could also say that the characters in a lot of his stories were real people who were given as a gift from his hometown to his memory.

The style in his stories and novels involved comedic and social realist aspects. His social criticisms also had the same style. The characters in his novels were real people and the events he narrated here were not improbable or surreal. He either chose the home of frank people in the calm and natural country or the crowded,

Yücel translated many important works from French into our language, and he preferred Pure Turkish so that Turkish could be disposed of the pressure and noise of foreign languages. He was diligent on not using foreign words when they had a Turkish equivalent.

unplanned, and complicated scenery of the city. So, the easiest extrapolation we can derive as a reader from his works is that Yücel is really a part of the people. Yücel, with his clear language, direct narrative and real people, gives examples of the critic, tragicomic and dramatic lives of the Turkish people. In a way he shows us to ourselves with his mirror. We can thusly say that his works are not like what they seem, and they should not be understood as they are heard. Because the greatest power of Tahsin Yücel is his clarity. The richness in his novels derives from this clarity. He does not uproot the reader from his or her society, instead he invokes social awareness in his readers. As Batıgün Sakarya have said: "To walk within the novels of Tahsin Yücel is an adventure all on its own for patient and passionate lovers of literature."

Tahsin Yücel, after contributing to Turkish literature with many essays, criticisms, stories, novels and translations, died on the 22nd of January 2016. I hope that people who newly heard his name and people who wants to hear his name once more would hang on to his literary works with a sense of belatedness.

MARAŞ İÇİN KALEMİŞİ ÇALIŞMALARI - III

ART STUDIES OF KALEMİŞİ FOR MARAŞ - III

Bizim Maraşlı veya başka bir yerden olmamız Maraş'a bir değer katmalı. Maraş, kültür ve sanat yönüyle muazzam bir atılım yaparak, Anadolu'nun hasret kaldığımız asıl yüzünü göstermelidir.

We must add value to Maraş if we are from this city or elsewhere. Maraş made wonderful process in terms of culture and art, and thusly showed the real face of Anatolia that we yearned for.

ÖMER AKSAY

"Bir Maraş atasözü şöyle der" diye başlar Salâh Birsal, 4 Mayıs 1955'te Maraş'ta kaydettiği günlüğüne: "Maraş'ın üst yanında keklük öter, alt yanında turunc biter." Maraş'tan şöyle böyle bahsederek günlüğünün sonunu Pakdil'le bağlar: "Otele dönüyorum. Otelin salonunda da Nuri Pakdil'i, beni bekler buluyorum." (Günlük, Yeditepe Yayınları, 1955)

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Maraş milletvekili oluşu, Türk siyaset arenasında ne kadar "anamlı" bir oyunun sahnelendiğinin de işaretidir. Milletvekili olduğu ili görmeyen, hiç uğramayan milletvekilleri içinde Tanpınar'ın ismine rastlamak saçma bir espri gibi gelse de, bunun aslında Maraş'a (ve Anadolu İstiklâlîne) yönelik tutmayan bir uygulama olduğu anlaşılıyor.

Şair Gülten Akin'ın 1968-72 arası Maraş'ta avukatlık yaptığını kaç Maraşlı biliyor? Necip Fazıl Kısakürek, baba tarafından Maraşlı Kısakürekogullarından; Maraş'a büyük yakınlık duyduğunu, 70'lerin başında Maraş'ta (Bahçelievler'de) verdiği bir konferans öncesinde kendi ağzından işitmiştim. Nurullah Ataç'ın da annesinin Maraşlı Kısakürekogullarından olduğuna Âlim Kahraman'da rastladım.

50'lerdeki, 60'lardaki Nuri Pakdil'in, Özdenören'lerin, Âkif İnan'ın, Erdem Bayazıt'ın, Cahit Zarifoğlu'nun öğrenci olduğu Maraş Lisesi ne kadar önemli! 1920 öncesinde Maraş'ta da Maarif Müdürlüğü yapmış olan, *Dîvânü Lu-gâtî't-Türk'ü* Türkçeye tercüme eden Besim Atalay'ın bir eseri de: *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*'dır (Ankara 1339/1921).

Maraş, eskiden beri ticarî yönden de önemli bir kavşak, geçiş noktasında

bulunmakta. Halep'le Maraş arasında sıkı bir gidiş-geliş yaşıyanıyordu, Suriye krizi bu gidiş-gelişi durdurmadan önce. "Halep oradaysa arşın burada" tabiri, daha ziyade Maraşlı kumaş tüccarlarının kullandığı bir deyim olmalı. Bestekâr, yazar, milletvekili Rüştü Şardağ'ın doğum yeri Halep (1917), ama babası alay kâtibi Mehmet Atıf Bey ve annesi Maraş-Elbistanlıdır. Antepli Mütercim Âsım Efendi (1755/1819), Hicaz dönüşünde Şam'a ve Halep'e uğrar, oradan Antep'e ve Maraş'a geçer. Nuri Pakdil, *Bir Yazarın Notları -3'te*, büyükbabasının Maraş'tan Halep'e giderek bir yüksekokulda öğretmenlik yaptığını, annesiyle dayısının Halep'teyken Arapça öğrendiklerini kaydeder.

Başta Maraş olmak üzere, bölgeyi adım adım dolaşmış Karacaoğlan'ın da bir kumaş taciri olduğunu hatırlayalım.

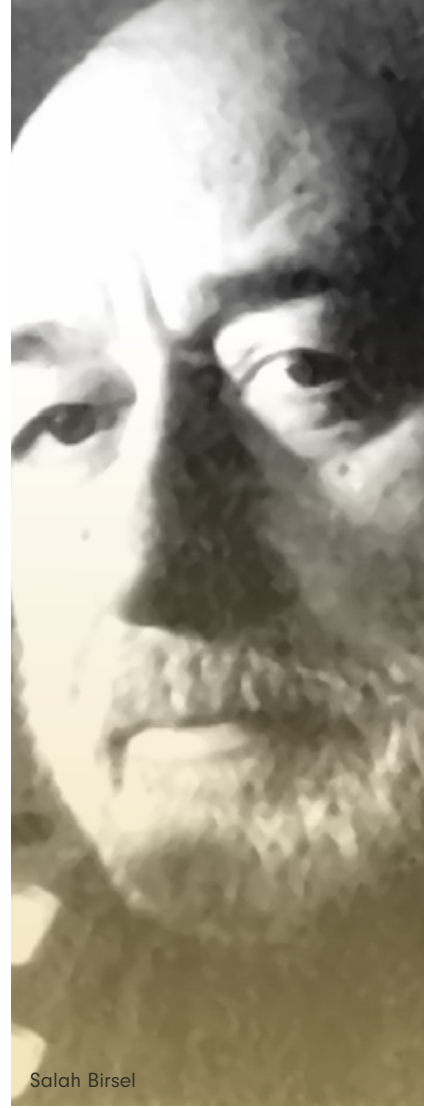
Besim Atalay

Gülten Akın

Necip Fazıl Kısakürek

Salah Birsel

"There is a proverb in Maraş," wrote Salâh Birsel in his diary on the 4th of May 1955, "Partridges chirp above Maraş, and oranges bloom below it." After talking about Maraş, he ends his entry with Pakdil: "I returned to the hotel to see that Nuri Pakdil was waiting for me in the lobby." (Günlük, Yeditepe Publishers, 1955)

Maraş also plays a "meaningful" role in Turkish politics as Ahmet Hamdi Tanpınar was the parliamentary representative of Maraş. It may seem like an absurd joke that Tanpınar is in the list of parliament members who never visited the city they represented, but we could easily gather that this is an unsuccessful implementation practiced in Maraş (and the Anatolian Independence).

How many people in Maraş know that the poet Gülten Akın worked as a lawyer here in 1968-72? Necip Fazıl

Kısakürek's father is from the Maraş family Kısakürekoğulları. I have heard with my very own ears that he felt sympathy towards Maraş in a conference held here (in Bahçelievler) during the 70's. I have also learned from Âlim Kahraman that Nurullah Ataç's mother was also from the Maraş family Kısakürekoğulları.

Maraş High School, which had students like Nuri Pakdil, the Özdenören brothers, Âkif İnan, Erdem Bayazıt and Cahit Zarifoğlu in the 50's and the 60's is very important! Besim Atalay, who translated the "Dîvânü Lügâti't-Türk" to Turkish, was the Head of Education in Maraş before 1920, and he also had a book called: *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* [Maraş History and Geography] (Ankara 1339/1921).

Maraş is in the middle of an important trade passage since ancient times. Before the Syrian crisis, there were constant transits between Aleppo and Maraş. "If

Aleppo is there, then you are here," was a proverb used mainly by fabric traders of Maraş. The composer, author and MP Rüştü Şardağ was born in Aleppo (1917), but his father the regiment clerk Mehmet Atıf Bey and his mother were from Elbistan, Maraş. Translator Âsım Efendi of Antep (1755/1819), used to visit Damascus and Aleppo after returning from Hejaz, and he would also pass by Antep and Maraş. Nuri Pakdil, in his memoir *Bir Yazarın Notları -3*, wrote that his grandfather went to Aleppo from Maraş after being appointed as a professor there, and his mother and uncle learned Arabic while they were in Aleppo.

Let us not forget that Karacaoğlan, who travelled the area thoroughly starting with Maraş, was also a fabric merchant. We could understand from his poems that he also frequented Aleppo and Damascus:

Onun da şiirlerinden Halep'e, Şam'a sık sık gidip geldiğine tanık oluyoruz:

Kolda götürürler curayı bazı
Haleb'de geçirdim kış ile yazı
Kötünün kârı da münafık sözü
Aramızdan gelir geçer inşallah

Kalk gidelim atım Haleb haneden
Kismetimiz versin Mevlâ Yaradan
Eğrikol'da yemin kestireyim atım
Bu gece Eğrikol'da yatalım atım

Atıma bineyim de edeyim sökün
Sağına soluna hamaylı takın
Ağyar yırak derler Keferdiz yakın
Bu gece Keferdiz'de yatalım atım

Ata kar mı olur aşkıktan geri
Dizgini boynuna düştükten geri
Aksu'yun köprüsün geçtikten geri
Bu gece Maraş'ta yatalım atım

Maraş'tan öte de bir uzak yoldur
Önün Tatar Deresi'nde dizgini kaldır
Öğle namazını Göğsun'da kıldır
Bu gece Göğsun'da yatalım atım

Karacaoğlan (17. yy.) gezgin bir tüccar (çerçi) olmasına rağmen tüccarlığıyla öne çıkan birisi değildi, bu yönünü hiç önemsemedi. Ahmed Tâhir Maraşî'nin veya 18. yy. Osmanlı matematikçisi Abdurrâhîm b. Ebî Bekr b. Süleymân el-Maraşî (v: 1030/1736)'nin Maraşlı olmaları, onların Maraş'a kazandırdığı seviyeyi gösteriyor; yoksa onlar Maraşlı olmakla bir mertebeye, rütbeye sahip değiller. Bizim Maraşlı veya başka bir yerden olmamız Maraş'a bir değer katmalı. Maraş, kültür ve sanat yönüyle muazzam bir atılım yaparak, Anadolu'nun hasret kaldığımız asıl yüzünü göstermelidir. Maddî zenginliğin yanında manevî zenginliğe de ihtiyaç var; hattâ maddî zenginliği ayakta tutanın manevî zenginlik olduğunu da unutmamalı.

Dünyaya gözümü Maraş'ta açmak kader defterimde yazılmış. İnsanın gözünün dünyaya nerede açıldığını önemli bulan ehli irfandan birkaç satır okumuştum.

Maraşlı olmakla İstanbullu olmak birbirinden çok farklı şeyler aslında; ama bu özgünlüğü, farklılığı, bugünkü kürevî

dönüşüm her yerde yok ederek, birbirine benzeterek törpülemekte, kişiliksizleştirmekte. Ne Maraş'ın Maraş özgünlüğü, ne Konya'nın Konya özgünlüğü kaldı. İstanbul'un bunalımı ise daha da yüksek.

"İyi günlerimiz gerilerde kaldı" diyor yaşlı bir amca, Ulu Camiin önünde soluklanırken. Hep bir soru, kıymık gibi saplanıyor, can yakıyor: Neyin, hangi emelin peşinde Maraş? Nereden nereye savruluyor, poyrazla mı, nasıl bir âkıbet getireceği bilinmeyen başka bir rüzgârla mı?

Başkonuş'tan baktığımda, Ahîr Dağının eteğinden dökülen taş blokları görünce kederleniyorum: Kentsel dönüşüm anıtları!

**Necip Fazıl
Kısakürek'in
Maraş'a büyük
yakınlık duyduğunu,
70'lerin başında
Maraş'ta
verdiği bir konferans
öncesinde kendi
ağzından
işitmişim.**

Fotoğraf: Yasin Mortaş

**I have heard
with my very own
ears that Necip
Fazıl Kısakürek
felt sympathy
towards Maraş
in a conference
held in
Maraş during
the 70's.**

Some carry the lute on their arms
I spent winter and summer in Aleppo
The profit of evil is the word of the heretic
Let's hope that it will come and go

Let's go my horse from the house of Aleppo
If our Lord Creator has allowed us of course
I will make a promise my horse at Eğ-
rikol Let us sleep at Eğrikol tonight my
horse Let me mount my horse and gal-
lop down Wear charms on your left and
right Others are far but Kerferiz is close
Let us sleep at Kerferiz tonight my horse
What does snow mean to the horse
Once it is bridled around its neck
After crossing the Aksun Bridge
Let us sleep at Maraş tonight my horse

There is a long path beyond Maraş
Pull your horse beside Tatar Creek
Perform your noon prayer at Göğsun
Let us sleep at Göğsun tonight my horse

Karacaoğlan (17th century) was a travelling merchant but this side of him was not given much importance. Since people like Ahmed Tâhir Maraşî and the 18th century Ottoman mathematician Abdurrahîm b. Ebî Bekr b. Süleymân el-Maraşî (D: 1030/1736) were from Maraş, we could see how the level of Maraş ascended with their help, since they did not ascend to any position just because they were from Maraş. We must add value to Maraş if we are from this city or elsewhere. Maraş made wonderful process in terms of culture and art, and thusly showed the real face of Anatolia that we yearned for. We need spiritual richness aside from material richness. We must also not forget that spiritual richness is the originator of material richness.

It was written in my fate to open my eyes in Maraş. I had read some words of wisdom regarding the importance of where you open your eyes to the world.

Coming from Maraş and coming from Istanbul are two totally different things. But there is a global transformation that is destroying, grounding and depersonalizing these authenticities and differences. Today, Maraş is not as authentic as Maraş and Konya is not authentic as Konya. On the other hand, Istanbul's crisis is much worse.

An old man catching his breath beside the Grand Mosque said "Our good days are past." There is this question that always pricks like a splinter and hurts deeply: What is Maraş after? Where is it going? Is it travelling with the northeaster or with another wind that blows to unknown consequences?

When I see the stone blocks on the skirts of Ahîr Mountain while gazing from Başkonuş, I feel sorrow: Monuments of urban transformation!

Maraş'ın Son Nakib'ül-Eşrafı

HAFIZ ZÂİZÂDE MUHAMMED EMİN EFENDİ

THE LAST NAKİB'ÜLEŞRAF OF MARAŞ ZÂİZÂDE MUHAMMED EMİN EDENDİ

Seyyid ve şeriflerin yoğun yaşadığı memleketlere İstanbul'a bağlı Nakib'ül-eşraf tayin edilirdi. Maraş bu vilayetlerden birisidir. 20. asır başlarında Maraş'a tayin edilen Nakib'ül-eşraf, şehir yaşamına damgasını vurmuş şahsiyetlerden Zâizâde Muhammed Emin Efendi'dir.

Nakib'ül-eşrafs were appointed from Istanbul to cities where seyyids and sharifs were populous, and Maraş was one of these cities. Nakib'ül-Eşraf Zâizâde Muhammed Emin Efendi was one of the more well-known of these attendants, and he made his mark on the 20th century.

İBRAHİM KANADIKIRIK

Nakib'ül-eşraflık, Osmanlı'da en seçkin ve itibarlı kurumlardandır. Ecdadımız hazreti peygamberin ehli-beytine büyük hürmet göstermiş ve her daim evlâd-resulleri baş tacı etmeyi şeref bilmişti. Bu sebeple tüm seyyid ve şeriflerin (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin nesli) işlerini Nakib'ül-eşraflık kurumu vasıtasıyla yürütürdü. Devlet topraklarında yaşayan tüm seyyid ve şeriflerin lideri olan Nakib'ül-eşraf Efendi başkentte oturur ve onların tüm işlerini idaresinden mesul olurdu.

Ayrıca yeni padişahların Eyüp Sultan Camii'nde yapılan kılıç kuşanma töreninde padişahın kılıcı Nakib'ül-eşraf Efendi tarafından takılırdı.

Nakib'ül-eşraflık defteri vasıtasıyla seyyid ve şerif kayıtları tutulur, ihtiyaçları giderilir, küçük düşürücü meslekleri yapmalarına müsaade edilmez, muhtaç duruma düşmelerini için gerekli tedbirler alınır. Evlilikleri bile Nakib'ül-eşraflık onayıyla gerçekleşirdi. Böylece hem sürekli koruma altında tutulurlar hem de sahte nesep şecerelerinin önüne geçilirdi.

Seyyid ve şeriflerin yoğun yaşadığı memleketlere İstanbul'a bağlı Nakib'ül-eşraf tayin edilirdi ki, Maraş bu vilayetlerden birisiydi. İşte bunlardan birisi de 20. asır başlarında Maraş'a damgasını vurmuş şahsiyetlerden Nakib'ül-eşraf Zâizâde Muhammed Emin Efendidir.

Bu zat günümüzde "Ziyaizâde Mehmed Emin Efendi" olarak tanınsa da hem mezar taşında hem de bir mektubunda ismi belirgin bir şekilde "Zâizâde Muhammed Emin Efendi" şeklinde yazıldığı için ilmî açıdan orijinal yazımına sadık kalındı.

1847'de Maraş'ta doğan Muhammed Emin Efendi, aslı Şam tarafı olan bir seyyid sülalesindendi. Genç yaşta hafız olan ve ilmî icazetini Müderris İsmail Efendi'den alan Muhammed Emin Efendi, Kalalı Osman Efendi'nin kızıyla evlenerek büyük bir fıkıh âliminin de damadı olur.

Ulu Cami Nebeviyye Medresesi müderrisi de olan Muhammed Emin Efendi, 1911 yılında selefi Ali Rıza Efendi'den boşalan Maraş

Acmeli Camii, Fotoğraf: Şahin Aslan

The title known as nakib'ül-eşraf was one of the most elite and well-respected titles during the Ottoman era. Our ancestors always gave high regards to the household of our Prophet and they always regarded serving the children of the Prophet as an honour. This is why all the tasks of the seyyid and the sharif (the descendants of Hasan and Hussain) were carried out by people known by the title of naküb'ül-eşraf. All the seyyid and the sharif were governed by the Nakib'ül-Eşraf Efendi who lived in the state capital. He was also responsible for their well-being.

When the new sultan was to ascend to the throne, a sword girding ceremony was held in the Eyüp Sultan Mosque

and the person who put the sword in its place was the Nakib'ül-Eşraf Efendi.

The nakib'ül-eşrafs would keep a record for the seyyids and the sharifs to meet their needs, prohibit them from belittling jobs and take precautions for their well-being. The nakib'ül-eşraf also had to give consent to their marriages. Thus, they would always be under protection and forged lineage documents would be prevented.

Nakib'ül-eşrafs were appointed from Istanbul to cities where seyyids and sharifs were populous, and Maraş was one of these cities. Nakib'ül-Eşraf Zâizâde Muhammed Emin Efendi was one of the more well-known of these attendants, and he made his mark on the 20th century.

This person is known as "Ziyaîzâde Mehmed Emin Efendi" today, but it is clear from his gravestone and in one of his letters that his name is actually "Zâizâde Mehmed Emin Efendi," so we preferred the original transliteration of his name in this essay for scientific purposes.

Muhammed Emin Efendi was born in 1847 in Maraş, but he came from a seyyid family in Damascus. He became a hafiz at an early age and received his ratification from Müderris İsmail Efendi. Muhammed Emin Efendi also married the daughter of Kalalı Osman Efendi and became the groom of a great fahih scholar.

Muhammed Emin Efendi was a teacher at the Grand Mosque Nebeviyye Madrasah, and in 1911, when his precursor

Muhammed Emin Efendi

Nakib'ül-eşraflığına atanır ve Balkan Harplerinden itibaren Maraş tarihinde mühim roller oynar.

Onu, 1913'de "Gönüllü Mevlevî Alayları" kapsamında Balkan Savaşlarına katılmak isteyen Mevlevî Şeyhi Selim Dede ve dervişleri için Konya Çelebilik Makamına yazdığı bir tavassut mektubunda görüyoruz. Mektupta bu isteğin kabulünü rica etmektedir.

Maraş Millî Mücadelesine başından itibaren destek olur. Özellikle Karababa Mescidi'nde verdiği vaazlarıyla ahaliyi millî mücadeleye katılmaya teşvik eder.

Ermenilerin kıskırtmalarına kapılarak bir toplantı düzenleyen İngiliz işgal kuvvetleri Komutanı Max Andrio, Şeyh Ali Sezai Efendi'nin yaptığı uzun ve etkili konuşma neticesi geri adım atar. Toplantı çıkışı Muhammed Emin Efendi'nin; "Katar'da bir deve kükrer" sözüyle Ali Sezai Efendi'ye takdirlerini belirtmesi kayıtlara geçer.

İlim ve faziletiyle Ermenilerin de saygısını kazanmış olan hoca, 5 Aralık 1919'da belediye dairesinde Ermeni liderlerin de katıldığı bir toplantıda birlik ve beraberliğin önemi hususunda bir konuşma yapar. Nasihat bir kısım Ermeni liderler üzerinde olumlu tesir bırakmış olacak ki, ertesi gün Ermeni Taşnak liderlerinden Misak tarafından ölüm tehdidi içeren bir mektup alır.

Harp başladığında Bayazıtlı Camii'nin doğu tarafında bulunan evi, Arslan Bey tarafından mücadelenin ilk karargâhı olarak kullanılır. Yine harbin ilk günlerinde Karababa Mescidi'nde toplanan halka verdiği vaazda; "Maraş kurtulacaktır. Bunda Allah'ın ilhamı ve yardımı vardır... Birlikte harp edelim..." şeklindeki vaazıyla halka büyük bir moral ve motivasyon sağlar. Arslan Bey'in manevi desteği olur. Harpte Şeyh Ali Sezai Efendi şehrin doğu cephesinin manevi liderliğini üstlenirken, Muhammed Emin Efendi de batı cephesinin

manevi önderi olur. Zaferden sonra vaaz ve nasihatlerine devam ederek Antep'e çeteler sevkine ve Antep Savunmasına da katkı sağlar.

Meclis açıldığında Maraş ileri gelenleri tarafından Ankara'ya mebus olarak gönderilmek istenirse de bunu kabul etmeyerek yerine Arslan Bey'in gitmesini ister. 1921 yılı ilkbaharında vefat ederek Şeyh Adil Mezarlığına defnedilir. Kendisinden sonra asaleten bir Nakib'ül-eşrafın atanmaması ve kısa süre sonra bu kurumun ilga edilmesiyle "Maraş'ın Son Nakib'ül-eşrafı" olarak tarihe geçer.

Takvasıyla meşhur olan Muhammed Emin Efendi talebelerinin "Allah" ismi şerifini gelişi güzel bir şekilde silinebilen yerlere yazmalarına müsaade etmez, onun yerine "Allah" ismini temsil eden "elif ve he" harflerinin yazılmasını isterdi. Bu konuda şöyle dediği meşhurdur; "Allah ismi o kadar yücedir ki, ancak silinmeyecek ve hürmetle saklanacak yerlere yazılmalıdır."

Kudüs Şairi merhum Nuri Pakdil'in de dedesi olan Muhammed Emin Efendinin mezar taşı şu şekildedir: "Mer'aş Camii Kebir Nebeviyye Medresesi Müderrisi ve Mer'aş Nakib'ül-Eşrâfi Zâîzâde el-Hac es-Seyyid Hafız Muhammed Emin Efendi merhûmun ruhiçün el-fatiha/hicrî 23 Şaban'ul-Muazzam sene 1339/28 Nisan 1337 Cuma."

Onu, 1913'de "Gönüllü Mevlevî Alayları" kapsamında Balkan Savaşları'na katılmak isteyen Mevlevî Şeyhi Selim Dede ve dervişleri için Konya Çelebilik Makamı'na yazdığı bir tavassut mektubunda görüyoruz.

Ali Rıza Efendi left his post, he became the Nakib'ül-Eşraf of Maraş. He also played an important role for Maraş during the Balkan Wars.

He wrote a letter to the Konya Çelebilik Post for the Mawlawi Sheikh Selim Dede and his dervishes who wanted to attend the Balkan Wars within the "Voluntary Mawlawi Regiments" in 1913. He asked for the acceptance of this proposal in his letter.

He supported the Independence War of Maraş from the start. He encouraged people to fight for independence especially with his sermons in the Karababa Masjid.

After being provoked by the Armenians, Max Andrio, the general of the English occupant forces, was affected by the long and effective speech of Sheikh Ali Sezai Efendi, and he stepped back. After the meeting, Muhammed Emin Efendi said "There is a roaring camel in the vagon," to praise Ali Sezai Efendi.

He also got the respect of the Armenians with his wisdom and knowledge. On the 5th of December 1919, in a municipal building, he made a speech with Armenian leaders regarding the importance of unity and togetherness. His speech must have been effective because a day later he received a death threat in the form of a letter from Misak, one of the leaders of the Armenian Tashnak Society.

When the war began, his house on the east of Bayazıtlı Mosque was used as a headquarters by Arslan Bey. He induced morale and motivation to the people during the first days of the war by saying such things like "Maraş will be free. Allah will inspire and help us... Let us go to war together..." in his sermons at Karababa Masjid. He gave spiritual support to Arslan Bey. Sheikh Ali Sezai Efendi became the spiritual leader of the Eastern Front and Muhammed Emin Efendi became the spiritual leader of the Western Front. After the victory, he

Şeyhadil Mezarlığı

continued his sermons so that people would go to Antep and aid them in their struggle for independence.

When the parliament was formed, the notables of the city wanted to send him to Ankara as their representative, but he declined and requested Arslan Bey to go instead. He died during the spring of 1921 and was buried to the Sheikh Adil Graveyard. Another nakib'ül-eşraf was not appointed after his death and this title was later on removed so he became the last nakib'ül-eşraf of Maraş.

Muhammed Emin Efendi was known for his piety. He did not allow his students to write the name of "Allah" to places where it would easily be erased, instead he advised them to write the letters "aleph" and "he", the representatives of the name. He is known for saying this regarding the subject: "The name of Allah is so grand that it must be written where it cannot be erased and where it can be kept with respect."

Muhammed Emin Efendi is the grandfather of the Jerusalem Poet Nuri Pakdil, and this is what is written on his tombstone: "Al-Fatiha to the spirit of the dead Mudarris of the Maraş Grand Mosque Nebeviyye Madrasah and the Nakib'ül-Eşraf of Maraş Zâizâde el-Haj es-Seyyid Hafiz Muhammed Emin Efendi/ hijri 23 Shaban al-Muazzam Year 1339/28th of April 1337 Friday."

He wrote a letter to the Konya Çelebilik Post for the Mawlawi Sheikh Selim Dede and his dervishes who wanted to attend the Balkan Wars within the "Voluntary Mawlawi Regiments" in 1913.

TARİHÎ KAHRAMANMARAŞ KALESİ

Geçmişten Geleceğe

- SÖYLEŞİ: HAYRETTİN GÜNGÖR

**"KALEMİZ MİLLİ MÜCADELENİN
SEMBOLÜDÜR"**

HAYRETTİN GÜNGÖR: "OUR
CASTLE IS THE SYMBOL OF OUR
NATIONAL STRUGGLE"

- ŞEHİR KADAR ESKİ
OLD AS THE CITY

- YENİLENME SONRASI
KAHRAMANMARAŞ KALESİ'Nİ
GÖRDÜNÜZ MÜ?
DID YOU SEE THE
KAHRAMANMARAŞ CASTLE AFTER
THE RESTORATION?

HAYRETTİN GÜNGÖR:

"KALEMİZ MİLLİ MÜCADELENİN SEMBOLÜDÜR"

HAYRETTİN GÜNGÖR: "OUR CASTLE IS THE SYMBOL OF OUR NATIONAL STRUGGLE"

Belki de Kahramanmaraş'ın en eski yapısıdır Kahramanmaraş Kalesi. Nice medeniyetlere, dönemlere, olaylara şahit olmuştur. Bu olayların içinde en önemlisi, Milli Mücadele esnasında yaşanan Bayrak Olayı'dır. Büyükşehir Belediye Başkanı Hayrettin Güngör'le Kahramanmaraş Kalesi'nin dünü, bugünü ve yarınını konuştuk.

The Kahramanmaraş Castle could be the oldest building in the city. It bared witness to many civilizations, periods, and events. The most important of these events is the Flag Incident during the National Struggle. We talked about the past, the present, and the future of Kahramanmaraş Castle with the Metropolitan Mayor Hayrettin Güngör.

Söyleşi: ÖMER YALÇINOVA

Kahramanmaraş Kalesi'nin şehir için, Kahramanmaraşlılar için anlam ve önemini anlatır mısınız?

Sabah namazı için, erkenden uyanan Kahramanmaraşlılar, Ulu Camii'ne giderken, önce Kahramanmaraş Kalesi'ne bakarlar. Bu, bence çok anlamlıdır. Çarşı esnafı aynı şekilde henüz dükkanını açmadan, gözünü kaleye diker. Peki, Kahramanmaraşlıların kalede aradıkları şey nedir? Bayrak... Türk bayrağı... Türk bayrağının milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un o nefis tasviriyile, nazlı nazlı salınışını, her sabah, her iş gününün başlangıcında Kahramanmaraşlılar görmek ister. Bu hareket Maraşlıların istiklâl ve istikbale

verdikleri önemi gösterir. Dolayısıyla ilk önce söylememiz gereken, Kahramanmaraş Kalesi'nin, ülkemizin verdiği kurtuluş mücadelesindeki hayati yeridir. Malûmunuz, 1919 yılında Maraş'ı Fransızlar işgal etmişti. 27 Kasım 1919 gecesi Maraş'ta balo düzenliyorlar. Ve Fransızlar kaledeki Türk bayrağını indirerek, yerine Fransız bayrağını çekiyorlar. Ertesi gün, Cumadır. Kalede Fransız bayrağını gören Maraşlılar büyük bir öfkeyle Ulu Camii'nin önünde toplanır. Halk "Bayraksız namaz kılınmaz!" diye bağırır. Ulu Camii'nin imamı da bunu doğrular: "Hürriyet olmayan bir yerde namaz kılınmaz" der. Bunun üzerine Maraşlılar hep birlikte, kaleye doğru koşmaya

başlar. Fransız bayrağını indirirler ve canımızdan aziz bildiğimiz bayrağımızı yeniden kale burçlarına dikerler. O gün Cuma namazını orada kılarlar. Çok şükür, Bayrak Olayı'ndan 100 yüz yıl sonra, 2020'de Cuma namazını kalede kılmak bize de nasip oldu. Bayrak Olayı'ndan sonra Kahramanmaraş Kalesi ve Ulu Camii ayrılmaz bir bütün olarak telakki edilmiştir.

Bu noktada avukat Mehmet Ali Kısakürek'in "Âlemi İslam'a Hitap" metnini de mutlaka hatırlamalıyız. Cuma namazından önce, zaten halk, Mehmet Ali Kısakürek'in gece yazdığı, elle çoğalttığı ve sabah olmadan Maraş'ın muhtelif yerlerine astığı bu metni okumuşlardı.

Dear mayor, will you talk about the importance of Kahramanmaraş Castle for the city and the people of Kahramanmaraş?

People of Kahramanmaraş who wake up early for morning prayer first look at Kahramanmaraş Castle while going to the Grand Mosque. For me this is very meaningful. Similarly, the artisans of the bazaar also look at the castle before opening their shops. What are they searching for on the castle then? A flag... The Turkish flag... The people of Kahramanmaraş wants to see the Turkish flag, as our national poet Mehmet Akif Ersoy has put it, wave coyly every morning before work. This shows the importance the people

of Maraş give to our freedom and future. Therefore, the first thing we must say is that the Kahramanmaraş Castle had a vital role in our nation's struggle for independence. As you know, the French invaded Maraş in 1919. They held a ball on the 27th of November 1919. The French also removed the Turkish flag on the castle and placed a French flag there. The next day was Friday. The people of Maraş were furious when they saw the French flag on the castle, and they gathered on front of the Grand Mosque. The people exclaimed: "We cannot pray without our flag!" The imam of the Grand Mosque affirmed this by saying "We cannot pray if we are not free." Thus, the people of

Maraş started running towards the castle. They removed the French flag and placed our flag which we hold dear to our hearts on top of the castle walls. They prayed the Friday prayer there that day. Thankfully, we were able to pray our Friday prayer at the castle 100 years after the event in 2020. After the Flag Incident, the Kahramanmaraş Castle and the Grand Mosque formed an inseparable unity.

At this point we must remember the "Address to the Muslim World" essay of the lawyer Mehmet Ali Kısakürek. The people already had read this essay which Mehmet Ali Kısakürek wrote during the night and which he duplicated by hand before morning.

Dikkat edin, bu metin “Korkma!” diye başlar. Ben bu “Korkma!” hitabının, İstiklal Marşı’mızdaki “Korkma!” hitabıyla aynı olduğunu düşünüyorum. Bu da gösteriyor ki İstiklal Harbî’miz Maraş’ta ilk kıvılcımını almıştır. Kalemiz bu yönüyle de sembolik, birçok manalar taşımaktadır.

Maraş Kalesi, Evliya Çelebi Seyahatnamesi’nde

Bayrak Olayı’ndan öncesine gidersek, Kahramanmaraş Kalesi’nin tarihini özetler misiniz? Kim tarafından, neden yapılmış, kimler tarafından kullanılmış?

Kalenin tarihi, Geç Hitit dönemine kadar uzanıyor. Geç Hitit dönemi, Maraş tarihinin M. Ö. 810-783 yılları arasında tekabül ediyor. Kalemiz ilk o dönemde inşa ediliyor. Bunu nereden biliyoruz? Kahramanmaraş Arkeoloji Müzemi’nde görebilirsiniz. Orada “Maraş Aslanı” diye isimlendirilen bir aslan heykeli vardır. Maraş Aslanı’nın üzerinde Geç Hitit Kralı III. Halpuruntaş ve ailesinin isimleri yazıyor. Aslan heykellerinin şehri koruyacağına yönelik bir inanç da var, o dönemde. Bu yüzden Maraş Kalesi yapılıncaya, onun kapısına iki tane aslan heykeli konulmuş. Sonraki dönemlere dair, diğer bir sağlam kaynak, Evliya Çelebi’nin *Seyahatnamesi*’dir. Evliya Çelebi, 17. yüzyılın ikinci yarısında Maraş Kalesi’nde 100 hane evle birlikte bir adet de caminin bulunduğu yazmıştır. Fakat maalesef 1795 yılında meydana gelen şiddetli deprem, şehrin dörtte üçüyle birlikte cami, kalenin yüksek sur ve burçlarını da yıkmıştır. Kısaca, tarihi yedi bin yıl geriye götürülebilen Kahramanmaraş’ın Geç Hititler döneminde yapıldığı tahmin edilen kalesi Asur, Med, Pers, Kapadokya Krallığı, Roma, Bizans, Hülâfa-i Raşîdin, Emeviler, Abbasiler, Anadolu Selçuklu, Dulkadir Beyliği

Fotoğraf: Ökkeş Koca

ve Osmanlı dönemlerinde de aktif olarak kullanmış. Anadolu’yu Mezopotamya’ya bağladığı için coğrafi, stratejik ve ticari önemi çok yüksek olan Kahramanmaraş’ın korunması için kale, garnizon şeklinde yapılmış. Bölgenin en büyük kalesi olması itibarıyla de dikkat çekicidir.

Restorasyon Tamamlandı

Bugün Kahramanmaraş Kalesi ne durumda? Büyükşehir Belediyesi olarak kaleye yönelik yeni çalışmalarınız olacak mı?

Önceki soruda söz ettiğim gibi, tarihin farklı dönemlerinde Kahramanmaraş Kalesi yenilenmiş,

100 yıl önce Kahramanmaraş Kalesi’nde kılınan Cuma namazı Âlem-i İslam’ın gözbebeği olan Anadolu’nun kurtuluş meşalesi olmuştur.

The Friday prayer performed 100 years ago at Kahramanmaraş Castle became the torch of salvation for Anatolia, the pupil of the Muslim World's eyes.

This essay begins with the phrase "Do not be afraid!" I believe that this "Do not be afraid!" phrase is the same thing as the "Do not be afraid!" phrase in our National Anthem. This also shows the first sparks of the War of Independence in Maraş. Our castle also bears these kinds of various symbolic meanings.

Maraş Castle in the Travel Book of Evliya Çelebi

If we were to go before the Flag Incident, could you surmise us the history of Kahramanmaraş Castle? When and why was it built, and by whom?

The history of the castle extends to

the Late Hittite period. The Late Hittite period is between 810-783 BCE. The castle was built in this period. How do we know this? You may see it at the Kahramanmaraş Museum of Archaeology. There is a lion statue there called the "Maraş Lion." The names of the Late Hittite King Halpuruntash III and his family members are written on the Maraş Lion. They believed that the lion statues were supposed to protect their city. That is why they placed two lion statues on front of the gate after the Maraş Castle was built. Another important source for the later periods is the *Seyahatname* of Evliya Çelebi. He mentions in his book that during the 17th century, there were 100 houses in Maraş Castle along with a mosque. Unfortunately, after an intense earthquake in 1795, three quarters of the houses were ruined along with the mosque and the high walls and towers of the castle. In short, if we were to look at the previous seven thousand years of the city, we see that the castle was used by the Assyrians, Meds, Persians, Kingdom of Cappadocia, Rome, Byzantium, the Rashidun Caliphate, Umayyads, Abbasids, the Sultanate of Rum, Dulkadirites and the Ottomans. Kahramanmaraş is an important geographical, strategic and commercial place because it brings together Anatolia and Mesopotamia. So, the castle was built as a headquarters to protect the city. It is also the biggest castle in the area.

The Restoration is Completed

Dear Mayor, how is the Kahramanmaraş Castle today? Do you have any new plans for the castle as the Metropolitan Municipality?

As I have answered in the previous question, the Kahramanmaraş Castle was renewed and mended in different periods of history. These restoration activities continued during the Republic era as well.

onarılmış. Bu tür restorasyon çalışmalarını, Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Mesela 1960'da kalenin günümüzde de kullanılan ulaşım yolu yapılmıştır. 1970'te ise, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından sur duvarları ve burçları restore edilmiştir. Son restorasyon çalışması Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2017'de başlatılmış, Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan çevre, bina, park ve yol düzenlemeleleriyle 1 Haziran 2020'de Maraş Kalesi ziyarete açılmıştır. İlk soruda belirtmiştim, Tarihi Kahramanmaraş Kalesi'nin resmi açılışı, 5 Haziran 2020 tarihinde, 100 yıl aradan sonra Cuma namazı eda edildikten sonra gerçekleştirildi. Açılış esnasında kalenin tarihi ve manevi değeri vurgulandı. Önemine binaen tekrar belirtmek istiyorum: 100 yıl önce Kahramanmaraş Kalesi'nde kılınan Cuma namazı Âlem-i İslam'ın gözbebeği olan Anadolu'nun kurtuluş meşalesi olmuştur.

Acemli Projesi ve Bayrak Yolu

Kalemiz için üç aşamalı çalışmalarımıza başladık. İlk etapta kalemize araç girişini minimize edeceğiz. Aşağı kısımlarda park yerleri yaparak kaleye araç çıkışını durduracağız. Yürümede zorlanan hemşerilerimiz için de aşağıdan buraya akülü araçlarla çıkışı sağlayacağız. Bunun yanı sıra kalemizin tarihi dokusuna uygun cephe iyileştirme ve dönüşüm çalışmaları yapacağız. Şehirlerin kimlikleri ve tarihleri vardır. Kahramanmaraş olarak bizim de haklı olarak övündüğümüz bir tarihimiz var. Bu tarihimizi yaşatmak için Ulu Camiinden kalemize kadar bir Bayrak Yolu oluşturacağız. Bayrak Yolu, Ulu Camii'ne gelen bir kişiyi o tarihi yaşatarak kaleye kadar ulaştırın istiyoruz.

Aslında kale, Ulu Camii çevresi, Tekke ve Kapalı Çarşı'yı kapsayan, geniş bir projedir bu. İsmi Acemli Projesi koyduk. Şehrin bu kısmı, tarihini, diğer ifadeyle şehrin

kimliğini yansıtmaktadır. Bu tarihi dokuyu biz, görünür kılmak istiyoruz. Bu yüzden restorasyon çalışmalarına başladık. Ulu Camii ve Taş Medrese'nin çevresi yeniden düzenleniyor. Kapalı Çarşı'nın cephe yenileme çalışmalarına başladık. Sütçü İmam Türbesi'ni de yine bu projeye dahil ediyoruz. Kale ve çevresi de, aynı proje içinde, yeniden düzenlenecek. Dolayısıyla İstiklal Savaşı'mızın sembol şahısları, kahramanları ve mekânları aynı proje içinde buluşuyor.

Ulu Camiinden kalemize kadar bir Bayrak Yolu oluşturacağız. Bayrak Yolu, Ulu Camiine gelen bir kişiyi o tarihi yaşatarak kaleye kadar ulaştırın istiyoruz.

Fotoğraf: Mehmet Çiğirlioğlu

The road that goes to the castle, which we use today, was built in the 1960's. In 1970, the walls and the towers of the castle were restored by the General Directorate of Ancient Arts and Museums. The last restoration activities were carried out by the Culture and Tourism Ministry in 2017. The Metropolitan Municipality conducted landscaping, building, park, and road projects, and the Maraş Castle was opened for visitors on the 1st of June 2020. As I have stated in the first question, the opening ceremony of the

Historical Kahramanmaraş Castle was held on the 5th of June 2020, after an interval of 100 years, along with the Friday prayer which was performed at the castle. During the ceremony the history and spiritual value of the castle was emphasized. I want to repeat due to its importance: The Friday prayer performed 100 years ago at Kahramanmaraş Castle became the torch of salvation for Anatolia, the pupil of the Muslim World's eyes.

The Acemli Project and the Flag Path

We began a three-stage project for our castle. At the first stage we are going to minimize the number of vehicles entering the castle. We will build parks below the castle so that less vehicles will come towards the castle. We will have battery-operated cars ready for our city folk who have difficulty in walking. We will also conduct façade recovery and transformation projects in accordance with its historical texture. Cities have identities and histories. As Kahramanmaraş we are also justifi-

ably proud of our history. To revive our history we will make a Flag Path between the Grand Mosque to our castle. We want the Flag Path to make people relive the history when they come to the Grand Mosque and go all the way to the castle.

This is in reality a very large project that consists of the castle, the surroundings of the Grand Mosque, the Dervish Lodge and the Grand Bazaar. We named it the Acemli Project. This part of the city reflects its history, and thus its identity. We want to make this historical texture visible. This is the reason why we began our restoration activities. The surroundings of the Grand Mosque and the Taş Madrasah are being renewed. We began the façade restoration project for the Grand Bazaar. We will also include the Sütçü İmam Mausoleum to this project. The castle and its surroundings will also be renewed under the same project. Therefore the symbolic people, heroes, and placed of our War of Independence will meet in the same project.

We will make a Flag Path between the Grand Mosque to our castle. We want the Flag Path to make people relive the history when they come to the Grand Mosque and go all the way to the castle.

ŞEHİR KADAR ESKİ

OLD AS THE CITY

Kahramanmaraş Kalesi... Tarihle yaşıt. Maraş'ın dün olduğu gibi bugün de her şeyi. Tam tepenin ucunda, bugün dalgalanan o büyük bayrağın dibinden, yavaşça başınızı kaldırdığınızda, tarih kitaplarının anlatmaya gücünün yetmediği büyük bir geçmiş açılır önünüze. Hititler, Persler, Medler, Asurlar...

Maraş Castle... Old as history. It was Maraş's everything and it still is. Just at the tip of the hill, beside the great waving flag, you could see that history will open its gates to you inexplicable by history books once you raise your head from the yellowish square stones. Hittites, Persians, Medians, Assyrians...

MEHMET İŞİK

Şehrin tam ortasında, sivrice bir tepenin başında bugün bir mesire alanını andıran Maraş Kalesi, Maraş ile yaşıtır. İki tarafından derin iki dere akar, hemen önünde büyükçe bir çukurda birleşir. Birleşen dereler bir nehre ulaşmaya meylenmiş çaya dönüşür. Sonra çay, tarih boyunca olduğu gibi önündeki sebze bahçelerini sular, ovaya inince sağa doğru kavisle bir yatak bulur kendine. Önce şehri şekillendiren Aksu'ya sonra da koca Torosların kışta ve baharda eriyen yüklerini ummana ulaştıran Ceyhan'a karışır.

Bu kaleyi dışardan gören bir park, bir bahçe, bir oyun uğraş yeri sanır. Dışardan bakıldığında sanki fabrikasyon taşlar gibi duran kesme, sarımtırak taşlar oysa Geç Hitit döneminin zarif taş ustalarının iki bin yıl sonraya attıkları imzayı işaret eder. Kesme taşlardan, kare biçimli taşların hemen ardında yağma moloz taşlar bir dağ gibi, aynı kalenin ardında göğe doğru yükselen Ahır Dağı gibi, düşmana geçit vermez.

Maraş Kalesi... Tarihle yaşıt. Maraş'ın dün olduğu gibi bugün de her şeyi.

Tam tepenin ucunda, bugün dalgalanan o büyük bayrağın dibinden, sarımtırak kare tipli kesme taşların üzerinden yavaşça başınızı kaldırdığınızda, tarih kitaplarının anlatmaya gücünün yetmediği büyük bir geçmiş açılır önünüze. Hititler, Persler, Medler, Asurlar... Sonra büyük bir korteji başlatır Romalı generaller. Önce Germanicia'nın güzel kızları, soylu beyleri ardından Bizans'ın tefurları eşlik ederler bu kutlu tarihi geçide. Ardından Malik Ejder görülür kalenin tam karşısındaki tepeden ve "La İlahe İllallah!" sesleri yankılanır Maraş Kalesi'nin surlarında. Ermeniler, ardından boz yeledi kurtlar misali Türkmenler görülür Maraş'ta, dahi kalenin burcunda. Selçuk olur, Alaüddevlî Bozkurt Bey elinde inci mercana döner, saraylara gelin kızlar gönderir Maraş Kalesi.

Kalenin burcundan çektiğiniz her nefeste, Kızıldeniz'den hareketle Akabe'ye sonra Kubbetüs Sahra'ya çarpan oradan yükselip tüm Lut Çukuru'nu aşarak Maraş ovasına ulaşan bir meltem tüm benliğinizi sarıverir.

Belki çukurda kalır Ahır Dağı'na, Ulu-daz'a, Berit'e ve dahi Engizel'e göre amma bilen bilir bu dağları aşmak isteyen bir gece Maraş Kalesi'nin misafiri olmak zorundadır.

Bu kale, şehrin kalesidir elbet ama tarih derki Sultan Selim'in Halep'e, Şam'a, Kudüs'ten Firavun diyarına, yüz sürdüğü Resul'ü Ekrem'in toprağına ulaşan kutlu yürüyüşündeki dayanağı, sırtını dayadığı yüce dağdır. Nakkaşlar, bakırcılar, kuyumcular, demirciler, semerciler velhasıl zanaat erbabı bu kalenin gölgesinde çekiç vurur, iğne işler, ateşin narında işlenen altın, kolye olur gerdan süsler. "Halep işi beyim!" sözü duyulur bir tüccarın ağzından, gümüş akçelerin şakırtısı dolaşır şehrin sokaklarında. Ve herkes bilir ki bu kalenin heybetindedir tüm bu güzelliklerin raks etmesinin sebebi.

Bir ses duyulur payitahttan. "Ben ki yedi iklimin sultanı Süleyman Han! Fermanımdır; varılsın Maraş Kalesi'ne surlar tamir edilsin, içince bir Süleyman Camii inşa edilsin, Pınarbaşı nam ile anılmış bir ulu pınar varmış, suyu Maraş Kalesi'ne ulaşsın.

Maras Castle is on top of a pointy hill right in the middle of the city which looks like a picnic area today. This castle is old as the city. There are two deep rivers flowing beside it and these two meet in a somewhat large pit on its front. These joint rivers turn into a creek which tends to flow to another river.

This creek waters the vegetable gardens beside it and towards the valley it finds its bed with a bend to the right. This creek first flows towards Aksu which gives the city its shape and later to Ceyhan which carries the melting snow of the Taurus Mountains to the sea.

Outsiders would think that this castle is a park, a garden or a play area. The stones of the wall seem industrially cut, but the fact is that these yellowish stones were the work of elegant masons of the Late Hittite era two thousand years ago. Just behind the square cut stones is a heap of rubble which disallows the enemy to enter just like the Ahir Mountain behind it.

Maras Castle... Old as history. It was Maras's everything and it still is. Just at the tip of the hill, beside the great waving flag, you could see that history will open its gates to you inexplicable

by history books once you raise your head from the yellowish square stones. Hittites, Persians, Medians, Assyrians... Then Roman generals will form a cortege. After the beautiful girls and noble men of Germanicia, Byzantine feudal lords will pass through this sacred march of history. Then Malik Ejder will appear from the opposite hill to the castle and the word "La Ilaha Illallah!" will echo between the walls of Maras Castle. After, the Armenians, Turkmens will appear in Maras and the towers of the castle like grey wolves. Seljuks will transform into pearls and corals in the hand of Alaüddevlle Bozkurt Bey and the Maras Castle will send brides to other palaces.

Every time you inhale at the castle, a zephyr will move from the Red Sea to Akaba, then it will hit the Dome of the Rock and pass through the Dead Sea and reach Maras Valley to encapsulate your being. This place may seem low when compared to Ahir Mountain, Uludaz, Beirt or even Engizek, but one must know that to climb these mountains, one must spend the night in Maras Castle.

This castle may belong to the city, but according to history this was the place where Sultan Selim reached Aleppo, Damascus, Jerusalem, the land of the Pharaoh and the land of the Prophet where he rubbed his face on. Muralists, coppersmiths, jewelers, blacksmiths, saddle-makers, in short every artisan used to hit their hammers, use their needles, transform their white hot gold into necklaces under the shadow of this castle. We may hear the words "Sir, it's Aleppo style!" from a trader. The sound of silver akches move around the city streets. And everybody knows that these beautiful things dance in harmony because of the grandeur of this castle.

We hear a sound from the capital. "I am Süleyman Han, the sultan of the seven climates. This is my decree; the walls of the Maras Castle shall be mended and a Süleyman Mosque shall be built within it. They say there is a great spring there by the name of Pınarbaşı, the water of that spring shall reach Maras Castle. A neighbourhood shall be established. Our names shall be transcribed on the tower of the castle alike Hittite lords..." Thus spoke Suleiman the Magnificent, and Maras Castle became Ottoman.

Bir mahalle kurulsun, adımız Hitit beyleri gibi kalenin burcuna nakşedilsin..." der Kanuni Sultan Süleyman ve artık Maraş Kalesi, Osmanlıdır.

Tüccarlar, seyyahlar, alimler, veliler ziyaretgahı hâline dönen Maraş Kalesi'ne bir gün bir Evliya gelir. Dil sürçmesinden dolayı şefaata yerine seyahat diyen bu Evliya; uzaktan bakar, surları inceler, kalenin burcundan şehri temaşa eder, Süleyman Camii'nde namazını eda eder ve not düşer tarihe; Maraş Kalesi muhkemdir. İçinde bir mahalle, bir cami ve kapısında antik çağdan kalan aslan heykeli...

Bu şehir, kalenin etrafında şekillenir. Zamanla büyür, gelişir, güzelleşir ve nihayet bir korunma merkezi, bir yaşam alanı olmaktan çıkar. Lakin Maraş bir güzel kız gibi büyüyüp serpildikçe kalede onun göğsünde bir gerdanlık gibi arz-ı endam etmeye devam eder.

Bir gün İstanbul'dan bir Sultan Selim-i Salis fermanı gelir şehre; ve ardından hilal ve altı köşeli yıldızla süslü şehit kanı rengindeki al bayrak dikilir Maraş'ın kalesine. Burçlarda bir hürriyet nişanesidir bu bayrak. Sonra hilal yerinde, kan kırmızı bezin ortasında beş köşeli bir yıldız parlar; Germanicia'dan Kahramanmaraş'a uzanan serencamda, tarihin tapusu olan Maraş Kalesi'nde.

Her Maraşlı sabah ezanına uyanırken; ilk iş başını kaldırır önce kaleye bakar. Bir ulu tepedir artık o, üzerinde hürriyet alametinin dalga-

landığı. Kapı girişinden sökülse de Maraş Aslanı'nın heykeli, her Maraşlının yüreği bir aslan yüreği. Yiğitlik, cesaret, hürriyet, şeref ve haysiyet denilince bir adım önde; şiir, söz, saz, tevazu denilince yine bir adım önde olan Maraşlı, Maraş Kalesi'ni bir mabet misali korur, kollar.

Bir gün payitaht düşer, Anadolu düşer, Maraş düşer... Düşman dört bir yanı sarar, sokaklarda milletin iffeti çiğnenir hâle gelir. İşte öyle bir zamanda yine Maraşlı sabah ezanında kalkar, başını mabet gibi gördüğü, sevdiği, güç aldığı Maraş Kalesi'ne çevirir. Hürriyet simgesi bildiği ay yıldızlı al bayrağını yerinde göremez. Bilir ki artık yaklaşmakta olan gelmiştir. Mer'as namından hareketle titremeye başlar Maraş ve Maraşlının yüreği, Hititli taş ustasının işleyip kale duvarına nakşettiği aslanın yüreğine dönüşür. Evliya Efendi, Arslan Bey, Şeyh Ali Sezai Efendi derken Allah için, iman ile hücum! Birden Aşıkloğlu Hüseyin'in sözleri yankılanır Maraş Kalesi'ne doğru; "Maraş Bize Mezar Olmadan Düşmana Güzlâr Olamaz!"

Maraş Kalesi... Şehir kadar eski, şehir kadar tarih. Burçlarında dalgalanan ay yıldızlı al bayrağın gölgesinde bir şehir, canla başla kazandığı hürriyetin keyfini sürmektedir. Maraş Kalesi, zamana karşı yıpransa da onun kıymetini bilen Maraşlılar tarafından yeniden tamir edilerek bir kutsal mabet gibi muhafaza edilmekte, gözler yine her sabah namazında onu aramakta, ona dönmektedir.

**Maraş Kalesi'nin
burcundan çektiğiniz
her nefeste,
Kızıldeniz'den
hareketle Akabe'ye
sonra Kubbetüs
Sahra'ya çarpan
oradan yükselip tüm
Lut Çukuru'nu aşarak
Maraş ovasına ulaşan
bir meltem tüm
benliğinizi sarıverir.**

Every time you inhale at the castle, a zephyr will move from the Red Sea to Akaba, then it will hit the Dome of the Rock and pass through the Dead Sea and reach Maras Valley to encapsulate your being.

One day, an Evliya came to the Maras Castle which was a visiting place for traders, travelers, sages and mystics. This Evliya once said seyahat ("travel") instead of şefa'at ("blessings") with a slip of the tongue. He looked at this castle from afar, inspected its walls, watched the city from its towers, prayed in the Süleyman Mosque, and noted to history: Maras Castle is strong. There is a neighbourhood within it, as well as a mosque and a lion statue on its gate, a remainder from ancient times...

This city takes shape around the castle. It grew in time and became more beautiful. At last it lost its use as a safe-place, a centre for living. But as Maras grew like a beautiful girl, the castle became its shining necklace.

One day, an edict of Sultan Selim III came from Istanbul and a flag as red as the blood of martyrs bearing a crescent and a six-sided star got mounted on top of Maras's castle. This flag is a sign of freedom on the towers. The crescent maintained its position, but now the star has five sides in the middle of the blood-red cloth. In this adventure from Germanicia to Kahramanmaraş, Maras Castle is the title deed of history.

When every citizen of Maras wake up with the morning adhan, they first raise their heads and look at the castle. That is now a grand hill bearing the waving sign of freedom. The Maras Lion was dismantled from the gate, but the heart of everyone in Maras is a lion neverthe-

less. People of Maras are a step ahead when it comes to bravery, courage, freedom, honour and dignity. They are also a step ahead in terms of poetry, words, songs and humility, and they protect and guard Maras Castle like a temple.

One day, the capital fell, Anatolia fell, Maras fell... Enemies came in from every corner and the decency of the people were treaded upon. Even in days like these, the people of Maras woke up during the morning adhan and looked at the Maras Castle that they loved and saw like a temple. But in those days the red flag with its crescent and stars were not visible. What was once coming, had arrived. The heart of Maras and of the people of Maras started to tremble like the name Mer'as, and these hearts turned into the lions carved by the Hittite mason. Evliya Efendi, Arslan Bey, Sheikh Ali Sezai Efendi... They all charged for Allah and for their beliefs! At once, the words of Aşıkioğlu Hüseyin echoed towards the Maras Castle: "Maras Will Not Become a Garden to the Enemy Unless It Becomes a Grave for Us!"

Maras Castle... As old and as historic as the city. The red flag with its crescent and star is enjoying freedom while waving from the towers. Even though it corrodes as time goes on, the people of Maras will know its value and mend it to protect it like a holy temple. Their eyes will again search for and turn towards it during the morning prayer.

KAHRAMANMARAŞLILARA SORDUK

YENİLENME SONRASI KAHRAMANMARAŞ KALESİ'Nİ GÖRDÜNÜZ MÜ?

WE ASKED THE PEOPLE OF KAHRAMANMARAŞ

DID YOU SEE THE KAHRAMANMARAŞ
CASTLE AFTER THE RESTORATION?

Anket: BENGİSU ERGÜDER

Maraş Kalesi'nin kim tarafından yapıldığını biliyor musunuz?

Do you know who built the Maraş Castle?

Evet. Maraş kalesi Dulkadirli Süleyman Bey tarafından yapılmıştır.

Elmas Yaş
Anaokulu Öğretmeni
Pazarcık

Yes. The Maraş castle was built by the Dulkadirli Süleyman Bey.

Elmas Yaş
Kindergarten Teacher
Pazarcık

Kahramanmaraş kalesi'nin, Bizans döneminde yapıldığını düşünmekteyim.

Mehmet Yakar
Eğitim ve Tasarım
Kahramanmaraş

I think that the Kahramanmaraş castle was built during the Byzantine era.

Mehmet Yakar
Education and Design
Kahramanmaraş

Bilmiyorum.

Ayşe Türkmen
Yaşlı Bakım Teknikeri
Hacıağalar Mah.

I don't know.

Ayşe Türkmen
Elderly Care Technician
Hacıağalar Neighbourhood

Hayır.

Sedanur Palabıçak
Öğrenci
Elbistan

No.

Sedanur Palabıçak
Student
Elbistan

Maraş Kalesi'nin son hâlini gördünüz mü?

Did you see the last state of Maraş Castle?

Görmedim.

Elmas Yaşa
Anaokulu Öğretmeni
Pazarcık

I did not see it.

Elmas Yaşa
Kindergarten Teacher
Pazarcık

Son hâlini görmedim.

Mehmet Yakar
Eğitim ve Tasarım
Kahramanmaraş

I did not see its last state.

Mehmet Yakar
Education and Design
Kahramanmaraş

Son hâlini görmedim.

Ayşe Türkmen
Yaşlı Bakım Teknikeri
Hacıağalar Mah.

I did not see its last state.

Ayşe Türkmen
Elderly Care Technician
Hacıağalar Neighbourhood

Evet gördüm.

Sedanur Palabıçak
Öğrenci
Elbistan

Yes, I did.

Sedanur Palabıçak
Student
Elbistan

Kaleden Maraş'ı izlerken ne hissettiniz?

What did you feel when you were looking at the city from the castle?

Geleneksel bir yapıya sadık kalınsaymış şehri izlemek, geçmişi, hatıraları canlandırması açısından daha keyifli olurdu.

Elmas Yaşa
Anaokulu Öğretmeni
Pazarcık

It would have been more pleasant to revive the past and our memories while looking at the city if the restoration was faithful to the original.

Elmas Yaşa
Kindergarten Teacher
Pazarcık

Keşke şu ucube 18 katlı bina olmasa dedim:)

Mehmet Yakar
Eğitim ve Tasarım
Kahramanmaraş

I just wished that the monstrous 18 floor building wasn't there :)

Mehmet Yakar
Education and Design
Kahramanmaraş

Kaleden Maraş'ı izlerken aklıma hep savaşan askerlerin mücadelesi gelir, kurşun sesleri çınlar kulağımda.

Ayşe Türkmen
Yaşlı Bakım Teknikeri
Hacıağalar Mah.

Whenever I watch Maraş from the castle, I always remember the struggle of soldiers in war and the sound of bullets echo in my ear.

Ayşe Türkmen
Elderly Care Technician
Hacıağalar Neighbourhood

Şehre doğru ne zaman bakışlarımı çevirsem güzide memleketimi kahraman ilan eden o çetin günler aklıma geliyor. Çarpık kentleşmeyi görmek üzüyor.

Sedanur Palabıçak
Öğrenci
Elbistan

Whenever I look upon the city, I remember those hard days that deemed my one of a kind homeland as heroic. It's sad to see the unplanned urbanization.

Sedanur Palabıçak
Student
Elbistan

Maraş Aslanı

Kahramanmaraş Kalesi'nde görmek istediklerinizi yazar mısınız, neler olmalı?

Would you like to write what you want to see at the Kahramanmaraş Castle?

Tarihi anlatan, geçmişi hatırlatan objelere daha çok yer verilmesini isterdim.

Elmas Yaşa
Anaokulu Öğretmeni
Pazarcık

I would want more space for objects that reminds and tells us of history.

Elmas Yaşa
Kindergarten Teacher
Pazarcık

Kalenin yarı açık yarı kapalı müze olması taraftarıyım.

Mehmet Yakar
Eğitim ve Tasarım
Kahramanmaraş

Surlara güvenlik önlemi alınıp yeniden surlarda gezilebilmesini isterim.

Ayşe Türkmen
Yaşlı Bakım Teknikeri
Hacıağalar Mah.

I want security measures taken for the walls so that I can walk upon them once again.

Ayşe Türkmen
Elderly Care Technician
Hacıağalar Neighbourhood

I want the castle to be a half-open, half-closed museum

Mehmet Yakar
Education and Design
Kahramanmaraş

Kale, şimdiki hâliyle çok çığ, sade ve bakımsız. İçerisinde kafeterya elbette bulunmalı lakin merkeze alınmamalı. Sinevizyon gösterimi, minyatürler, bal mumu heykeller ile kurtuluş günleri kalede yaşatılmalı. Şehrimizin sembolleri olan kültürel öğelerin tanıtımına daha çok yer verilmeli. Kale de kuru çim görmek yerine ruh gelmiş bir alan görmeyi yeğlerim. Kaleye uzanan yokuşun duvarlarına çiçeklendirme, hatıra fotoğrafı çekilecek alan yahut tarihi olaylar resmedilebilir. Kalenin eteklerine banklar konulabilir, insanların çimlere oturup yiyip içip sonrasında ise çöplerini oraya bırakıp gitmesini görmek üzücü. İnsanların oturacağı alanlar oluşturmak bu yüzden daha hoş durabilir. Saydığım şeylerin yanında edebiyatın başkenti oluşumuz da es geçilmemeli, yedi güzel adam ruhu kaleye de yansıtılabilir.

Sedanur Palabıçak
Öğrenci
Elbistan

The castle is very crude, basic and unkempt right now. There must be a cafeteria inside, but it shouldn't be in the centre. The days of independence must be relived in the castle via cinevision presentations, miniatures and wax statues. More space must be given to cultural objects that are the symbols of our city. I would also prefer a more high-spirited area instead of dry grass. The walls of the slope that ascend towards the castle could be decked with flowers, there could be a place for souvenir photos, or there could be murals depicting historical events. There could be benches beside the castle, it's sad to see people eating and drinking on the grass only to leave their rubbish behind. This is why it could be better to allocate them a place to sit on. Aside from there, we must not forget that we are a city of literature. So, we may reflect the spirit of the seven beautiful men upon the castle.

Sedanur Palabıçak
Student
Elbistan

MARASIA BİR AN A MOMENT IN MARAŞ

IŞIK DİZESİ

FATİH EMRE ASYA

Şehrin batısında yer alan Sır Barajı'nda sular yükseldiğinde uygun bir yer bulup, harikulade görüntüler oluşturan şehir ışıklarının yansımalarını izlemekten büyük keyif alırsınız.

Şehrin simgesi hâline gelen Abdülhamid Han Camii başta olmak üzere neredeyse tüm şehir bu güzelliğe eşlik etmektedir. Nazlı nazlı akan ışık yansımaları, bir şiir ahengi içerisinde görüntüler oluşturur. Ahır Dağı üzerine çöken karanlık mavi, bu manzaraya tepeden bakıp iç çekmektedir.

Bu eşsiz güzelliği ancak ilkbaharda görmek mümkün olmaktadır. O da yeterli yağış oluştuğu taktirde...

Şairane şehir, her mevsimde şiiri andıran bir görüntüyle karşılar bizi.

LIGHT LINE

You will take great joy in watching the wonderful imagery the reflections of the city lights make once you find a suitable place on the west of the city near Sır Barrage once the water level rises.

Along with Abdülhamid Han Mosque, the current symbol of the city, every part of town accompanies this beautiful event. The delicately flowing reflections turn into images with poetic harmony. The dark blue of Ahır Mountain, sighs at the sight of this scenery.

It's only possible to see this beautiful event in the spring. If, of course, there's enough rainfall...

The poetic city welcomes us with a poetic image every season.

OSMAN NALBANT:

"YARINLAR BUGÜNLERDEN MÜSPET OLACAKTIR."

OSMAN NALBANT: "TOMORROW WILL BE BETTER THAN TODAY."

Nuri Pakdil'le birlikte Edebiyat dergisinde de uzun süre çalışan Osman Nalbant'la önceki sayımızda başlattığımız söyleşiye kaldığımız yerden devam ediyoruz. Osman Nalbant'ın anlatımında Bosna-Hersek, Kahramanmaraş'ın dünü ve bugünü, Fethi Gemuhluoğlu ve daha birçok konu, farklı açılarıyla yansıyor.

Our interview with Osman Nalbant, who worked on Edebiyat magazine along with Nuri Pakdil, is continuing where we left off. We hear about Bosnia-Herzegovina, the past and present of Kahramanmaraş, Fethi Gemuhluoğlu and various other topics from the perspective of Osman Nalbant.

Söyleşi: SİBEL KÖK

Hayatının önemli bir dönemini de Bosna'ya vakfetmiş birisiniz. Bosna ile münasebetleriniz nasıl başladı, orada ne gibi faaliyetlerde bulundunuz?

Bosna'ya ilk ziyaretimi 2003 yılında genel müdürlüğüm döneminde Kültür Bakanlığımızın da katıldığı küçük bir grupla birlikte yaptık. Saraybosna, Mostar, Blagay, Poçiteli ve vezirler şehri diye anılan Travnik şehirlerini ziyaret ettik. Ziyaret ettiğimiz her bir il her şeyiyle ben bir Osmanlı şehriyim, o kentlerde yaşayanlar da bizler Osmanlıyız der gibiydi. Doğrusu ben çok etkilendim. Sadece ben değil gruptaki herkes çok etkilendi. Sanıyorum kafiyeledi herkesin Bosna'ya ilk gidişiydi. Görevden ayrıldıktan sonra hemen her yıl en az on günümü geçirmek üzere Bosna'ya gittim. Dergi çıkarmaya başlayınca

da derginin ilk özel sayısını "Medeniyetimizin Batı Yakası Bosna" olarak çıkarmaya karar verdik ve bir grup yazar arkadaşla Bosna'nın önemli merkezlerinin büyük bölümünü ziyaret ettik. Yazar, şair, sanatçı ve bürokratlarla tanıştık. Onlardan Bosna ile ilgili hem bilgiler aldık hem de çıkaracağımız Bosna özel sayısına yazı ve şiirleriyle katkı vermelerini istedik.

2008'de dergiden ayrıldıktan sonra kader bizi Bosna'ya çekti. İki yıl Sarajevo'da Uluslararası Saraybosna Üniversitesinde görev yaptım. Bu süre içinde Bosna'yı daha iyi tanıma, daha çok Boşnak insanla tanışma, dostluk kurma imkânım oldu. Çocuklarım da Boşnak arkadaş edindiler ve Boşnak dilini öğrendiler.

Bosna'dan dönüşümden sanırım bir yıl kadar sonraydı. Maraş'tan yakın bir dostum ısrarla birlikte Bosna'ya gitmemizi istedi. Daha yeni açık kalp ameliyatı geçirmiş olmama rağmen onu kıramadım, bir kış günü Bosna'ya gittik. Gezimizin son günü vezirler şehri Travnik'teydik. Parti kongresinden dönen ASDA Partisi yetkilileriyle gecenin geç bir saatinde bir kafede sohbet ediyorduk. Sohbet esnasında heyette bulunan savaş komutanlarından biri "Biz çocuklarımız Türkçe öğrensin istiyoruz, bunun için başvurmadığımız Türk kurumu kalmadı fakat dilekçelerimize yanıt verme nezaketini bile gösteremediler," diye büyük bir üzüntüyle sitemini dile getirdi. Ben de hazirana kadar ölmezsem gelip sizin çocuklarınıza Türkçe öğreteceğim, diyerek

You devoted an important part of your life to Bosnia. How did your contact with Bosnia begin, and what were some of your activities there?

I made my first visit to Bosnia in 2003 when I was a general manager. We went there as a small group which included our Minister of Culture. We visited places such as Sarajevo, Mostar, Blagay, Pocitelj and Travnik which is also known as the city of viziers. Every city we visited looked like an Ottoman city from every aspect and the people living there were like Ottoman people too. I was in awe to be honest. Not only me, but the whole group was in awe. As far as I remember everyone in the group was visiting Bosnia for the first time. After leaving my position, I went to Bosnia for ten days nearly every year. When

we decided to publish our magazine, our first special issue was "The Western Side of Our Civilization: Bosnia" and we visited some of the important places over there along with writer friends. We met with authors, poets, artists and bureaucrats. We gathered information about Bosnia from them and we also requested texts and poems from them for our Bosnia special issue.

After leaving the magazine in 2008, fate drew me to Bosnia. I worked at the International Sarajevo University for two years. During this time, I was able to understand Bosnia better and I also had the chance to meet with more Bosnian people and become friends with them. My children also made Bosnian friends and learned Bosnian.

After a year later returning from Bosnia, one of my friends in Maras insisted upon going there together. Even though I just had an open-heart surgery, I could not endure his insistence, so we went to Bosnia on a winter day. We went to the city of viziers Travnik on our last day. We chatted with people from the ASDA Party, who had just returned from a party congress, in a café for quite some time. During our chat, one of the war commanders in the group gravely said: "We want our children to learn Turkish, but we weren't even graced with a reply from any Turkish institution we applied to." I promised to teach their children Turkish in June if I was alive until then. This is how my Cazın adventure began. When I went to Cazın in the

söz verdim. Cazin maceramız böylece başlamış oldu. Yazın Cazin'e gittiğimde gençler Türkçe öğrenmek için heyecanlı kayıtlarını yaptırmışlar, bizi bekliyorlardı. İki yıl belediye meclis salonunda ders verdim. Daha sonraki yıllarda medrese binasını tahsis ettiler. Ocak ayında kursa katılan öğrencilerden en başarılı olan 35 öğrenciyi uçak biletlerini ararak Maraş'a davet ettik. Bu öğrencilerden 10'unu MADO'dan- Atilla Kambur Bey, 10'unu Onikişubat Belediyesi, 10'unu da Büyükşehir Belediyesi misafir ettiler. Diğer 5 kişiyi ben ve arkadaşlarım misafir ettik. Bu misafirliği gösterdikleri için hepsine ayrı ayrı müteşekkir ve minnettarım. Daha sonraki yıllarda da aynı kadirşinaslığı gösterdiler. Sütçü İmam Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Durmuş Deveci Bey de o öğrencilerden on kişinin değişik bölümlerde eğitim almalarına destek verdi. Durmuş Bey'e de minnettarlığımı belirtmek isterim. Türkçe kurs maceramız beş yıl devam etti. Bir yıl da sen ve Bilge (İlbey) birlikte katkı verdiniz. Size de teşekkürler.

Bu arada sen de biliyorsun Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ile Cazin Belediyesini, Onikişubat Belediyesi ile Bosanska Krupa Belediyesini, Dulkadiroğlu Belediyesi ile de Bujim Belediyesini "kardeş belediye" yaptık. Sağ olsun Belediye Başkanlarımız kardeş belediyelerinde Ramazan iftarları verdiler. İlişkilerini geliştirirler mi bilmiyorum, benzer bir kardeşliği de Sütçü İmam Üniversitesi ile Mostar, Sarajevo, Travnik, Bihaç ve Zenitca Üniversiteleri arasında gerçekleştirdik.

Önemli bir noktayı vurgulamam gerek. Söz konusu bu bölgeler Osmanlı'nın ulaştığı en son sınırlar. Bu güne kadar bu bölgelere Türkiye'den hiç kimse gitmemiş. Cazin'e 1887'den bu yana ilk giden Türk ben olmuştum.

Bosna bizim için ayrı bir başlık oluşturabilecek bir konu aslında. Umarım, o güzide beldeleri bir turist edasıyla değil kardeşlerimizi ziyarete gittiğimiz memleket sevdasıyla adımlarız. Biraz önce geçen bir bahiste Maraş'ı anlamak için dününü anlamak gerekli demiştiniz. Dünden bugüne Maraş'ı değerlendirecek olursak neler söylersiniz?

Daha önce belirttiğim gibi, rahat ve sakin bir yaşam sürmek istiyorsanız daha uygun bir yer bulmak çok zor. Nitekim Maraş'ta memurluk yapan başka şehirli insanların emeklilik dönemlerini geçirmek için Maraş'ta kalmaları bu yüzden. Fakat zaman zaman arkadaşlarla Maraş'ın dün-bugünü konusunu konuşurken farklı kanaatlerde olduğumuzu görüyorum. Onlar, toplumun bozulduğunu, eskiden çok daha dürüst, bilgili,

Rahat ve sakin bir yaşam sürmek istiyorsanız daha uygun bir yer bulmak çok zor. Nitekim Maraş'ta memurluk yapan başka şehirli insanların emeklilik dönemlerini geçirmek için Maraş'ta kalmaları bu yüzden.

geleneklerine saygılı, daha görgülü, daha donanımlı, daha dindar olduğunu savunurken ben bunun tam aksi düşüncede olduğumu söylüyorum.

Eğer eski Maraş hatta Türkiye toplumunun daha meziyetli olduğunu savunurken "eskiden" maksat Osmanlı dönemi kastediliyorsa bu elbette doğru. Ama 1920 sonrasında bahsediyorsak bunun doğru olması söz konusu bile olamaz. 1900'lü yıllar Osmanlı'nın 7 cephede savaştığı, yüz binlerce yetişmiş insanını şehit verdiği yıllar. Arkasından savaşlardan geriye sağ kalan donanımlı insanların da kurulan yeni devletle devrimlere karşı gelme bahanesiyle susturulduğu ya da tüketildiği yıllar. Harf devrimiyle de okur-yazar oranının sıfırlandığı, en az bin yıllık geçmişi birikiminden faydalanamaz hâle gelen bir toplum... Zamanın en önemli eğitim kurumları olan medreselerin, tekkelerin kapatılarak dini, ilmi ve ahlaki eğitim almanın imkansız hâle gelmesi, hatta "Allah" demenin bile yasaklanması bir toplumu ne hâle getirir? Sonrasında tarihinden, dininden, kültüründen, gelenek ve göreneklerinden uzak hatta tüm bu değerlerine karşı çıkan yeni nesillerin yetiştirilmek üzere politikalar ve kurumlar oluşturulması... Osmanlı'ya, padişaha yani aynı zamanda İslam halifesine başkaldıran eşkiyaların romanlarının yazılması, filmlerinin yapılarak sinema salonlarında oynatılması, bunların gençlere "rol

Fotoğraf: Mehmet Çağrı Göktürk

As I have said before, if you want to live comfortably and peacefully, it is quite hard to find somewhere else. This is the reason why people who worked as a public official in Maraş generally tend to stay in Maraş after they retire.

summer, the youths quickly enrolled to learn Turkish. They were waiting for me to arrive. I taught them Turkish in a municipal meeting room for two years. Later on they gave us a madrasah building to continue our lessons. We invited 35 of the most successful students who enrolled in January to Maraş and also bought their flight tickets. 10 students became the guests of MADO - Mr. Atilla Kambur, 10 students were the guests of the Onikişubat Municipality and another 10 was the guest of the Metropolitan Municipality. The remaining 5 were the guests of me and my friends. I thank every single person for their hospitality. They showed the same appreciation in the following years. The President of the Sütçü İmam University, Prof. Dr. Durmuş Deveci also supported ten students to study in various fields in the university. I am also thankful for Mr. Durmuş. Our Turkish course adventure lasted for five years. You and Bilge (İlbey) continued for another year. I thank you as well.

As you know we established "sister municipalities" between Kahramanmaraş Metropolitan Municipality and Cazın Municipality, Onikişubat Municipality and Bosanska Krupa Municipality, and Dulkadiroğlu Municipality and Bujim Municipality. Our municipality mayors held iftars during the month of Ramadan with their sister municipalities. I do not know if their relations will grow, but we established a similar

connection with Sütçü İmam University and the universities of Mostar, Sarajevo, Travnik, Bihac and Zenitca.

I must stress that these are the farthest lands the Ottomans were able to go. Nobody went to these places from Turkey. I was the first Turk to visit Cazın after 1887.

Bosnia is a subject fit for a whole conversation by itself. I hope that we will go to those beautiful lands not like a tourist, but like a homesick person visiting his or her siblings. You had just said that to understand Maraş, one needs to understand their past. If we were to evaluate Maraş from past to present, what would you say?

As I have said before, if you want to live comfortably and peacefully, it is quite hard to find somewhere else. This is the reason why people who worked as a public official in Maraş generally tend to stay in Maraş after they retire. But when I talk to friends about the past and present of Maraş, I see that we are on different levels. They say that the society is corrupt and that people were more honest, wise, respectful to tradition, cultured, intellectual and religious. But I believe that the exact opposite is true.

When we are talking about old Maraş and about the people of Turkey in general, if we are referring to the Ottoman period, then this is indubitably true. But if we are talking about the period after 1920, then this is for certain not true. The 1900's were when the Ottomans were fighting on 7 fronts and hundred thousands of grown people were

left as martyrs. What followed suit was a period when the leftover intellectuals were silenced to not rebel against the revolutions of the new country. A society where the number of literates were reset with a alphabet reform thus forming an abyss between them and a thousand year old culture... When we remember that madrasahs and monasteries, the most important educational sites of the period, were closed down; it was impossible to get religious, scholarly and ethical education; and that saying "Allah" aloud was forbidden, what would a society like this turn into? Then new establishments and policies were formed to create new generations who would protest our values and who would be distant to our history, religion, culture and tradition... Bandits who rebelled against the Ottomans, the sultan and at the same time the Caliph of Islam had novels written about them, their films were produced and shown at cinemas, these people were regarded as "role

model" olarak sunulması... Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Bu anlayışlarla yetiştirilen insanların oluşturduğu bir toplum bizim savunduğumuz değerler çerçevesinde olumlu sayılabilir mi? Bu olumsuzluklara 1950'den itibaren biraz müdahale etmek isteyen Başbakan idam sehpasında can verdi. İkinci hamle 1980'li yıllarda Özal tarafından yapıldı, biraz mesafe alındı ama ona da bir şekilde dur denildi. İyileşme, yeniden dirilme adına üçüncü hamlenin devam ettiği dönemi yaşıyoruz.

Sözü biraz uzattım galiba. Ama söylemek istediğim şu; Maraş'ta 1910'lu yıllarda 15bin civarında insan yaşıyordu. Bunların yarıya yakını Ermeni ve Yahudi nüfus oluşturuyordu. Geriye kalan yarısının devam ettiği, eğitim gördüğü, otuzun üzerinde sadece Mevlevi dergâhi vardı. Ayrıca Nakşi dergâhları, Kadiri dergâhları ve diğerleri... Sonraki yıllarda bunların yerini şehirde pavyonlar, gazinolar, kumarhaneler aldı. Eşkıya roman ve hikâyelerinden ilham alan kabadayılar ve eşkıyalar her mahallede boy gösterdi. 2020'li yıllara geldiğimiz bu günler asırlık dönemin her yönüyle en müspet olduğu dönemdir ve yarınlar bugünlerden daha müspet olacaktır.

Hocam, sizi çok yordum ama son bir soru daha sormak istiyorum. İçinde bulunduğunuz çevre ve aktif bir

Aşk, Allah'ın bir kulunu sevmek, kendini ona adamakla başlardı. Allah'ın bir kuluna Âşık olamayanların ne ailesine ne ülkesine ne de inandığını söylediği davasına hizmet etmesi mümkün değildi.

şahsiyet olmanız sebebiyle pek çok ilim adamı, sanatçı ve politikacıyla dostluğunuz var. Bu insanlarla yaşadığınız hatıralardan birini bizimle paylaşır mısınız?

Rahmetli Fethi Gemuhluoğlu İstanbul'dan Ankara'ya her gelişinde *edebiyat* dergisinin ofisine de gelirdi. Biz de Fethi ağabeyi görmek ve onu dinlemek için ofiste olurduk. Ofis küçük olduğu için ancak 8-10 kişi bu şansa sahip olurdu. Sohbetleri genellikle gençlerin "yarının aydınlık Türkiye"ne hazırlanmaları üzerine olurdu. Bunun için insanın aşık olması gerektiğini söylerdi. Çünkü ona göre her şeyin anahtarı "aşk"tı. Aşk, Allah'ın bir kulunu sevmek, kendini ona adamakla başlardı. Allah'ın bir kuluna âşık olamayanların ne ailesine ne ülkesine ne de inandığını söylediği davasına hizmet etmesi mümkün

değildi. Âşık olamayan insan iyi bir insan olamaz, âşık olamayan insan iyi bir Müslüman olamaz, âşık olamayan insan hele hele ehli dil, ehli takva hiç olamaz, derdi.

O nedenle kendisini dinlemeye gelen gençlere; "Âşık oldun mu, ne zamandan beri, aşkın hâlâ sürüyor mu, bundan dolayı çevrene rezil oldun mu?" gibi sorular yöneltilir, aldığı cevaplara göre de gençlere değer verirdi. Arkadaşlardan biri rezil oldun mu sorusuna evet yanıtını verince, "Rezaletin boyu ne kadar?" diye sormuş, o da diz boyu ağabey deyince Fethi ağabey "Yetmez, boyu aşmalıydı." demiş ve bu cevabıyla hepimizi derinden etkilemişti.

Bir başka gelişinde yine o gün ofiste bulunanları benzer sorgulamadan geçirdikten sonra bana fakülteadaki başarı durumumu sordu. Ben "iyiler arasında" dediğimde bunun sorusunun cevabı olmadığını, sınıfta birinci mi, onuncu mu, kaçınıcı olduğumu net söylememi istedi. Fethi ağabeye birinciyim diyememenin ezikliğiyle ilk üç arasındayım, dedim. Fethi ağabeyin birinci olmadığım için bana kızmasını beklerken o "güzel, sınıfta birinci olan hayatta birinci olamaz" dedi.

Sonra sınıftan daha ziyade hayatta başarılı olmamız gerektiği üzerine sohbetini sürdürdü.

models" to young people... More examples could easily be given. Can a society taught under this understanding be regarded as positive within our protected values? The Prime Minister who wanted to interfere with these negativities in the 1950's was hanged. The second move was made in the 1980's by Özal. He was able to make some progress, but it was slowed down eventually. We are in a period of the third movement in regards to rejuvenation.

I think I overtalked a bit. But what I really wanted to say was that about 15000 people were living in Maraş during the 1910's. Half of this population were Armenians and Jews. The rest had more than thirty Mawlawi monasteries to get education. There were also Naqshi and Qadiri monasteries as well... Pavilions, casinos and gambling houses took their places. Brag-garts and bandits who took inspiration from bandit novels and stories started to spread across every neighbourhood. The 2020's are the best days after the previous century and tomorrow will be better than today.

Sir, I do not want to bother you, but I had one last question. You are friends with a lot of scientists, artists and politicians due to your environment and your active personality. Would

Love began with loving one of Allah's creation, and to devote ourselves to Him. Somebody who could not be in love with one of Allah's creations also could not be able to serve his family, country and beliefs.

you like to share a memory you have with one of these people?

The late Fethi Gemuhluoğlu always used to visit the Edebiyat magazine office when he came to Ankara from Istanbul. We used to go to the office to listen to brother Fethi, and to see him. Since the office was small, only 8-10 people were fortunate enough to see him. He used to give advice to young people about preparing for the "Illuminous Turkey of Tomorrow." He used to say that to do this one must be in love. According to him, "love" was the key to everything. Love began with loving one of Allah's creation, and to devote ourselves to Him. Somebody who could not be in love with one of Allah's creations also could not be able to serve his family, country and beliefs. A person who was not in love could not be a

good person, a good Muslim, a person of the heart and of piety. Therefore, he used to ask young people around him questions like: "Did you ever fall in love, for how long, are you still in love, did you disgrace yourself around people because of this?"

He used to evaluate young people according to their answers to these questions. Once, a friend said yes to the question about disgracing himself. He then asked "What was the level of this disgrace?" and our friend answered saying that it was up to the knees. He replied, "It's not enough, it should've past your head." This answer affected all of us deeply.

He was questioning us like this in another day and then he asked about how successful I was at school. When I said that "I was among the better side," he did not find my answer satisfactory, and wanted me to give a certain answer as in whether I was first, tenth or whatever. I was unable to say that I was the first of the class, so I said I was in the top three. I was expecting brother Fethi to get angry with me for not being first, but he said, "Nice, people who are first at class cannot be first at life."

Then he continued his talk about why we must be successful in life instead of school.

MARAŞ'A DOĞRU TOWARDS MARAŞ

Maraş'ın uzaktan görünümü, insana dair küçüklükle tabiatın büyüklüğü arasındaki tezadın bir tablosu gibidir. Küçük tepeciklerin ancak genişliğini ve enginliğini daha da vurguladığı bir coğrafya...

The scene of Maraş from afar is like a painting of the contrast between humane inferiority and natural superiority. This is a geographical location where the vastness and the immensity of the little hills are better emphasized.

CAN ACER

Bir şehre doğru ilerlerken onun uzaktan görüntüsü, o şehre dair bütüncül bir estetik kanının oluşmasına sebep olur. Bu cümleyi "estetik mesafe" kavramını düşünerek kuruyorum. Estetik hazzın doğuşunda estetik özne, estetik nesneden her zaman ayrıdır. Estetik yargıyı verecek özne, seyrettiği şeyden mutlak fiziksel bir uzaklık içindedir. Görme, işitme gibi mesafenin olduğu duyuları merkeze alan sanatlar varken dokunma duygusunu merkeze alan bir sanat yoktur mesela. Bu yüzden şehrin uzaktan görüntüsü o şehrin gerçek, eksiksiz estetik değerini vermeye daha elverişlidir. Çünkü şehrin içine girdiğimizde estetik deneyin değil fiziksel deneyin alanına gireriz. Sanatın nesnesine dair fizik mesafesini koruyamayız. Şehri parça parça tecrübe edeceğimizden estetik kanının ihtiyaç duyduğu bütünlüklü algılayıştan uzaklaşırız.

Maraş'ı uzaktan, otobüsten gördüğüm mesafeden, bir tablo gibi değerlendirdiğimde, orada İstanbul, İzmir gibi şehirlerin tabiatın çizdiği hatlarla özgünleşmiş yüzünü göremedim. Şehirler çoğunlukla tabiatın kendilerine verdiği istisnai hâllerle güzel olmanın şartlarını yakalıyorlar. Bu şartlar insan emeğiyle birleşince bir sanat eserinin karşısında gibi seyrederken sarsıldığımız şehirler ortaya çıkıyor. Maraş tabiatın ve tarihin kendisine verdikleriyle bu şehirlerden biri değil belki, ama onu uzaktan görünce sizde estetik bir kimıldanmanın olmadığı söylenemez. Kimıldanma kelimesini bilerek kullanıyorum. Kant, *Güzellik ve Yücelik Duyguları Üzerine Gözlemler*'inde yüce olanın insanı kimıldattığını, güzel olanın ise büyülediğini söyler. Aristoteles güzeli matematik olarak belirler. Düzen, uyum, simetri güzelliğin temel formlarıdır. Ona göre güzel olan algı yeteneklerimiz içinde olmalıdır. Kavrama gücünü

zorlayan, aşan şey güzele dair değildir. Onun adı Kant'ın verdiği isimle "yüce"dir. Yüce de estetik bir kategoridir ve yüce duygusunun oluşmasında esas olan büyüklük ve küçüklüğün karşılaşmasındaki zıtlıktır. "Güzel"de olduğu gibi bir uyumdan ziyade suje ile obje arasındaki uyumsuzluk söz konusudur "yüce"de. Maraş'ın uzaktan görünümü, insana dair küçüklükle tabiatın büyüklüğü arasındaki tezadın bir tablosu gibidir. Küçük tepeciklerin ancak genişliğini ve enginliğini daha da vurguladığı bir coğrafya. Bulutsuz, toprağa eğilmiş gibi yakın, sonsuz ve tek parça gökyüzü. Toprak, her yandan bir yazgı gibi şehri çevreleyen hareketsiz sarı. Bütün bunların ortasında birbirine sığınmış gibi duran insandan bir kütle, Maraş. Yüce kendisiyle karşılaşıldığında insana dair her büyüklüğün küçüldüğü alansa, Maraş'ın tabiatla karşılaşması, ona doğru ilerleyen yolcuya bu küçüklüğü tecrübe ettirir.

The vista of a city from afar gives us a complete aesthetical idea about that city as we approach it. I wrote this sentence with the "aesthetical distance" concept in mind. During the birth of the aesthetical pleasure, aesthetical subject is always different than the aesthetical object. The subject which will declare the aesthetical decree is physically and absolutely far from what it is watching. Even though there are art forms that centre themselves on sight and audio, there is not an art form that centres itself around touching. This is the reason why the far vista of the city is more apt in giving the total aesthetical value of that city. Because once we enter the city we are inside the physical experiment, not the aesthetical experiment. We must maintain the distance between art and its object. Since we are going to have a partial experience of the city, we will carry away from the complete picture that is needed to form an aesthetical idea.

When I evaluated Maraş like a painting from a distance while I was on the bus, I could not see an authentic face given by nature like Istanbul and Izmir. Cities generally tend to find a way to be exceptionally beautiful with whatever nature gives them. When this is joined with human toil, we start seeing cities that shake us to the core like pieces of art. Maraş may not be a city that used whatever nature and history gave to its benefit, but we also have to accept that once we see the city from afar, we feel a small aesthetical stir. I use the word stir knowingly. In his book *Observations on the Feeling of the Beautiful and Sublime*, Kant says that beauty stirs a person and beauty enchants him. Aristoteles deemed beauty as mathematics. Order, harmony and symmetry are the basic forms of beauty. According to him, a thing of beauty must be within the realm of our sensations. Things that force or exceed our understanding do not belong to beauty. This is

what Kant calls as "sublime." Sublimity is also an aesthetical category and the cause of sublime sensations are the contrasts between largeness and smallness. Unlike "beauty" where there is harmony, in the "sublime" there is a disparity between the subject and the object. The scene of Maraş from afar is like a painting of the contrast between humane inferiority and natural superiority. This is a geographical location where the vastness and the immensity of the little hills are better emphasized. An endless and whole sky without clouds and which is close as if it bended towards the earth. Earth is a non-moving yellow that surrounds the city from every side like fate. In the middle of all this is Maraş, a heap of people who seem to be nestling each other. If the sublime is such a thing that once we encounter it, every other greatness seems small, then the nature of Maraş, gives the incoming traveller an experience of that smallness.

Bu küçüklük duygusu ahlaklılığın asgari zeminidir. Ruhun yüksek olabilmek, "yüce"yi bilmek ve onun karşısında kımıldanmak mümkün olabilir. Maraş panoramasıyla ziyaretçilerini bu kımıldanmanın ağır hamlesine davet eder. Bahsettiğim çelişkiler, insanı yüceyi algılamaya sıçratacak küçüklük duygusu, Maraş'a ilerlerken bizi sarar. Tevazuyla bizi bekleyen şehre mütevazı bir yolcu olarak gireriz. Sarsıntılarla ilerlediğimiz otobüste, yücenin ve küçüklük duygusunun sarsıntılarıyla, bu sarsılışların ahlaki alanında ilerleyerek...

Şehre girdiğimizde ise yüceden güzele geçeriz; kavrama gücünü zorlayan aşkınlıktan insani niceliklerin estetiğine. Şehirde

şöyle bir dolaşmak zanaatın sanata en çok yaklaştığı çeşitli örneklerle götürür bizi. Başka bir zamanı adımlayan çarıklar ve yemeniler, kendi ritmini tekrar etmede direten bakırcılar çarşısı, sınırsız işlemler, kuyumcular, bıçakçılar... Hayatın içinde kalmayı başarmış ahşap evler, müzeleşmeden ve betonlaşmadan. Ve belki de en önemlisi, diğer Anadolu şehirlerinden Maraş'ı ayıran en karakteristik yönü, son yıllarda daha da belirginleşen edebiyata karşı hassasiyetin fazlalığı. Yüceye karşı güzeli, insani küçüklüğe ait olarak nitelendirmiştik. Kitap, bu insani küçüklüklerin en yücesi. Ve Maraş'ta bir Anadolu şehrine göre ondan pek çok var.

Yüce kendisiyle karşılaştığında insana dair her büyüklüğün küçüldüğü alansa, Maraş'ın tabiatla karşılaşması, ona doğru ilerleyen yolcuya bu küçüklüğü tecrübe ettirir.

If the sublime is such a thing that once we encounter it, every other greatness seems small, then the nature of Maraş, gives the incoming traveller an experience of that smallness.

This feeling of smallness is the bare minimum of ethicality. To be high-spirited, one must know the "sublime" and be able to stir on front of it. Maraş, with its panorama invites its visitors to this heavy action of stirring. These contradictions and the feeling of smallness which will ascend us to understand the sublime surround us as we approach Maraş. The city is waiting for us in humility and we enter it as humble travellers. We shake as we continue with our bus, we shake with the sensations of sublimity and smallness and we progress with the ethical area of these shaking actions.

Once we enter the city we go from the sublime to beauty, from transcendence that forces comprehension to the aesthetics of humane quantities. Once we

stroll about the city we will see various examples of where artisanship becomes very close to art itself. Sandals and yemenis that walk on a different time, the coppersmith's bazaar that insists of repeating its own rhythm, gold threaders, jewellers, knife makers... Houses that succeeded in staying alive without cement of turning into a museum... But the most important of all is that Maraş increased its sensitivity towards literature in the last few years. This is also the most characteristic aspect of Maraş which deems it different from other Anatolian cities. We had previously said that beauty belongs to humane inferiority. Books are the greatest of these humane inferiorities. And Maraş has a lot of these when compared to other Anatolian cities.

Dünya Edebiyat Şehri

MASALLAR DİYARI: PRAG

WORLD LITERATURE CITY PRAGUE, LAND OF TALES

Prag'ın 1992'de bir edebiyat şehri olarak UNESCO listesine eklenmesi boşuna değildir. Mesela Prag denilince akla hemen modern edebiyatın köşe taşlarından biri olarak görülen Franz Kafka gelir. Ve daha birçok edebiyatçının öyle veya böyle yolu Prag'tan geçmiştir.

There is a reason why Prague became a part of the UNESCO list in 1992. For example, when we talk about Prague, first and foremost we get reminded of Franz Kafka, a cornerstone of modern literature. Paths of many people of letters have crossed Prague.

ZEHRA KARADAŞ

Modern dünya edebiyatının pek çok yazarına ve şairine yuva olan Prag, edebi kimliğini saklı tutmayı başarabilen bir şehirdir. Bugün edebiyatı, tarihi ve kültürü ile dikkat çeken Prag, Çekya'nın başkentidir ve tarihte daha önceleri de başkent olan nadir şehirlerden bir tanesidir. Peki Prag'ı bu denli çekici ve önemli kılan değerler nelerdir? Prag yazarlarının edebi kişiliğine nasıl dokunmuştur?

Bugün Prag sokaklarında bir gezintiye çıksak eminim ki şehrin mimari yapısı bizleri çok ayrı diyarlara bırakacak. Rönesans, Barok dönemlerine ait gelenek ve tarihine sadık olan Prag, sade

olmasının yanı sıra büyüleyici esintileri ile masalsi bir şehir olma özelliği taşımaktadır. Prag'ın sadeliği sanatın birçok dalına etki etmiştir desek yanılmayız. Öyle ki Prag bu özelliğini şehrin her sokağında meraklısına sunarak sanatseverleri kendisine âşık etmeyi başarıyor. Nazım Hikmet, Prag için *"Prag yaldızlı bir dumandır/ Ve kızıl kocaman bir elma gibi/ Nezval geçer taze çıkmış kabrin-den."* der. Bu satırların ardından Prag şehrine masallar diyarı demek hiç de haksız sayılmayız değil mi? Gökyüzüne doğru yükselen görkemli saraylarıyla ve uzayıp giden köprüleri ile Prag farklı dünyaların kapılarını açar.

Prag'ın eski Karl Köprüsü şehrin sanatçı doğasına adeta vurgu yaparak bizleri karşılıyor. Köprü kenarlarındaki heykeller ise şehrin sanatçıları bizlere hatırlatıyor. Pek çok yazarın, şairin ve müzisyenlerin yer aldığı bu köprü oldukça dikkat çekici. Köprü'nün ardından Altın Yol'un hemen sonunda bizleri taş bir kulübe karşılamakta. 22 numaralı bu kulübe Franz Kafka'nın evi. Modern edebiyatın önemli isimlerinden olan Kafka bir dönem kız kardeşi ile beraber bu taş evde yaşamış ve hepimizin bildiği ünlü eserlerini burada yazmaya başlamıştır. Kafka'nın hatıraları Prag sokaklarında buram buram hissedilir. Bir diğer yandan Prag ile Kafka arasında bir aşk nefret ilişkisi vardır.

Fotoğraf: Martin Krchnacek

Prague, a home to many authors and poets of modern literature, is one of those cities which held on to its literary identity. Prague, with its literature, history and culture is the capital city of Czechia, and Prague is one of those rare cities which was a capital in the past as well. What are some of the values that make Prague so attractive and important? How did Prague affect the literary characters of its authors?

If we were to walk on the streets of Prague today, I am certain that the architecture of the city is going to teleport us to different realms. Prague stood loyal to its tradition and history coming from the Renaissance and

the Baroque period. Aside from its simplicity, it also has a tale-like ambiance with its enchanting winds. We would be right to say that the simplicity of Prague affected a lot of forms of art. Prague presents this feature in almost every street and thus, the city succeeds at making art-lovers fall in love with here. Nazım Hikmet wrote "Prague is a glittering smoke / And a big red apple / Nezval passed through his fresh grave" in one of his poems. After reading these lines, one feels certain in calling Prague the city of tales. Prague opens the gate to other worlds with its magnificent palaces that reach the sky and its never-ending bridges.

The old King Bridge of Prague welcomes us while emphasizing the artistic nature of the city. The statues beside the bridge remind us about the artists of the city. This bridge is quite interesting with all these authors, poets and musicians beside it. After the bridge we go all the way through the Golden Path to find a stone house. This house numbered 22 was the home of Franz Kafka. Kafka, an important name for modern literature, used to live in this stone house with his sister and this is also the place where he began to write his famous works. We could indubitably feel and smell the memories of Kafka

Birbiri ile barışamayan küs âşıklar gibidir her ikisi. Ancak birbirlerinden de ayrılamazlar. I. Dünya Savaşı'nın ardından meydana gelen karmaşık ortam ve çelişkili ideolojik düşünceler Kafka ile Prag arasına duvarlar örmüş olsa da bu duvarlar zamanla yıkılmış ve Prag, Kafka'nın yuvası olmayı başarmıştır. Buradaki Kafka Müzesi de bu sevginin bir göstergesidir. Müze içerisindeki çeşitli fotoğraflar, el yazmaları, günlükler ve özel eşyalar hem görsel hem de işitsel olarak Kafka severlere sunulur. Prag Aynı zamanda Franz Kafka'ya ait heykellerden biri de Dušni Cad-desi'nde bulunmaktadır.

Şehir Olmadan Roman Olmaz

Roman bir şehrin kalbine inmek için iyi bir türdür. Diğer yandan bir şehir ise romanın derinliklerine uzanan yoldur. Bu nedenler doğrultusunda roman-şehir ilişkisini ele alan Naci Avcı "*Şehir olmadan roman olmaz,*" demektedir. O hâlde düşünelim: Gerçekten şehir olmadan roman olur mu?

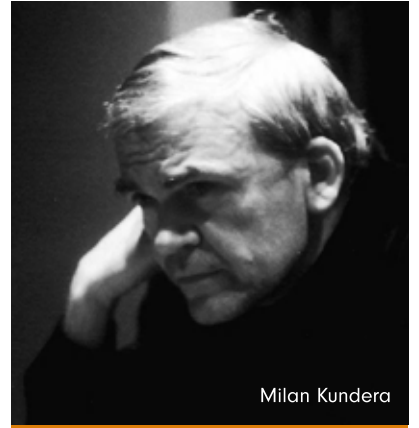
Kafka, kendisine has dili ile ikonik bir yazardır. Belki de birçoğumuz Kafka okurken kendimizi bir bilinmezlikte kaybediyoruz. Ancak bu kayboluşun bizlere verdiği

haz Kafka'nın romanlarına daha çok sarılmamızı sağlıyor. Kafka'nın en çok dikkat çeken romanları arasında *Dava*, *Şato*, *Amerika* ve *Dönüşüm*'ü saymak mümkündür. Kafka'nın romanları yazarın kendi hayatından ve yaşama olan bakış açılarından izler taşımaktadır. Eserlerinde toplum ve birey yabancılaşmasını ustaca ele alan yazar, ülkenin içerisinde bulunduğu politik ortamdan da etkilenecek romanlarını yazmıştır. Romanları arasından *Şato*, *Dava* ve *Amerika* Kafka'nın toplumdaki düzensizliği ve bürokrasideki yozlaşmayı ele aldığı eserlere örnek oluşturabilir. *Dönüşüm* eserinin kahramanı olan Gregor Samsa ise bireyin yabancılaşmasını net bir şekilde görebildiğimiz bir eserdir. Prag'ın mimarisinden etkilenen Kafka, *Şato*'daki görkemli şatoyu Prag'tan esinlenerek yazmış olabilir mi? Elbette olabilir dediğinizi duyar gibiyim.

Milan Kundera'nın Prag'ı

1929 yılında Brno'da dünyaya gelen Kundera da Prag ile bütünleşmiş yazarlar arasındadır. Milan Kundera Prag'a karşı yoğun bir ilgi ve merak duymaktadır. Bu hislerinde haksız da sayılmaz tabii. Kundera bu şehir hakkındaki görüşlerini "*Gülüşün, duruşun ve huzurun şehri*

Prag" şeklinde tanımlamaktadır. Prag ile hislerinin de ötesine ulaşan Kundera, ülkenin içerisinde bulunduğu karmaşık düzenden ve siyasi gelişmelerden etkilenecek *Şaka* isimli ilk romanını 1967'de Prag'da yayımlar. *Şaka* romanı nükteli ve eleştirel dili ile dikkatleri Kundera'ya çekmeyi başarmıştır. Milan Kundera hepimizin bildiği eseri *Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği* romanını yazdığında 1984 senesiydi.

Milan Kundera

Milan Kundera, Prag hakkındaki görüşlerini "Gülüşün, duruşun ve huzurun şehri Prag" şeklinde özetlemektedir.

in the streets of Prague. These two are like lovers that are always cross with each other. There is a love-hate relationship between Kafka and Prague, but they cannot stay apart. The confusion of World War I and the rise of conflicting ideologies forced Kafka and Prague to be apart from each other, but as time went on these two reunited and Prague once again became the home of Kafka. The Kafka Museum here is

another symbol of this love. Various photos, manuscripts, diaries and private objects in the museum are presented to Kafka-lovers as visual and audio representations. Another statue of Kafka can be found on the Dušni Road in Prague.

No City No Novel

Novels are a genre to delve deep into the heart of a city, and the city is a path that goes deep within a novel. Naci Avci, who contemplated upon the novel-city relationship came up with the "no city no novel" formula. One must ask: Can there really be no novels without cities?

Kafka is an iconic writer with an eloquence of his own. Perhaps most of us get lost in the unknown while reading Kafka. But we derive a pleasure from getting lost and thus we hold on dearly to Kafka's novels. The most notable novels of Kafka are *The Trial*, *The Castle*, *America* and *The Metamorphosis*. Novels of Kafka bear traces from his life and experience. The author is a master of disassociation between the individual and the society. He was also affected by the political state of the country he lived in. *The Castle*, *The Trial* and *America* are some of his books that shows the civil disorder and

the bureaucratic corruption. Gregor Samsa, the protagonist of *The Metamorphosis*, is a clear representation of individual disassociation. Could have Kafka written his novel *The Castle* after getting inspired from the architecture of Prague? I am somehow hearing that you are saying yes of course.

Prague of Milan Kundera

Kundera was born in 1929 in Brno, but he is also another author integral to Prague. Milan Kundera had an intense interest and curiosity towards Prague. Of course, he is not wrong to feel that way. Kundera defines his opinions about this city with the words "*Prague, the city of laughter, stance and peace.*" Kundera was affected from the confusing state of politics in the country and this conduced him to write his first novel *The Joke* in 1967 in Prague. The novel *The Joke* was able to catch attention to Kundera with its humorous and satirical language. Milan Kundera wrote his most notable work *The Unbearable Lightness of Being* in 1984.

This was a huge event in the world of literature. *The Unbearable Lightness of Being* is a novel about existence and philosophical

Nazim Hikmet Ran

Milan Kundera defines his opinions about this city with the words "Prague, the city of laughter, stance and peace."

Fotoğraf: Marek Rucinski

Bu eser ile edebiyat dünyasında büyük bir yankı uyandırdı desek yanlış olmaz. *Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği*, felsefi görüşler doğrultusunda bir varoluş romanıdır. Totaliter rejimin dayanılmaz baskıcı politikalarını gören Kundera, toplumda oluşan kimlik ve ahlâk sorgulaması yaptıran postmodern tarzda bir eser vermiştir. Beyazperdeye de uyarlanan *Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği*, Kundera'nın en başarılı eserleri arasında yer alır. Müzik ve sinema ile de yakından ilgili olan Kundera, 1990 yılında *Ölümsüzlük* adlı romanını yayımlar.

Prag'ın Ardındaki Yazarlar

Prag'da Franz Kafka ve Milan Kundera gibi pek çok değerli yazar yaşamıştır. Bu yazarlar arasında Karel Čapek'i anmadan geçemeyiz. Karel Čapek *Beyaz Veba* isimli romanıyla beğenileri toplayan oldukça önemli bir yazardır. Prag'da hayata veda eden romancımız, bu şehrin sembol isimlerinden biri olmuştur. Prag'da doğan Jaroslav Hašek ise Çekya için oldukça radikal bir isimdir. Taşlama ve mizah yazarı olan *Hašek Aslan Asker Şvayk* ile 1921 yılında oldukça dikkat çekmiştir. Şvayk isimli bir askerin başından geçen olayları eleştirel bir dille anlatan yazarımızın romanları di-

şında bin beş yüzü aşkın kısa hikâyesi de bulunmaktadır. Çekya'nın hareketli siyasi tarihi ile ilgili olan Ivan Klíma da Prag doğumlu roman yazarıdır. Genellikle siyasi romanları ile tanınan Klíma'ya başka bir Çek yazar Ludvík Vaculík eşlik etmektedir. Vaculík de siyasi romanları ile ünlenmiştir. Bunun yanı sıra 1968 yılında yayımlanan *"İki Bin Kelime"* manifestosu ile tüm beğenileri toplamıştır.

Şairlerin Durağı Prag

Güçlü ve derin duyguların filizlendiği Prag birçok şairin ortak noktası olmuştur. Masalsi bir şehir olmasıyla şairleri kendisine çeken Prag'da en ünlü şairlerden biri Bohumil Hrabal'dır. 1973 yılında *Gürültülü Yalnızlık* eseriyle birlikte güçlü şiirselliğini ortaya koyan Hrabal için Prag vazgeçilmez bir şehirdir. On dokuzuncu yüzyılda yaşamış ve lirik şiirinin önde gelen isimlerinden Rainer Maria Rilke de Praglı şairlerden yalnızca bir tanesidir. Rilke güçlü şiirselliğini bu şehrin sokaklarında kazandı desek abartmış olmayız. Eserlerinde Almanca dilini tercih eden şairin *Görüntüler Kitabı* ve *Duino Ağıtları* eseri kısa yaşamında bizlere bıraktığı eşsiz eserlerden yalnızca birkaçıdır. Prag, yazarları ve şairlerinin yanı sıra başka pek çok şairin de misafir olduğu ender

şehirlerden biridir. Öyle ki 1800'lü yıllarda yazarların ve şairlerin yolu mutlaka Prag'da olan kafeden geçiyor. Prag kafelerinde nice şiirler ve romanlar yazılmıştır tahmin bile edemiyoruz. Franz Kafka'nın Milena'ya ilk âşık olduğu yer de yine Prag'da Cafe Arco adında bir mekândır. Burası günümüzde Kafka'nın anısının yaşatıldığı bir mekân olarak hizmet vermektedir. Prag'a yolu düşen bir diğer şair ise Nazım Hikmet'tir. Nazım Hikmet "Slavia Kahvesinde Şair Dostum Tavfer"le Yarenlik" şiirlerini Vltava nehrini karşısına alıp Slavia kafede yazmıştır. Şair Guillaume Apollinaire ise Prag ziyaretinden çok etkilenerek "Prag Yürüyüşü" şiirini yazmıştır. Bu şekilde Prag, şehir kimliği sayesinde yazar ve şairlere ilham kaynağı olmuştur.

I. Dünya Savaşı'nın ardından meydana gelen karmaşık ortam ve çelişkili ideolojik düşünceler Kafka ile Prag arasında duvarlar örmüş olsa da bu duvarlar zamanla yıkılmış.

Rainer Maria Rilke

Ludvík Vaculík

thought. After seeing the oppressive policies of a totalitarian regime, Kundera wrote a postmodern book on the identity and ethic problems of the people. The Unbearable Lightness of Being was also adapted to the silver screen and it is Kundera's most successful novel. Kundera, who is also involved with music and cinema, published his novel Immortality in 1990.

Authors Behind Prague

There are many valuable authors in Prague besides Franz Kafka and Milan Kundera. We must also mention Karel Čapek. He is an important author who gained the favour of many with his novel The White Disease. This novelist died in Prague and became one of the symbol names of the city.

The confusion of World War I and the rise of conflicting ideologies forced Kafka and Prague to be apart from each other, but as time went on these two reunited with each other.

Jaroslav Hašek, who was born in Prague was a radical name for Czechia. Hašek was an author of satire and humour and his 1921 book The Good Soldier Švejk gained a lot of interest. Our author which wrote about the adventures of a soldier named Švejk with a critical tongue also wrote more than fifteen hundred short stories. Ivan Klíma is another Prague-born novelist who was involved with the dynamic political history of Czechia. Klíma is generally known for his political novels and Czech author Ludvík Vaculík comes after him. Vaculík is also known for his political novels. His manifesto "Two Thousand Words" which was published in 1968 is also quite liked.

Prague, the Stop for Poets

Prague, which invokes strong and deep emotions, is also the meeting place of a lot of poets. Since Prague is a tale-like city, it attracts poets and one of the most famous poets of this city is Bohumil Hrabal. His 1973 book Too Loud a Solitude proved that Hrabal had a strong poetic presence and that Prague was indispensable for him. The nineteenth century poet Rainer Maria

Rile, who was one of the apostles of lyrical poetry also lived in this city. We would not be exaggerating to say that he found his poetic sense in the streets of this city. The poet chose German to write his works and The Book of Images and the Duino Elegies are some of his immortal work left to us. Aside from authors and poets who lived in Prague, this city also welcomed many visiting poets. In the 1800's most poets and authors visited the café in Prague one day or another. We cannot even guess the number of novels and poems written in the cafés of Prague. Franz Kafka fell in love with Milena in a place called Cafe Argo in Prague. This place now serves as a place to keep the memory of Kafka alive. Another poet who passed through Prague was Nazım Hikmet. Nazım Hikmet wrote his poem "Friendship With My Poet Comrade Tavfir in Café Slavia" in a café called Slavia besides Lake Vltava. The poet Guillaume Apollinaire was so moved from his visit to Prague that he wrote his poem "Prague Walk". Thusly Prague, with its unique identity became a source of inspiration for authors and poets.

Jaroslav Hašek

Franz Kafka

ECER GELİN - II

ECER BRIDE - II

Kahramanmaraş'ın en sevdiğim ve beni en çok kendisine bağlayan özelliklerinden biri ise coşkulu kurtuluş günü kutlamalarıdır. İlk defa tanık olduğum 12 Şubat kutlamaları sonrası şehre olan sevgim ve bağlılığım bir kat daha arttı.

The thing that connected me to Kahramanmaraş was the vigorous Independence Day celebrations which I liked so much. When I first saw the 12th of February celebrations my love and connection to the city doubled.

MÜZEYYEN ÇELİK KESMEGÜLÜ

Maraş'ta dikkatimi çeken bir diğer husus yerli ve köylü ayrımıydı. Maraş'ın yerlileri kendilerinin yerli olduğunu bastıra bastıra söylüyorlardı hep. Yerlilerin de hangi mahalleden olduğu büyük önem taşıyordu. Mahalle kastı var gibi hissettiriyorlardı. Yerlilerin köylülere kız vermediğini de duymuştum ama aksi örnekleri gördüğüm için bu konuda genelleme yapmak istemem.

Eşimin babaannesi bana ecer gelin demişti ve bu çok hoşuma gitmişti. Ondan çok hoşnut olduğumu söyleyebilirim ama genelde onun konuştuğu Maraş ağzını anlayamıyor ve eşimden tercüme istiyordum. Birileri notisin ya da nootucun dediğinde ise bana çok sempatik geliyordu. Öğrencilerimin, hocam yazı yazıcız demeleri, o benim dezzemin oğlu demeleri de çok hoştu. Bunlar kulağımda güzel tınlar bırakan durumlardı.

Yaş mevzusu ise ayrıca hoşuma gider. Çocuk kaç yaşında? 3 yaşadı. Nine kaç yaşındasın? Bilmim 100 yaşadım elleham. Senin oğlan kaç yaşadı?

Bu tarz sorular yani yaş sorusuna sene ile cevap vermek bana çok ilginç ve değişik gelmişti. Bunun güzel bir kültür rengi olduğunu düşünüyorum.

Diğer bir mesele ise Maraşlıların "p" ile imtihanı. Kiple, taplo, apla, zep-ra... mescitlerde kiple yazar, perdecide zepira perde yazar.

Unutmadan bir de "satlık" kelimesi var. İstisnasız her yerde en modern görünen binalarda bile satlık daire ilanlarına rastlarsınız. Asla satılık değildir. O, satlıktır.

Kahramanmaraş'ın en sevdiğim ve beni en çok kendisine bağlayan özelliklerinden biri ise coşkulu kurtuluş günü kutlamalarıdır. İlk

defa tanık olduğum 12 Şubat kutlamaları sonrası şehre olan sevgim ve bağlılığım bir kat daha arttı. Bilindiği gibi Kahramanmaraş düzenli bir ordu olmadan halk savunması ile düşmanla mücadele eden bir şehrimiz. Her ne kadar biz bunu uzaktan Sütçü İmam destanı şeklinde üstünkörü bilsek de bu coşkuyu Maraşlılarla yaşamak beni çok etkiledi. Kesinlikle bu şekilde bir kutlama beklemiyordum. Çete kıyafeti giymiş mahalleliler, davullar, zurnalar, esnafın halka ikramları ve coşkulu bir geçiş töreni. Gerçekten çok heyecan duymuştum. Ben kendi şehrimde ki, Dumlupınar Meydan Muharebesi'nin yaşandığı şehirde, zaman zaman konserler ve fener alayı dışında büyük bir kutlama olmaz. Kahramanmaraş'ın kurtuluş kutlamalarını görünce Kütahya'da pek de bir şey olmadığını gördüm.

Another thing that grabbed my attention in Maraş was the difference between a local and a villager. Locals of Maraş always used to emphasize that they were locals. The neighbourhood that the locals belonged to also held great importance. They made you feel like there was a neighbourhood caste or something. I also heard that the locals didn't allow their daughters to be married with villagers, but since I've seen many examples contrary to this, I wouldn't want to generalize on this topic.

The grandmother of my husband called me "ecer" bride and I liked that a lot. I was pleased with her but I had difficulty understanding her Maraş dialect, so I wanted my husband to translate for me. Hearing the words "notisin" and "nootucun" were very sympathetic to me. I also liked it when my students

said things like "teacher we'll 'rite 'ssays" or "hiz my aunt'z son". These were the nice tones left in my memory.

The age situation was another thing that I liked. How old is your child? He lived 3 years. Grandmother, how old are you? Dunno, God knows I lived a hundred years. How many years did your son live?

To answer these questions in such manner seemed interesting and different. I had thought that this was a nice cultural thing.

The other thing is the whole "p" situation in Maraş. Qıplah, taple, sipling, zepa... You'd see qıplah written in mosques and zepa curta- in written in curtain sellers.

Let's not forget the "satlık" (misspelled "for sale") word. You'd see this word even on the most modern buildings. It is never "satılık", it's "satlık".

The thing that connected me to Kahramanmaraş was the vigorous Independence Day celebrations which I liked so much. When I first saw the 12th of February celebrations my love and connection to the city doubled. As you know Kahramanmaraş combated the enemy with ordinary people because there was no regular army. Even though we somewhat know of this as the Sütçü İmam epic, I was moved when I saw these celebrations with the people of Maraş. I wasn't expecting a celebration like this. Neighbours wearing militia costumes, drums, zurnas, treats given to people by shopkeepers and a lively parade. I was really excited. Even though my hometown was the place where the Dumlupınar Battle happened, we didn't have big celebrations, only some concerts and a torchlight procession. When I saw the independence celebrations of Kahramanmaraş I realized that Kütahya lacked a lot

Belki de bunun sebebi burada düzenli ordunun mücadelesiyle kurtuluşun sağlanması, Maraş'ta ise halkın mücadelesiyle bağımsızlığın elde edilmesidir. 12 Şubat coşkusunun yeni nesillere de aktarılması ayrıca Maraş için büyük bir artıdır. Şehrin her mahallesinin halkı bebeğinden yaşlısına geçiş töreninde yürüyordu. Kültür aktarımı açısından bunun önemi büyük.

Kahramanmaraş mutfağı ise gerçekten uzun uzun anlatılması gereken bir mesele diyebilirim. Ben Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa'da yediğim güzel yemekleri başka yerde yemedim. En acı, en ekşi, en tatlı ve en kırmızı, en yağlı yemeklerin diyarı buralar. Genelden özele Kahramanmaraş mutfağına gelirsek lahmacun, kuşbaşı şiş, içli köfte, mumbar, sömelek köfte, patlıcan kebabı, mercimek köftesi ve ekşili turşu. Ekşili turşu gerçekten en orijinal tatlardan biriydi. Yapılış şekli de ilginçti. Patlıcan ve biber çiğden haşlanıyor, sumak ekşili, sarımsak ve naneyle tatlandırılmış suya konuyordu. Dolmalar ve de. Çeşit çeşit dolmalar... Salatalıktan bile kuru dolma yapmalarına çok şaşırmıştım.

Eti çok yağlı kullanmaları dışında ben kesinlikle bu coğrafyanın mutfağına aittim. Hiç acı yiyemiyorken pul biber bağımlısı hâline geldim. Gerçekten buraların insanı ağzının tadını iyi biliyor ve güzel besleniyorlar.

Maraş tarhanası mevzusuna ise değinmeden edemeyeceğim. Maraşlıların temel besin maddesi. Tazesine firik deniyor. Gerçi taze ve yaş, yeşil olan her şeye de firik diyorlar. Kuru da hem atıştırmalık hem de çorbalık şeklinde kullanılıyor. Benim pek alışık olmadığım bir tat olduğu için oradan ayrılınca eksikliğini hissetmedim. Hatta firik tarhana yapıma zamanlarındaki ekşi koku beni biraz rahatsız ederdi. Buna rağmen bademle birlikte fena olmadığını söyleyebilirim.

Mağralı mahallesi ise efsane. Çok seviyorum. Şimdilerde buranın yerlileri genelde buradan taşınmış olsalar da mahalle dokusundan pek bir şey kaybetmemiş. Sıcak ve samimi insanları, Maraş ağzının en rafine hâlinin konuşulması, briketle yapılmış yüksek bahçe duvarları ile Mağralı benim en sevdiğim mahalle. Çünkü orası gerçek Maraş.

Eşimin babaannesi bana ecer gelin demişti ve bu çok hoşuma gitmişti. Ondan çok hoşnut olduğumu söyleyebilirim ama genelde onun konuştuğu Maraş ağzını anlayamıyor ve eşimden tercüme istiyordum.

The grandmother of my husband called me "ecer" bride and I liked that a lot. I was pleased with her but I had difficulty understanding her Maraş dialect, so I wanted my husband to translate for me.

of things. One of the reasons for this may happen to be that the enemy was fought with a regular army in my hometown and in Maraş the independence was earned by the struggle of the people. Passing the 12th of February spirit to newer generations is also a big plus for Maraş. Every member of every neighbourhood, from babies to the elderly took place in the parade. This is very important for the culture to be transferred.

Kahramanmaraş's cuisine is a whole thing on its own. I never tasted the delicious food I ate in Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman and Şanlıurfa elsewhere. This is the land of the hottest, the sourest, the sweetest, the reddest and the oiliest food. If we were to specifically talk about Kahramanmaraş food we could mention lahmacun, hashed shish, stuffed meatballs, stuffed sheep intestines, sömelek meatballs, eggplant kebab, lentil balls and sour pickles. Sour pickles is truly an original delicacy. Its preparation is also interesting. Raw eggplants and peppers are steamed in water with sumac, garlic and mint. There's also the stuffed

vegetables. Multiple types of stuffed vegetables... I was shocked to even see stuffed dry cucumbers. I became addicted to chili pepper even though I couldn't tolerate the hotness. People of this area are gourmets in their own sense and they eat well.

I also cannot resist talking about Maraş's tarhana. The fundamental food in every house in Maraş. When it's fresh they call it firik. But then again they call everything that's fresh, wet and green as firik. The dry version is used both as a snack and a soup ingredient. I wasn't very used to its taste so I didn't miss it when I left there. The sour smell that arises when they were making firik always made me sick a little. But its fine when consumed with almonds.

The Mağralı neighbourhood is legendary. I like it a lot. The locals of this neighbourhood migrated to other places, but this didn't change the texture of the place much. Mağralı is my favourite neighbourhood with its warm and sincere people, the finest form of the Maraş dialect and the high garden walls made of bricks. Because that's the real Maraş.

Fotoğraf: Sertac Akkus

ŞİİRLİ PINARLARIN YAYLASI: YAVŞAN

THE PLATEAU OF POETIC SPRINGS: YAVŞAN

Kahramanmaraş merkeze 36 km. uzaklıkta olan Yavşan Yaylası doğası, havası, endemik bitkileri ve pınarlarıyla her mevsim ayrı bir güzelliğe sahiptir.

Yavşan Plateau is 36 km away from Kahramanmaraş centre and is beautiful all year round with its nature, endemic plants and springs.

FERHAT AĞCA

Yavşan sıradan bir yayla değildir. Adeta şiir gibi bir mekân, rüya âleminde kopup gelmiş Anadolu'nun cennet köşelerinden bir köşedir. Yavşan şiirinin mısralarını; kendine özgü ağaçları, buz gibi lezzetli suları ve insanı ferahlatan havası oluşturur.

Sonbahar aylarında giderseniz mor renkli güz çiğdemlerini görme ve yöre halkının göbelek dediği mantarları toplayıp yeme fırsatınız olur. Ağaçların altında gezinirken mor çiçekler selamlar sizi. Bazısı tamamen açılmış bazıları açılmak için emir beklercesine kapalıdır. O kadar çoklardır ki bir an Yavşan'ın bitki örtüsü çiğdemmiş dersiniz.

Gelin önce havasını konuşalım...

Yavşan'ın havası şehir merkezine göre ortalama 10 °C daha soğuktur. Nefes aldığınızda ciğerlerinizin bütün hücrelerinde oksijeni ve temiz havayı hissedersiniz. Yaylanın endemik ağaç türleri

olan Ardıç, Gökmar, Sedir ve diğer çam çeşitlerinin rayihalarıyla harmanlanan havanın kokusu benzersizdir. Yavşan havası günün her vakti dingindir. Rüzgârı, ağaçları incitmeden, size kendini belli etmeden usul usul eser.

Hiç duymadığınız kuş seslerini duyar-sınız Yavşan'da. Kuşlar yaylanın karşı yamacında bir yoldaş bulup başlarlar karşılıklı ötüşmeye. Âdeta iki usta sazendenin müşterek taksimi gibidir bu; birinin bıraktığı yerden öbürü alır, onun bıraktığı yerden diğeri... Siz ise doğanın bu musiki şölenini dinlerken başka bir iklime geldiğinizi anlarsınız. Kuşların bu musiki şöleninde sizi rahatsız edecek bir ses asla yoktur. Kuşların renkleri en usta ressamın tuvalinde göremeyeceğiniz şekilde mavili, kırmızı-lı, yeşilli... karışık renklerdedir.

Şehirde duyduğunuz, duyduğunuz ama fark etmediğiniz sesler orada yoktur. Sadece kuş sesleri, envai çeşit

ağaçlardan harmanlanan o enfes koku, gözlerinizde alabildiğine yeşil... Oranın yaşamı, şehir hayatından o kadar farklıdır ki bu iki hayatın aynı şehirde olduğuna inanamazsınız. Hatta kendi yaşamınızı, şehirdeki hayatınızı sorgulamaya başlarsınız.

Yavşan'ın suları

Yavşan'ın suları bambaşkadır. İçtiğiniz bütün suları unutturur. Yavşan yaylasında şırl şırl akan pınarlardan bir avuç dolusu su içtiğinizde bile en iyi su markalarının överek bahsettiği suların aslında o kadar da lezzetli olmadığını fark edersiniz. Bu zamana kadar içtiğiniz en yumuşak ve lezzetli su, Yavşan suyudur. Burada üç çeşit su vardır. Birincisi mesire alanı olarak kullanılan meydanadaki pınarlarda kendiliğinden akan ve en soğuk olan sudur. İkincisi orman işletmesi tarafından depoya alınıp ziyaretçilerin kullanımına sunulan ve çeşmelerdeki musluktan akan sudur.

Fotoğraf: Mehmet Fındık

Fotoğraf: Ferhat Ağca

Yavşan is no ordinary plateau. It's like a poem, a heavenly corner of Anatolia straight from the dream realm. The lines of this poem called Yavşan consists of trees, delicious icy water and refreshing air.

During the autumn you get the chance to see the purple meadow saffron. You'll also be able to gather and eat mushrooms called "göbelek" by the locals. The purple flowers salute you as your trip under the trees ensues. Some are fully bloomed while others are closed as if waiting to be ordered to bloom. The quantity of the flowers makes one think that this is the only vegetation here.

Let's first talk about its air...

Yavşan's weather is 10 °C colder than the city. You could feel the oxygen and the fresh air in every cell of your lungs. Junipers, firs, cedars and other pine trees blend with the

air giving it a unique odour. Yavşan's weather is calm all day long. The wind does not rattle the trees and is barely recognizable.

You'll hear bird voices that you've never heard before in Yavşan. The birds find themselves a partner on the other side of the plateau and start to sing. This sound is like a joint solo of two masterful musicians. One starts where the other stops and vice versa... As you hear this musical treat you realize that you're in another climate now. There's not a single note that would irritate you in this musical treat of the birds. The colour of the birds have blues, reds, greens and various other colours that you can't even see on the canvases of the best painters.

The sounds that you hear in the city, those sounds that you're unaware of cannot be heard here. Just the

sound of birds, the magnificent odour stemming from the trees and green everywhere... The life there is so different from city life that you'd be astounded to realize they're both in the same region. You'd even start to question your life in the city.

Water of Yavşan

The water of Yavşan is something else. It makes you forget whatever water you drank before. After drinking a handful of water from Yavşan you will realize that the best water brands that are widely praised aren't that delicious. The most soft and delicious water you'll ever drink is in Yavşan. There are three types of water here. The first water is the self-flowing spring water in the picnic area. This is the coldest of them all. The second is the water saved by the forest management which is then transferred to fountain taps for

Yaylanın endemik ağaç türleri olan Ardıç, Göknar, Sedir ve diğer çam çeşitlerinin rayihalarıyla harmanlanan havanın kokusu benzersizdir.

Bir de bunların ikisinden daha yumuşak olanı var ki ona da Yağlıoluk demiş yöre halkı. Meydanın kuzey tarafından alt yola indiğinizde yolun alt tarafında kendiliğinden akar Yağlıoluk... Küçük bir borudan dinlene dinlene akar. Akışında mehter yürüyüşünü andıran bir ritim vardır. Soğuk bir sudur ama onun en önemli özelliği tadı ve şifasıdır. Orada kokusunu aldığınız ağaçların tadını Yağlıoluk suyunu içtiğinizde de alırsınız. Şifası bölge halkının malumudur. Özellikle sindirim sistemi problemi yaşayanlar şehirden oraya kadar çıkıp getirdikleri kaplara doldurarak evlerine taşırlar bu suyu.

2016 güzünde Yavşan'a gittiğimde Yağlıoluk'un yanı başında, ona yazılan bir şiirin olduğunu görmüş ve fotoğraflamıştım. Şimdi yeni yapılan bir yol çalışmasından dolayı şiirli tabela gitmiş, Yağlıoluk'un yeri değişmiş ama tadı ve şanı yerinde...

Yavşan'a nasıl gidilir?

Yavşan'a giden iki yol vardır. Biri Fatmalı mahallesinden, diğeri Dereboğazi'nden çıkar. Mesafe olarak iki yol arasında fark yoktur. Ancak eskiden beri Dereboğazi yolunu tercih eder Yavşan müdavimleri. Dereboğazi'na vardikten sonra 10 kilometrelik stabilize yolu olan bir yokuşu tırmanırınız. Yol kenarlarında dere yatakları, yataklar

ların içinde devasa çınarlar ve yabancı cevizler yoldaşlık eder size. Yavşan'a ulaştığınızda yerlerden topladığınız odunlarla ateş yakar, çayınızı demler, kahvelerinizi pişirirsiniz. Suyunun özelliğinden dolayı en güzel çayı ve kahveyi de Yavşan'da içersiniz. Kireçsiz bir suyu olduğu için kahveler suda daha iyi çözünür ve gerçek kahve aromasını damağınızda hissedersiniz. Aynı sebepten dolayı demlediğiniz çayın rengi normal musluk suyu ile demlenen çaya göre açık olur ama tadı demli çay gibidir.

Yavşan'da kamp yapmak ayrı bir güzeldir. Gerçek Yavşan müdavimleri gecedan gider, orada sabahlar. Geceleri yabancı hayvan sesleri duyulur, hatta kendilerini görmeyiz de mümkündür. Bölge insanının dağ danası diye isimlendirdiği yabancı domuzları, tilkiler sofranıza konuk olabilir. Hafta sonlarını hatta birkaç gününü Yavşan'da geçirirler Yavşan'dan asla vazgeçemez.

Yavşan'a ne zaman gidelim?

Yavşan'ın en güzel zamanı hangisidir dersiniz, belli bir mevsim söylemek zordur. Her mevsim ayrı güzeldir orası. İlkbaharda açan çiçekleri, yenilenen doğayı görmek ayrı, yazın şehrin sıcaklığından kaçıp serinlemek ayrı, sonbaharda ise güz çiğdemleri ve mantarlarını görmek ayrı güzeldir. Kışın karın keyfi ise başka güzeldir. Belki de Maraş'ın en temiz kışı Yavşan'a yağar. Kışın şiddetli geçtiği yıllarda ağaçlar Yavşan'ın karını taşıyamaz, kırılır.

Bütün bu güzelliklere rağmen Yavşan Yaylası, Kahramanmaraşlılar arasında çok bilinen ama az gidilen bir mekândır. Yavşan'dan her döndüğümde birkaç gün oranın büyüğünden çıkamam. Dolayısıyla o birkaç gün girdiğim her mecliste Yavşan'dan bahsederim. Neredeyse herkes bildiğini, duyduğunu ama hiç gitmediğini ifade eder. Hatta birçok Maraşlı Karadeniz yaylalarının çoğunu gezmiş ama şehir merkezine sadece 36 kilometre uzaklıktaki "Karadeniz'e hiç gitmemiştir. Sadece Kahramanmaraş'ta yaşayanlar değil, şehir dışından ziyaret için gelenler bile gün içinde Yavşan'ı ziyaret edebilir. Yolların daha da iyileştirilerek ulaşımın kolaylaştırılması Yavşan güzelliğinden daha fazla insanın istifadesini sağlayabilir...

Tanımak, tanıtmak ve doğal hâlini korumak temennisıyla...

Fotograf: Mehmet Fındık

Junipers, firs, cedars and other pine trees that are endemic to the plateau blend with the air giving it a unique odour.

visitors to use. The third and most soft water is called Yağlıoluk. There is a road on the north and Yağlıoluk flows beside that road by itself. It slowly flows from a small pipe. There is a janissary band rhythm in its flow. It's cold but its most important feature is its taste and medicinal power. You'll taste the odour of the trees once you drink water from Yağlıoluk. Locals know of its medicinal values. People with digestive issues come here from the city and carry this water to their homes with containers.

In 2016 when I went to Yavşan I saw that there was a poem beside Yağlıoluk and took a picture of it. During a road construction they removed this poetic signpost. The place of Yağlıoluk also changed but it still tastes the same...

How does one go to Yavşan?

There are two roads to Yavşan. One from Fatmalı Neighbourhood and the other from Dereboğazı. Both roads are roughly the same length. But people generally chose the Dereboğazı path to go to Yavşan back in the day. You'll climb a 10 kilometre stabilized road after arriving at Dereboğazı. Sycamore trees and wild walnuts growing out of riverbeds become your fellow travellers. Becca-

use of Yavşan's water you'll drink the best tea and coffee there. Since the water is limeless, coffee dissolves really well into the water and you'll feel the true aroma of coffee. The colour of the tea is clearer than the tea made from regular tap water, but it tastes just as strong.

Camping is also very nice in Yavşan. The regulars of Yavşan go there and stay up from dusk till dawn. Wild animal voices can be heard at night, you can even see them sometimes. Wild boars called "mountain calves" by the locals and foxes can make a visit. People who spend their weekends or a few days at Yavşan cannot forget the place.

When should one go to Yavşan?

If you were to ask when the best time to go to Yavşan is it would be difficult to specify a season. It's beautiful every season. You could

see the blooming flowers and the renewed nature in the spring. During the summer you can escape the city and cool down here. When autumn arrives you could see the meadow saffron and the mushrooms. And the snow is wonderful in winter. Yavşan may have the best snow in Maraş. During a heavy snowfall the trees cannot bear the snow of Yavşan and break.

Despite all the beauties of the Yavşan Plateau, this is a well-known but a seldom visited area by the people of Kahramanmaraş. Every time I return from Yavşan I cannot escape its spell for a few days. Those days I regularly talk about Yavşan a lot. Nearly everyone says that they know the place, but never went. A lot of people living in Maraş goes to see the plateaus in the Black Sea Region but they never went go to the "Black Sea" 36 kilometres away from them. People from outside the city could visit Yavşan as easily as a person from within Kahramanmaraş. Renewing and enhancing the roads could mean that a lot of people may benefit from the beauty of Yavşan.

With hopes of knowing, making it known and protecting its natural state...

EDEBİYAT MÜZESİ'NE DAİR NOTLAR

NOTES ON THE LITERATURE MUSEUM

Yedi Güzel Adam Edebiyat Müzesi'nin kapısından girer girmez, farklı bir ortamın içinde olduğumuzu anlamıştık. Müze gerçekten özenle kurulmuştu. Neredeyse hiçbir detay atlanmamıştı. Binanın içinde, ahşap merdivenlerin orijinal olduğunu duyduğumda daha da heyecanlanmıştım.

We understood that we were in a different place once we entered from the door of the big building. The museum was decorated with care. No detail was overlooked. I got really excited when I heard that they had preserved the wooden staircase that was built when the college was established.

ULVIYE KARAN

Kahramanmaraş'a defalarca gidip geldim. Ne de olsa Gaziantep Kahramanmaraş arası otomobille kırk dakika. Serin yaylaları, yemyeşil doğası, pırlıl pırlıl suları, birçok Antepliği olduğu gibi beni de Maraş'a çekmeyi başarıyor. Bu sefer, 7 Güzel Adam Edebiyat Müzesi için gidecektim oraya. Arkadaşlarla bir araya gelmiş, edebiyatın gizemli şehri Maraş'a, bu sefer edebiyat turizmi için gidecektik.

Yola çıkmadan önce, aklımdan Maraş'ın tarihi bir konağını müzeye çevirdikleri geçiyordu. Öyle ya, tarihi bir konak müzeye çevrilir. Birkaç odasına meşhur şairlerin isimleri verilir. O edebiyatçıların birkaç tane de özel eşyasından bu odalara konulursa, al sana edebiyat müzesi diye düşünüyordum. Özellikle Maraş'ın Kurtuluş ve Divanlı mahallerinde 1920'lerden kalma epey tarihi konak vardı diye hatırlıyorum. Zaten öğrendiğimize göre Edebiyat Müzesi, Çocuk Bahçesi'ne yakın, Gazi Mahallesi'ne yapılmıştı. İki

katlı, küçük bir bahçesi olan, büyük oranda ahşap yapılı bir konak şimdiden gözümde canlanıyordu. Ama öyle olmadı! Ne zaman ki koca otobüsümüz, yavaş yavaş dar yollardan geçip, üç katlı taş bir binanın önünde durdu, o zaman hayretler içinde kalmıştım. Demek ki "Anadolu'nun en büyük edebiyat müzesi" cümlesini okuduğumda, inanmamakta acele etmişim! Biraz da bu yüzden öncelikle müzenin kurulduğu tarihi taş binayı beğendim.

Müze girişinde, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi çalışanları bizi karşıladı. Gayet güler yüzlü ve ilgiliydiler. Hemen pandemi önlemi kapsamında ateşimizi ölçtüler. Her birimize teker teker "Hoş geldiniz," dediler. Ellerimizi hemen dezenfekte edip, ihtişamlı binanın bahçesine geçtik. On beş kişiydik. Heyecanlıydık. Bir görevlinin bizi bina içinde gezdirmesini, binanın tarihini ve müzenin içindeki ayrıntıları anlatmasını rica ettik. Yanımıza

uzun boylu, diksiyonu düzgün, bilgili bir müze görevlisi geldi. Binanın tarihiyle başladı anlatmaya. Bina, Amerikan Kız Koleji olarak açılmış, 1800'lü yıllarda. Hayret verici bir olaydır bu. Bunları kendi kendime düşünüyordum. 1800'lü yıllarda Amerikalıların ne işi olabilirdi Maraş'ta? Rehberimiz hemen içimden geçirdiğim soruya cevap verdi. Burası Anadolu'nun birçok yerinde açılan misyoner okullarından biriymiş. Bu binanın aynısından Antep, Tarsus ve İzmir'de de olduğunu öğrenince, binaya yönelik merakım biraz daha arttı.

Antep'teki bina, yanmış. Onun yerine hastane yapılmış. Maraş'taki binanın da bir bölümü yanmış. Onun yerine ise, Ticaret Meslek Lisesi yapılmış. Ticaret Lisesi binası da yıkılmış, onun yerinde şimdilerde, modern bir okul binası bulunuyor. Tarih bir yandan ne kadar hızlı akıyor, diğer yandan onun farkına ne kadar zor varıyoruz.

Fotoğraf: Cetin Canli

I went to Kahramanmaraş multiple times. After all, it's only forty minutes between Gaziantep and Kahramanmaraş. Maraş's cool plateaus, green nature, sparkling water attracts me as it does many people of Antep. This time, I was going to go there for the 7 Beautiful Men Literature Museum. We gathered with friends and went to Maraş, the mysterious city of literature, as literary tourists.

Before going there I thought that they had transformed a historical mansion in Maraş into a museum. As you know, old mansions make good museums. I thought that I'd be seeing the names of a few famous poets as the names of rooms there at most. You could have a literature museum as long as you can find a few items that belonged to some poets. As far as I remembered there were many historical mansions in Kurtuluş and Divanlı neighbourhoods of Maraş from the 1920's. We already knew that the Literature Museum

was close to the Children Garden in Gazi Neighbourhood. I was already imagining a two-story wooden mansion with a small garden. But that wasn't the case! When our large bus drove along narrow streets and stopped by a three-story stone house I was quite surprised. Apparently I acted hasty not to believe the "Greatest literature museum in Anatolia" slogan! This is one of the reasons why I really liked the historical stone building the museum was established in.

At the museum's entrance office workers from the Kahramanmaraş Metropolitan Municipality greeted us. They were smiling and caring. They took our temperatures as a precaution for the pandemic. They said "Welcome" to every single one of us. We disinfected our hands and entered the garden of the great building. We were fifteen people. We were also excited. We asked an official to show us around the building and tell us the history

and the interior details of the building. A tall articulate museum official came to our side. He started talking about the history of the building. It was built as an American Girls' College in the 1800's. "This is quite interesting" I thought to myself. What were Americans doing in Maraş in the 1800's? Our guide quickly answered the question I had asked inside my mind. This was one of the many missionary schools opened in Anatolia. When I learned that the same building was built in Antep, Tarsus and İzmir I got even more curious.

The building in Antep had burned down. They apparently made a hospital there later on. A part of the Maraş building also burned. This part was used to build a trade vocational high school. The trade high school was later on demolished. Now, there's a modern school building there. History flows really fast and we're barely aware of it.

Şu anki hâliyle müze iki ayrı binadan oluşuyor. Aslında buraya müze demek de biraz haksızlık olur. Çünkü müze, bu büyük oluşumun sadece bir bölümü... Büyük binada müze, küçük binadaysa kütüphane bulunuyor. Sergi salonları, kafeterya, konferans salonu gibi bölümleri de var. Demek ki burası, bir müzeden ziyade kültür merkezi olarak kullanılıyor. Arkadaşlardan bazıları hemen binanın muhteşem ahşap yapıları merdivenlerine çıkıp, fotoğraf çekilmeye başladı. Bazılarıysa, binanın değişik açlarından fotoğrafını çekiyordu. Bu arada rehberimiz önümüze düşmüş, merdivenleri tırmanıyordu. Sıra müzenin gezilmesine gelmişti.

Büyük binanın kapısından girer girmez, farklı bir ortamın içinde olduğumuzu anlamıştık. Müze gerçekten özenle kurulmuştu. Neredeyse hiçbir detay atlanmamıştı. Binanın içinde, kolej kurulduğunda olan ahşap merdivenlerin olduğunu duyduğumda daha da heyecanlanmıştım. Tabii onlar da bakımdan geçirilmiş. Ahşaplar yılların izlerini taşıyordu. Girişin hemen sol tarafında, karanlık bir oda vardı. Odada binanın tarihini anlatan bir video oynuyordu. Sosyal mesafemizi koruyarak odaya girdik. Videodan aslında bu okulun, sıradan bir kolej olmadığını öğrendim. Aslında Kız Koleji, bir nevi üniversiteydi. Buradan yetişen kişiler, dünyanın farklı şehirlerine öğretmen olarak gidiyorlardı. Okul yatılıydı. Görevliden, bu okulun bir de kilisesi olduğunu da öğrendik. Ama orası henüz ziyarete açılmamıştı.

Karanlık odadan çıkınca, ışığı özellikle biraz kısık ayarlanmış koridordan Dede Korkut Çıadırı'nın olduğu bölüme geçtik. Oradan Divan Edebiyatı, Âşık Edebiyatı, sonrasında Tanzimat ve Meşrutiyet akımlarının anlatıldığı bölümlere ulaştık. Kiokslarda Türk edebiyatı daha ayrıntılı anlatılmıştı. Dede Korkut, Kerem ile Aslı, Leyla ile Mecnun hikâyeleri ise seslendirilmişti. Karagöz oyunu birçok ziyaretçinin ilgisini çekiyordu. Benim dikkatimi ise 1970'lere kadar kullanılmaya devam eden, şimdilerde müzede, tarihin bir tanığı olarak, ziyaretçilerle konuşan, bir matbaa makinesi çekmişti.

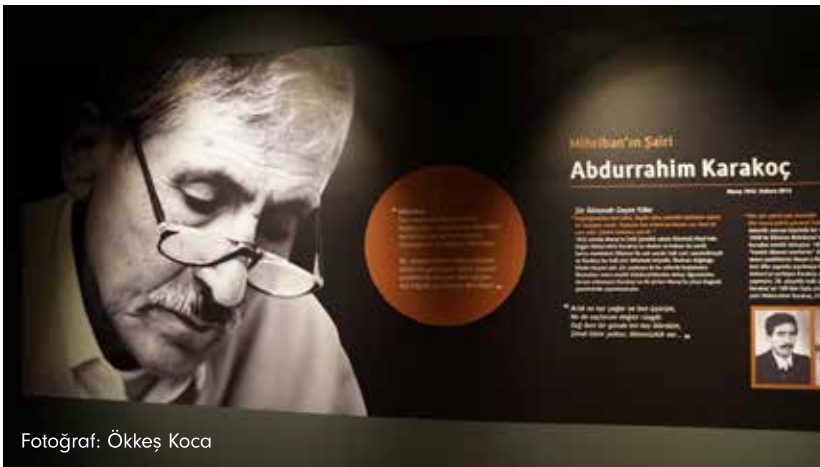
Tüm bunlar, 7 Güzel Adam Müzesi'nin gerçekten de Anadolu'nun en büyük edebiyat müzesi olduğunu gösteriyordu. İkinci kattan itibaren, Maraşlı edebiyatçıların tanıtımına geçilmiş. Müze görevlisi, bu müzenin yeni bir tarih yazımı olduğunu belirtti. Tabii ki bu yazımın merkezinde Kahramanmaraşlı edebiyatçıları vardı. Diğer şehirlerin de tanınmış birçok edebiyatçısı vardı. Fakat ilginçtir, Maraş'ın edebiyat yönü daha meşhurdur. Neden acaba? Necip Fazıl Kısakürek gibi bir şair ve düşünür bile yeter, bir şehrin edebiyat şehri diye anılmasına diye düşünüyorum. Kaldı ki Karacaoğlan, Cahit Zarifoğlu ve Rasim Özdenören gibi isimler, Türk edebiyatının birer köşe taşıdır. Bunların hepsini rehberimizden dinliyorduk. Onun verdiği bilgilere, kendi edebiyat bilgilerimi de ekleyerek düşünüyordum. Balmumu heykeller, zaten fazlasıyla etkileyiciydi. Yıllardır kitaplarını

Fotoğraf: Ökkeş Koca

okuduğum edebiyatçıların balmumu heykellerini gördüğümde inanmamıştım. Bir de, müzede ayırım yapılmadan, bütün büyük isimlere yer verilmesi ayrıca etkileyiciydi. Tarık Buğra isminin yanında Orhan Pamuk, onun yanında Yaşar Kemal, Kemal Tahir, hemen dibinde Rasim Özdenören köşesi. Bir arada duruyorlardı. Ve bunlar Türk edebiyatını bütün görkemiyle temsil ediyorlardı.

Müzenin her köşesi ayrı güzeldi. Âşık Mahzunî Şerif köşesi, hemen Abdurrahim Karakoç köşesinin karşısındaydı. Dediğim gibi müzenin her köşesi ayrı bir renge sahipti. Hepsi bilgi yüklüydü. Edebiyatın etkileyici bir şekilde anlatımına ilk defa şahit oluyordum. Bir buçuk saat kadar durduğumuz 7 Güzel Adam Edebiyat Müzesi'nden edebiyatı, edebiyatçıları ve Maraşlıları bir kez daha severek ayrıldık. Yoldayken arkadaşlarla Maraş UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına girmeyi çoktan hak etmiş diye sohbet ettik. İlerleyen zamanlarda, yeniden bu müzeye gelmek istediğimi fark ettiğimde, otobüsün camından dışarıyı izliyor, kendi kendime gülümsüyordum.

Fotoğraf: Ökkeş Koca

Müzenin her köşesi ayrı güzeldi. Âşık Mahzunî Şerif köşesi, hemen Abdurrahim Karakoç köşesinin karşısındaydı. Dediğim gibi müzenin her köşesi ayrı bir renge sahipti. Hepsi bilgi yüklüydü. Edebiyatın etkileyici bir şekilde anlatımına ilk defa şahit oluyordum.

The museum is comprised of two separate buildings. Actually, calling here a museum doesn't serve it justice. Because the museum is just a part of a whole complex.... The big building is used as a museum and the small building is a library. There are also galleries, cafés and conference rooms. So we could say that this is much more like a centre for culture than a museum. Some of our friends immediately ascended the wooden stairs of the building and took some photos. Others took photos of the building from different angles. Then, our guide started to go up the stairs and we followed. It was time to see the museum.

We understood that we were in a different place once we entered from the door of the big building. The museum was decorated with care. No detail was overlooked. I got really excited when I heard that they had preserved the wooden staircase that was built when the college was established. Of course it needed some repair as well. The wood had the traces of time on it. There was a dark room on the left of the entrance.

Every corner of the museum was beautiful. The Aşık Mahzuni Şerif corner was right on front of the Abdurrahim Karakoç corner. As I've said before, every corner of the museum had a different colour. They were filled to the brim with knowledge. It was a first for me to see literature being displayed so effectively.

We watched a video about the history of the building in that room. We, of course, tried to maintain our social distance. I learned from the video that this place was no ordinary Girls' College, it seemed more like a university. People who sought education here later on travelled all over the world as teachers. It was a boarding school. We also learned that there was a church in this school, but that part was not open for visit yet. After leaving the dark room we passed through a dim-lit corridor to the Dede Korkut Tent. From there we went into a room where Divan Literature, Aşık Literature, Tanzimat and Meşrutiyet Literature were displayed. There were more detailed information on Turkish literature in the kiosks. There were voice recordings of Dede Korkut, Kerem and Aslı, and Leyla and Mecnun stories. The Karagöz play also got interest from the visitors. What attracted my attention the most was a printing press that was used all the way until the 1970's but was now talking to visitors in a museum.

All this truly showed that the 7 Beautiful Men Museum was the greatest literature museum in Anatolia. After the second floor, authors from Maraş were being introduced. The museum official told us that this museum was a re-write of history, and authors from Maraş were in the centre of it. Other cities also had many renowned authors, but it's interesting that Maraş is more famous for its literature. I wonder why? A poet and an intellectual like Necip Fazıl Kısakürek alone would

transform a city into a literature haven. Names like Karacaoğlan, Cahit Zarifoğlu and Rasim Özdenören are also cornerstones of Turkish literature. We listened to all of this from our guide. I was pondering the things he said with the things I already knew about literature. The wax statues were extremely interesting. I couldn't believe my eyes when I saw the wax statues of the authors I've read for years. I was also glad to see that every great name in literature was there without any discrimination. You could see Tarık Buğra and Orhan Pamuk next to each other and beside them were Yaşar Kemal, Kemal Tahir and Rasim Özdenören. They were standing together. These names were representing Turkish literature with all its glory.

Every corner of the museum was beautiful. The Aşık Mahzuni Şerif corner was right on front of the Abdurrahim Karakoç corner. As I've said before, every corner of the museum had a different colour. They were filled to the brim with knowledge. It was a first for me to see literature being displayed so effectively. We left the 7 Beautiful Men Literature Museum after a one and a half hour visit with a feeling of love for literature, authors and the people of Maraş. On our way back we talked among friends that Maraş had deserved to be a member of the UNESCO Creative Cities Network. After a while, when I realized that I wanted to return to the museum once more, I was looking through the window of the bus and smiling.

Lezzetin Mekânı

KİLERİN SERMAYESİ

BULGURDAN BİR LEZZET: EKŞİLİ KÖFTE

Delicacy Corner

A DELICACY FROM BULGUR, THE FORTUNE OF THE CELLAR: SOUR MEATBALLS

Bulgur, Maraş mutfağını da şekillendiren en önemli gıda ürünlerindedir. Pilavlar, dolmalar ve köfte çeşitlerine yön veren besin kaynağıdır. Bunlardan en sevilenlerden biri ekşili köftesi ya da sulusudur.

Bulgur is an important nutrient in Maraş cuisine as well. It is a source for nutrition in pilafs, stuffed vegetables and meatballs. One of the most beloved of these is the watery sour meatball.

İLKNUR AVCI

Buğdayın tarihi çok eski dönemlere dayanmaktadır. Buğday dayanıklı olmakla birlikte besleyici, doyurucu, lezzetli ve ekonomiktir. Orta Asya'dan gelen Türklerin temel besinleri arasında yer alan et, yoğurt, buğday karışımlarından oluşan yemeklerine Anadolu'da yetişen sebzeler de katılmıştır. Öğütülüp bulgurdan veya bulgur katılarak yapılan yemekler yüzyıllar içinde şekillenerek bugünkü zengin hâlini almıştır.

Bulgur pirinç ve makarna gibi gıdalara göre daha iyi posa ve B vitamini içerir. Posa, bağırsak kanserleri, ayrıca bağırsak kanserini tetikleyen hayvansal yağlar ve toksik unsurlara karşı koruyucu etkiye sahiptir. Kalp hastalıkları ve kolesterol düzeyi nedeniyle ortaya çıkan hastalıkları da önleyici özelliğindedir.

Anadolu kültürü içinde bulgurun türküsü, atasözü ve mânilere de konu olduğu görülür. "Evlerinin Önü Bulgur Kazanı" veya "Bulguru Kaynatırlar" bilinen, sevilen, meşhur türkülerimiz arasındadır. Bir atasözü:

Bulgur pirinç ve makarna gibi gıdalara göre daha iyi posa ve B vitamini içerir. Kalp hastalıkları ve kolesterol düzeyi nedeniyle ortaya çıkan hastalıkları da önleyici özelliğindedir.

Bulgur has a better pulp and vitamin B when compared to rice and pasta. It also prevents illnesses that result from heart disease and cholesterol level.

The history of wheat goes a long way back. Wheat is durable, nutritious, satisfying, delicious and economic. Turks who migrated from Central Asia had a diet consisting of meat, yoghurt and wheat, and once they settled in Anatolia, vegetables grown here also became a part of their diets. Dishes with grounded bulgur or sided with bulgur evolved throughout centuries and took their current form.

Bulgur has a better pulp and vitamin B when compared to rice and pasta. The pulp protects the intestine from colon cancer as well as animal fat and toxins which induce colon cancer. It also prevents illnesses that result from heart disease and cholesterol level.

We see that bulgur has been the object of many songs, proverbs and poems in Anatolian culture. "Cauldrons of Bulgur Out Front" and "They Boil Bulgur"

are some of our known and beloved songs. A proverb: "If you can find bulgur boil it, if you cannot then move your shoulders."

“Bulan bulgur kaynatır, bulamayan omzunu oynatır.” Şu şekilde bir manimiz de vardır: “Ocakta bulgur aşısı/ Çatıktır yârin kaşısı/ Düşmanlar bile etmez/ Bana ettiğin işi”.

Bulgur, Maraş mutfağını da şekillendiren en önemli gıda ürünlerindedir. Pilavlar, dolmalar ve köfte çeşitlerine yön veren besin kaynağıdır.

Bunlardan en sevilenlerden biri ekşili köftesi ya da sulusudur. Maraş'ın bazı güney yörelerinde hâlen düğün yemeği olarak yapılmaktadır.

Ekşili Bulgur Köftesi (Sulu) Malzemeler

- 3 su bardağı bulgur
- 200-250 gr köftelik kıyma (yağsız siyah kıyma)
- 250-300 gr kuşbaşı et
- 1 baş soğan
- 1 çay bardağı haşlanmış nohut
- 1-1,5 yemek kaşığı karışık salça
- 1 yemek kaşığı sumak akıdı
- Tuz ve nane

Yapılışı

Nohutlar gün öncesinden ıslatılır ve yemek yapılacağı zaman haşlanır. Kuşbaşı et de önceden haşlanmaya bırakılır ve kefi (köpüğü) alınır.

Bulgur ve kıyma köfte yoğurma kabına alınarak ve tuzu eklenerek biraz su ile yoğrulmaya başlanır.

Renk verecek kadar az miktarda salça konularak yoğrulur.

Eğer köftenin yoğurulduğunda tutmayacağı ve dağılacağı

düşünülürse birkaç kaşık un veya irmik katılabilir. Artık sakız kıvamına gelince yoğurma işlemi biter.

Yoğrulan köfteler avuç içerisinde cam bilye büyüklüğünde yuvarlanır. Ekşili köfte yapılırken genelde Maraş evlerinde yuvarlanan köftenin birazını da yoğurtlu hâliyle yapmak üzere ayırırlar. Bunlar ise; taze yoğurtlu “takalak köfte”, “Maraş yuvalaması”, “yoğurtlu köfte” veya “terbiyeli yoğurtlu köfte” denilen çeşitlerdir.

Köfteler dinlenirken soğanlar yağda çevrilir. Salça ve üzerine akşamdan ıslanan ve haşlanmış nohutlar konarak biraz daha kavrulur.

Soğanların rengi dönünce üzerine tuz ve sıcak su eklenir (rengi dönen et suyundan da ilave edilebilir).

Tencere kapatılarak suyun kaynaması beklenir ve kaynıncaya yuvarlanmış köfteler tencereye aktarılır. Arzu edilirse dövülmüş sarımsak da konulabilir. İndirmeye yakın sumak ekşisi eklenir.

Son olarak yağda nane kızdırılır ve köftenin yüzüne dökülür.

Ekşili köfte yapılırken genelde Maraş evlerinde yuvarlanan köftenin birazını da yoğurtlu hâliyle yapmak üzere ayırırlar.

When sour meatballs are prepared in Maraş, some households tend to spare some of the meatballs to prepare it with yoghurt.

We also have a short poem: "Bulgur food on the stove / The brows of my love is cross / Even my enemies will not / Do what you did to me."

Bulgur is an important nutrient in Maraş cuisine as well. It is a source for nutrition in pilafs, stuffed vegetables and meatballs. One of the most beloved of these is the watery sour meatball. This dish is served as a wedding food in some of the south provinces of Maraş.

Sour Bulgur Meatball (Watery)

Materials

- 3 water glasses of bulgur
- 200-250 grams of minced meat (fatless black minced meat)
- 250-300 grams of chopped meat
- 1 onion
- 1 teacup of boiled chickpeas
- 1-1.5 tablespoons of mixed paste
- 1 tablespoon of drained sumac
- Salt and mint

Preparation

The chickpeas will be bathed in water a day before and will be boiled the day of cooking. Chopped meat will also be boiled beforehand and its foam will be removed.

The bulgur and the minced meat will be placed in a kneading pot and we will begin to knead it with added salt and water. We add enough paste to change its colour and knead again. If the meatball seems to not stick or fall apart, then we may add some flour or semolina. The kneading phase ends when the mixture becomes as thick as gum.

The kneaded mixture will be rolled into glass marble like shapes. When sour meatballs are prepared in Maraş, some households tend to spare some of the meatballs to prepare it with yoghurt. These other dishes are "takalak meatball," "Maraş yuvalama," "meatball with yoghurt" or "sauced meatball with yoghurt."

While the meatballs are resting, we will braise the onions. The paste and the boiled chickpeas from the night before will be added to the fry mix. When the onions change colour we will add salt and hot water (we may also add broth). We will close the pot and wait for the water to boil and then add the rolled meatballs to the pot. You may also add grounded garlic. Sumac is added towards the end of the process.

At last, mint will be boiled with butter and the mixture will be poured on the meatball dish.

- Sabahat Küpelikılıç, Kahramanmaraş Mutfak Kültürü ve Yöresel Lezzetler, Kahramanmaraş Ticaret Borsası, 2013.

- Çevrimiçi https://www.researchgate.net/publication/338803729_Turk_Mutfak_Kulturunde_Bulgunun_Yeri_ve_Onemi

- İŞİK, N. (2003), Bulgur Yemekleri. İstanbul: Aysu Ofset Duru Bulgur Yayınları.

Resim: Bünjamin K.

MARAŞ EVLERİ

Şarkıya Dönmek

- **SÖYLEŞİ:**
DR. ASLIHAN ECE PAKÖZ
"ESKİ EVLER TARİHİ
BELGELERDİR"
DR. ASLIHAN ECE PAKÖZ:
"OLD HOUSES ARE
HISTORICAL DOCUMENTS"
- **VARLIĞINIZ YETER**
YOUR EXISTENCE IS
ENOUGH

DR. ASLIHAN ECE PAKÖZ:

"ESKİ EVLER TARİHİ BELGELERDİR"

DR. ASLIHAN ECE PAKÖZ: "OLD HOUSES ARE HISTORICAL DOCUMENTS"

Mardin Artuklu Üniversitesi Mimarlık Bölümünde doktor öğretim üyesi olarak akademik çalışmalarına devam eden Aslihan Ece Paköz'ün yüksek lisans tezi Kahramanmaraş'ın geleneksel ev mimarisine dairdir. Mimarlık tarihi, koruma restorasyon, kent araştırmaları vb. Dr. Aslihan Ece Paköz'ün diğer çalışma alanlarındandır.

Aslihan Ece Paköz, a doctorate researcher at the Architecture Department of the Mardin Artuklu University, wrote her post-graduation thesis on the traditional houses of Kahramanmaraş. Dr. Aslihan Ece Paköz also works on areas such as the history of architecture, protection-restoration and city planning.

Söyleşi: ÖMER YALÇINOVA

Kahramanmaraş'ta bulunan geleneksel evlerin, en eskisi ne zaman yapılmıştır? Mesela Dulkadiroğlu Beyliğinden kalma bir ev var mıdır?

19. yüzyılda Kahramanmaraş'taki evlerin çoğunun kerpiçten inşa edildiğini, 19. yüzyıl sonunda taş ve ahşaptan yapılmış kâgir evler inşa edilmeye başlandığını çeşitli kaynaklardan biliyoruz. Bu sebeple günümüzde Kahramanmaraş'ta bulunan geleneksel evlerin, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında yapılmış olduğunu söyleyebiliriz.

Dulkadiroğlu Beyliği döneminden kalan ve anıtsal mimari kapsamında ele alınan cami, han ya da çarşı gibi yapılar taş malzeme ile inşa edildiğinden daha dayanıklıdır. Buna rağmen bugüne kadar birçok kez onarım geçiren günümüze kadar gelebilmişler. Sivil mimari olarak adlandırılan ve halkın kendi imkânlarıyla inşa edilen evlerin ise, 19. yüzyılda bile büyük çoğunluğunun toprak damlı kerpiç evler olduğu düşünülürse, Dulkadiroğlu Beyliği dönemin-

den bugüne ulaşan bir ev olabileceğini söylemek pek mümkün görünmüyor.

Maraş evlerinin karakteristik özellikleri nelerdir? Bu özellikler hangi sebeplere dayanmaktadır? Coğrafi, toplumsal, ekonomik...

Maraş evlerinin karakteristik özelliklerini sıralamadan önce, her evin özellikle detaylarda birbirinden farklı özelliklere sahip olduğunu belirtmek ve yapılan her genelleme ile bu çeşitliliğin indirgenildiğini akılda tutmak gerekir. Bu bakış açısıyla Maraş evlerinin karakteristik özellikleri farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Yaygın olarak yapıldığı şekilde sıralamak gerekirse evlerin çoğu iki ya da üç katlı, alt kat taş malzeme ile üst kat/lar ise genellikle ahşap malzemedendir. Döşemeler, merdivenler ahşap, çatı, ahşap taşıyıcı sistem üzerine kiremit ya da sac örtülüdür. Topografyanın eğimine uygun olarak genellikle evler güneye yönelir. Evler genellikle dış sofalıdır. Evlerin çoğu bahçe içinde konumlanır, bu sebeple eve bahçe

içinden geçilerek ulaşılır. Bahçe kapıları "enikli kapı" denilen iç içe geçmiş çift kapıdan oluşur. Bahçede ya da ilk katta dış sofada küçük bir havuz bulunur. Bu sıralananlara daha birçok özellik eklenebilir. Evlerin sahip olduğu tüm özellikler; iklim, topografya, sosyo-kültürel özellikler, ekonomi gibi fiziksel ve sosyal bileşenlerin oluşturduğu toplumsallığın sonucu olarak düşünülebilir.

Dedeoğlu, Kocabaş, Çiftarslan, Arifi Paşa, Müftü Rafet Efendi gibi konakları karşılaştırdığımızda, bunlar arasındaki ortak özelliklerden söz eder misin?

Bu evlerin ortak özellikleri bulunabilir ancak az önceki soruda dikkat çekmeye çalıştığım gibi aslında her ev kendine özgü farklı özelliklere sahip. Ayrıca evlerin mimari öğeleri arasında ortak özellikler bulunduğu gibi evlerin tarihsel özellikleriyle de yeni bağlantılar kurulabilir. Örneğin araştırmalarının birinde Çiftarslan Evi ile Kocabaş Evi'nin aynı tarihte aynı usta tarafından yapıldığı bilgisine ulaştım.

Dedeoğlu Konagi

How old is the oldest traditional house in Kahramanmaraş? For example, are there any houses left from the Dulkadiroğlu?

We know from several sources that until the 19th century, dwelling places in Kahramanmaraş were adobe houses, and after the 19th century we see houses made of stone or wood. So we can say that the traditional houses of Kahramanmaraş were built towards the end of the 19th century and the beginning of the 20th century.

Mosques, inns and bazaars built during the Dulkadiroğlu era are regarded as monumental architecture and are more durable because they are made of stone. Houses that were built by the public themselves are regarded as civilian architecture, and since most of the houses built even in the 19th century are adobe houses, it is not very possible to say that there are houses left from the Dulkadiroğlu era.

What are the characteristic features of the Maraş houses? What is the reason for these features? Geographical, social, economical...

Before listing the characteristic features of the Maraş houses, I must state that every house bears some difference from the other houses and every generalisation we make will reduce their variety. With this in mind, we may categorize the characteristic features of the Maraş houses in several ways. Most of the houses are either two or three stories high and the lower story is made of stone while the higher stories are made of wood. The floors and the stairs are wooden and the roof is made of tiles or metal plates upon a wooden carrying system. The houses lean towards the south as it is appropriate with the given topography. Houses generally have an exterior hall. Most of the houses are situated inside a garden, so, to reach the house one must pass along a garden. The garden gates are called "enikli

gate" which is a double fused-door. In the garden or in the exterior hall we generally find a small pool. We may add many other things to this list. All these features that the houses have result from physical and social components such as the climate, topography, socio-cultural aspects and economy.

What are some of the similarities between the houses known as Dedeoğlu, Kocabaş, Çiftarslan, Arifi Paşa, Müftü Rafet Efendi, once we compare them?

These houses have mutual features, but as I have said in my previous answer, in reality every house has its own special features. There are some joint features regarding the architectural aspects of the houses and it is also possible to establish new relations with the historical features of the houses. For example, during one of my researches I have discovered that the Çiftarslan House and the Kocabaş House were built in

Alaidin Çiftarlar'ın verdiği bilgiye göre her iki ev de 1928 yılında Nacar (Marangoz) Mehmet Ustaya yaptırılmış. Bu yeni bağlantıların kurulabilmesi için evlerin sahipleriyle ya da bu evlerde yaşayan kişilerle yapılacak sözlü tarih çalışmalarına ve tarihsel bilgilerin çoğaltılmasına ihtiyaç var.

Ev mimarisinin toplum hayatını yansıtan yönleri var mıdır? Birkaç örnekle açıklar mısınız?

Yaşanılan dönem, evin bulunduğu yer, evin içinde yaşayan ailenin sosyo-kültürel özellikleri düşünüldüğünde her ev toplumsal hayattan farklı izler taşıyabilir. Bu anlamda evlerin, toplum hayatını yansıtmayan yönü yoktur sanırım. Evdeki bir odada kaç kişi ya da kaç aile birlikte yaşadığı, yemeğin nerede nasıl hazırlandığı, temizliğin nasıl yapıldığı gibi sayısız toplumsal pratik mekânda şekillenir ve mekânı şekillendirir. Örneğin, yemeği yer sofrasında yemekle masada yemek farklı toplumsallıklara işaret eder ya da sıcak su elde etmek için suyu ocakta ısıtmakla, musluğu açınca sıcak suyun gelmesi farklı toplumsallıklara ve dolayısıyla farklı mekân gereksinimlerine işaret eder. Maraş evlerinde de bu farklı toplumsal durumların mekânlardaki izleri görülebilir.

Geleneksel Maraş ev ve konaklarında kullanılan mimari özellikler, ilerleyen yıllarda geliştirildi mi? Yoksa bu mimari tarz terk mi edildi?

Geleneksel Maraş evlerini oluşturan tüm bileşenler bu evlerin inşa edildiği dönemin olanakları ile yapılmıştı. Bugün hem bu olanaklar arttı hem de yaşadığımız toplumun ihtiyaçları değişti. Bu da her şeyi olduğu gibi konut yapılarını da değiştirdi. Bugün geçmişten tamamen farklı yapılarda yaşansa da bu yapılarda geçmişteki bazı alışkanlıkların günümüze uzanımları olduğu söylenebilir. Mesela Maraş evlerinde kışık zahirenin yapılması ve saklanması için gerekli alanlar vardı. Tarhana, sucuk, pekmez gibi ürünlerin bugünün konutlarında yapılması ise mümkün değil ama bunları depolama alışkanlığı devam ediyor. Apartman dairelerinde mutfakla bağlantılı kiler veya mutfak balkonunda kiler dolabı olması tercih

ediliyor ya da evin herhangi bir yerinde depolama ihtiyacı için küçük de olsa bir oda yapılıyor. Benzer şekilde salça ya da kurutmak gibi kısmen küçük alanlarda yapılabilecek ürünler için güneş gören geniş bir balkon olan dairelerin tercih edilmesi de bu kapsamda değerlendirilebilir. Zahirenin, Maraş'ta yaygın olan bağ evlerinde daha rahat yapılabilmesi sebebiyle bağ evleriyle geleneksel Maraş evleri arasında daha çok bağlantı kurulabilir.

Günümüze kadar ayakta kalan, eski ev ve konaklar, nasıl gelecek kuşaklara aktarılır? Aktarmak gerekir mi ayrıca? Fikir ve önerileriniz nelerdir?

Geçmişle barışık toplumlar, sahip oldukları tarihsel belgeleri korumaya çalışırlar. Eski evler de tarihsel belgelerdir ve bugün bildiklerimiz dışında, henüz yorumlayamadığımız birçok bilgiyi de barındırma potansiyeli taşırlar. Tabii tüm yapıları korumak çok kolay değil, ayrıca korumak için öncelikle toplumsal olarak bu yapıları korumak gerektiğini düşünmek gerekiyor. Başka bir deyişle bu sadece sorumlu olarak atfedilen uzmanların ya da yerel yönetimlerin yapabileceği bir şey değil. Şu an toplumda böyle bir sorumluluk bilinci oluşmuş görünmüyor ama yine de eskisinden daha çok kişinin koruma konusunda farkındalığa sahip olduğu söylenebilir. Korumanın teknik boyutunun ayrı bir tartışma konusu olduğu da bilinen bir gerçek. Yapıların korunup, yaşatılması tabii çok olumlu ancak yapılan birçok restorasyon çalışmasında, 100 yıllık evlerde bile yapı detayları, yapı malzemeleri korunamıyor. Restorasyon uygulamalarında eğer imkân varsa yani mimari öge sağlamsa ya da işlevini devam ettirebiliyorsa yapının özgün detaylarının değiştirilmemesi beklenir. Taşının, ahşap dikmesinin, sıvasının, pencere-kapı doğramalarının, camlarının, zemin kaplamalarının, lavabosunun, musluğunun, akla gelen tüm ayrıntıların eğer imkân varsa özgün hâlinde korunması gerekir. Bunlar yenilediğinde, yapıda geçmişten bir iz neredeyse kalmadığında yapının artık bir kopyaya dönüştüğü söylenebilir. Bu yapılar hem belge değerini yitiriyor hem de onlarla bağ kurmak güçleşiyor.

Fotoğraf: Hamdi Atlama

Evdeki bir odada kaç kişi ya da kaç aile birlikte yaşadığı, yemeğin nerede nasıl hazırlandığı, temizliğin nasıl yapıldığı gibi sayısız toplumsal pratik mekânda şekillenir ve mekânı şekillendirir.

Fotoğraf: Hüsnegül Topal

Endless number of societal practices such as the number of people living in a single room or the whole house, where the food is prepared and how the cleaning was done take place in the house and it shapes the house.

the same year by the same architect. According to Alaidin Çiftarslan, both of these houses were built in 1928 by Nacar (Carpenter) Mehmet Usta. If we want to establish new relations like these, we must conduct an oral history research with the owners and the residents of these houses in order to increase the available historical information.

Does the architecture of the houses reflect societal life? Could you explain this with a few examples?

When we consider the period, location and the socio-economic aspect of the people living in the house, every house may bear some traces of societal life. In this regard, I believe that houses do not have an aspect where it does not reflect societal life. Endless number of societal practices such as the number of people living in a single room or the whole house, where the food is prepared and how the cleaning was done take place in the house and it shapes the house. For example, eating the food on a normal table or a floor table points to different senses of community. The same can be said of getting hot water: Do you get it from the tap or do you need to boil it on the stove? All these force the residents to different spatial needs. We can see the spatial traces of these different societal states in the Maraş houses.

Did the architectural features of the Maraş houses change as time went on? Or did we abandon this architectural style?

All the reasons that made the traditional Maraş houses possible was the resources of the period. Today, we have more resources and our needs are different. This changed the structure of houses as well as many other things. Even though we live in totally different buildings than the past, we can see that some of the practices have lived to see today. For example, there were places for making and storing food for the winter in Maraş houses. Foods like tarhana, "üzüm sucuğu" and molasses are not possible to make in the houses of today, but we still tend to store them.

People prefer kitchens with storages or with balconies that include storage cabinets in apartment flats. Most people desire to turn a small room of the house into a storage area. People also tend to get houses with large sunny balconies so that they may use it to make tomato paste or to dry their goods. Winter goods are still easily made in Maraş's vineyard houses, so we could establish more relations with there and Maraş's traditional houses.

How can we make sure that these old houses and mansions, which have endured until today, will be kept alive for the next generation? But then, should we keep it alive? What are your ideas and opinions?

People who are in peace with their past try to preserve their historical documents. Old houses are also historical documents and they have the potential to include many information we cannot construct today. Of course, it's not easy to preserve all these buildings, and the most important thing is to believe that we must protect these buildings as a society. What I mean is that these places cannot be preserved only with specialists or regional administrations. It seems that we do not have such a sense of responsibility as a community, but the number of conscious people have increased throughout the years. It is important to protect and preserve these buildings, but during their restoration, it is sometimes difficult to preserve its architectural details even if it is not older than 100 years. We expect the authentic details of the building to stay the same during its restoration if it is possible, meaning that if the architectural object is durable. The stones, wooden poles, plaster, door and window profiles, glasses, floorboards, lavatories, taps and whatever you may think of must be preserved in its authentic state if possible. When these are renewed and if the building does not have anything left of the past, we can only say that this building has transformed into a simulacrum. Thusly the buildings lose their value as a document and it becomes harder for us to relate to them.

VARLIĞINIZ YETER

YOUR EXISTENCE IS ENOUGH

Bulunduğu coğrafi konum ve arazi topoğrafyası sebebiyle Maraş evleri genellikle alt katları taş malzemeyle ve avluya dönük, üst katları ahşap malzemeyle yapılmış iki katlı evlerdir. Hâl böyle olunca ahşap malzemenin zamanla tahribatı evlerin korunmasını zorlaştırmıştır.

Because of Maraş's geographical location and its land topography, the Maraş houses generally have a lower floor made of stone that opens to the patio, and a second floor made of wood. Since the state is as it is, it became quite hard to protect the houses against weather and tear.

FUNDA BİRSEN

Yazıma koyduğum başlığın hayatıma giriş şekli, Maraş'ın geleneksel kent dokusunu oluşturan sokaklarında gezerken "Neden hep bu cümleyi hatırlıyorum?" sorusunun cevabını da içinde saklıyor. Uzun zaman önce çocuk bahçesindeki evimizden kız kardeşimle birlikte her sabah işe giderken yolda karşılaştığımız mahalli kıyafetler giymiş -yani şalvarı, yumurta topuklu ayakkabısı, kasketi ve köstekli saati bulunan- amca, sabah güzergâhımızın farklı noktalarında birbirimizle karşılaşmanın keyfini gülümsemek eyleminden bir adım öteye taşıyarak "Varlığınız yeter kızım!" demiş ve hayatımın bundan sonrasında her daim hatırlayacağım güzel bir anıya vesile olmuştu.

İster mimarlık eğitiminin bana kattıklarıyla, ister yaşadığı kentin sokakla-

rını bütün yaşanmışlıklarını hissederek görmeye çalışan biri olarak her zaman bu sokakların ve bu sokaklarda oluşan muhteşem perspektiflerin bende yarattığı en belirgin duygu sadece onlardan haberdar olmanın, o evlerde yaşayan bir teyze ya da bir amcayla konuşmanın verdiği mutluluktur. İşte bu yüzden Maraş'ın geleneksel dokusu bana her seferinde bir kez daha "varlığınız yeter" cümlesini hatırlatıyor ve aslında sadece orada durmalarının bile bizim ruhumuza, insani taraflarımıza nasıl iyi geldiğini gösteriyor.

Ülkemiz gerçekten de çok zengin, destansı bir yapısal kültüre sahip. Tarihi her yapı arkasında bir yaşanmışlık, bir hikâye olduğu için ayakta kalabiliyor belki de, bu hoyratça harcamanın içinde. Suyun içindeki

Kız Kulesi'nin hikâyesi onu bu kadar cazip yapan ya da Sinan'ın Mihrimah Sultan'a olan aşkı Mihrimah Sultan camisini o kadar gizemli ve kibar kılan. Zaten tarihi ve kültürel mirasın temelinde kendini oluşturan, geliştiren yaşama kültürleri, insani davranışlar, akıl ve düşünce zenginliği ile gelenekler, müzik, eğlence, beslenme, giyim, dil, yazı, folklor gibi birçok ögeyi kapsaması yok mudur? Konut mimarisinde binaların birbirinin güneşini kapatmamak yönündeki çabaları o günün insanların da birbirine hoşgörüsünü göstermez mi? Yaşadığımız mekânlar, kentler içinde bulunanların hayata bakışını yansıtmaz mı? Yansıttığı için biz onlara hayran bakmaz mıyız? Bizden sonra gelenlerin de kendinden önce yaşamış akıllara şaşırma ihtiyacı ve hayranlık duygusu değil mi geçmiş değerli yapan?

Dedeoğlu Konağı

The title of this essay entered my life while I was walking in the streets that decorated the traditional cityscape of Maraş. It also encapsulates the answer to the question "Why do I always remember this sentence?" A long time ago, there used to be a man we continuously encountered with my sister while we were going to work. He used to wear regional clothes -shalwar, cuban-heeled shoes, flat cap and a chain watch- and one day, after several incidents where we just smiled to each other and went on our separate paths, he exclaimed "Your existence is enough my daughter!" Thus, he created a new memory in me that I will cherish forever.

As a person who received an architectural education and as someone who tries to see and feel the life

experience of the city streets, the greatest emotion that these streets and the amazing perspectives of the streets is to be aware of them and to feel happiness by talking with the elderly men and women living in these houses. This is the reason why the traditional sight of Maraş always makes me remember the word "your existence is enough" and it also shows that these things help our humane sides and our spirit just by being there.

Our country truly has a very rich and epic culture. Our culture is perhaps able to endure this wild expense due to having a life experience or a story behind every building. What makes the Maidens' Tower so attractive is its story and what makes the Mihrimah Sultan Mosque so mysterious and

elegant is the love of Sinan to Mihrimah Sultan. What forms in the root of historical and cultural heritage are ways of living, human behaviour, and mind-thought richness which encapsulates traditions, music, entertainment, nutrition, clothes, language, writing, folklore, and many more. Doesn't the spaces and cities we live in reflect our perspectives towards life? Don't we look up to them with awe because of this reflection? Isn't what makes the past so valuable the sense of awe and the need for surprise of the new-coming generation?

Because of Maraş's geographical location and its land topography, the Maraş houses generally have a lower floor made of stone that opens to the patio, and a second floor made of wood.

Bulunduğu coğrafi konum ve arazi topoğrafyası sebebiyle Maraş evleri genellikle alt katları taş malzemeyle ve avluya dönük, üst katları ahşap malzemeyle yapılmış iki katlı evlerdir. Hâl böyle olunca ahşap malzemenin zamanla tahribatı evlerin korunmasını zorlaştırmıştır. Yine de Maraş kent dokusu içinde günümüze ulaşabilmiş ve son günlerde restorasyonu yapılmış evlerin sayısının artması sevindiricidir. Yoğun olarak Dulkadiroğlu ilçesi sınırları içinde kalan geleneksel dokunun korunabildiği Kurtuluş, Ekmekçi, Gazipaşa, Kayabaşı, Divanlı, Kuyucak gibi mahallelerini gezmek, sokaklarında dolaşmak insanı hep mutlu eder, rahatlatır. Çünkü bu ortamlarda insanı çeken en temel nokta Oktay Ekinci'nin kelimeleriyle söylersem, "Bizden önce yaşamış olan akıllara hayranlığımız," ve onların ruhumuza kattığı yaşanmışlık hissidir.

İşte bu tarihi dokunun uyandırdığı duygularla gezerken ilk olarak Maraşlıların, Kasap Hali dediği yokuştan çıktığımızda sağımızda kalan üç güzel ev bizi karşılıyor. Restorasyonu tamamlanan Üdürgücü Konağı bu evlerden birisi. Zamanla genişleyen konağın ilk etabının altında bulunan Roma dönemine ait kaya mezarları bu konağı Maraş'taki ilginç evlerden yapıyor. Enikli kapısının hemen yanındaki dut ağacı, sofalara ulaşımı sağlayan tek kollu merdivenler avluyu zenginleştiren öğelerden. Avluda önündeki taş yalağa sürekli akan çeşmenin yaydığı su sesiyle konağı gezmek ayrı bir güzellik. İkinci ev bugünlerde restorasyonuna başlanacak olan Aslanbey Konağı... Maraş'a özgü sac kaplama cephesiyle, enikli kapısıyla zamana meydan okuyarak gelmiş günümüze. Bu iki konağın ortasında ise alt katının taş, üst katının kerpiç duvarlarıyla önünden her geçtiğimde fotoğrafını çektiğim ve "Seviyorum seni!" dediğim, tescil tabelası olmayan ama ahşap enikli kapısı, kapısının yanında asma ve ahşap kafesleriyle beni büyüleyen ev...

Bu üç evin bulunduğu sokaktan kasap hâlienden devam edildiğinde yokuşun ortasında köşe başı parseldeki muhteşem konumuyla bizi kucaklayan evin fotoğraflarını çekerek Dedeoğlu Konaklarına ulaşmak mümkün. Maraş'ın ilk restorasyon örnekleri olan bu üç konak belediye bünyesinde farklı fonksiyonlar verilerek değerlendiriliyor. Dedeoğlu Konağı'nın önündeki meydana bakan Büyüksu Camiin şadırvanından bir su içip Maraş Kalesi ve Ulu Camii izlemenin keyfiyle Dr. Artin Evi ya da bilinen adıyla Zabun Konağı'na doğru yürürken her gördüğümüz cumbanın ve enikli kapının hikâyesini dinlemek belki biraz da hikâyeler yazmak, hikâyenin parçası olmak duygusal tarafımızı besler. Dr. Artin Evi ilk yapıldığında alt katı eczane, üst katı doktor muayenehanesiydi. Günümüzde restorasyonu biten bina lokanta olarak kullanılıyor. Eğer baharda yolunuz düşerse Zabun Konağı'na, balkonundan pembe çiçekli erguvan ağacı ile Ulu Camiin muhteşem minaresinin uyumunu seyretmek çok güzel olur.

Zabun Konağı'ndan yukarı doğru tırmanıp geleneksel Maraş sokaklarında kaybolmayı başka sefere bırakıp Atatürk Meydanı'ndan Taş Medrese'ye bir selam ederek Kanlıdere Köprüsü'nün altından bit pazarına doğru yürüdüğümüzde Kayabaşı mahallesindeki Kocabaş Konağı'na ulaşılır.

Fotoğraf: Mehmet Erdemoğlu

**Eğer baharda
yolunuz düşerse
Zabun Konağı'na,
balkonundan pembe
çiçekli erguvan
ağacı ile Ulu
Camiin muhteşem
minaresinin uyumunu
seyretmek
çok güzel olur.**

If you happen to go to Zabun Mansion in spring, be sure to gaze upon the harmony between the judas tree with its pink flowers and the wonderful minaret of the Grand Mosque.

Since the state is as it is, it became quite hard to protect the houses against weather and tear. But it is wonderful to see that in the cityscape of Maraş, the number of surviving houses that are restored are increasing. The traditional texture has been generally preserved mainly in the Dulkadiroğlu District's neighbourhoods such as Kurtuluş, Ekmekçi, Gazipaşa, Kayabaşı, Divanlı and Kuyucak. To stroll and walk in these streets always gives happiness and tranquility to people. Because in places like these what attracts us the most is, to put it in Oktay Ekinci's words, "our awe to the minds that lived before us" and their life experience that they have lent to us.

While I was walking with the emotions evoked by this historical textures, I stumbled upon three beautiful houses after ascending a slope known as Kasap Hali in Maraş. Üdürücü Mansion is one of these restored houses. This mansion grew as time went on and it is one of Maraş's most interesting houses because it has Roman graves under it. The mulberry tree right beside the garden gate and the stairs with a single railing that climbs to the hall are some of the things that enrich the patio. It is something else to walk around this mansion along with the water sound coming from the water pouring from the fountain. The second house is Aslanbey Mansion, and it going to be restored soon...

Fotoğraf: Hüsnegül Topal

With its metal-covered facets and its double-fused garden gate special to Maraş, it has endured time and lived to see today. There is another house between these two mansions. Its lower floor is stone and its second floor is covered with adobe walls. I take a photo of this house whenever I pass by it and I always exclaim "I love you!" to it. It does not have an registration plaque, but it enchants me with its wooden garden gate and the wooden cage covered with vines... As we continue from the street these three houses are on, we may take photos of a house in the corner which greets us with its wonderful location. Then we may be able to reach Dedeoğlu Mansions. These three mansions were the first to be restored in Maraş and they serve different functions within the municipality. After drinking from the ablution area of the Büyüksu Mosque which is opposite to the Dedeoğlu Mansion, we may gaze at the Maraş Castle and the Grand Mosque while walking towards the House of Dr. Artin which is also known as Zabun Mansion. During this walk, we satisfy our sensitives side by listening to or writing the stories of very bay window and garden gate. When the House of Dr. Artin was first built, the ground floor was a pharmacy and the upper floor was a doctor's office. The restored building is now used as a restaurant. If you happen to go to Zabun Mansion in spring, be sure to gaze upon the harmony between the judas tree with its pink flowers and the wonderful minaret of the Grand Mosque.

If you were to leave getting lost in the streets of traditional Maraş by climbing towards Zabun Mansion, then you may salute Taş Madrasah from Atatürk Square and walk under Kanlıdere Bridge towards the flea market to reach the Kocabaş Mansion in Kayabaşı. Kocabaş Mansion is another house transformed into a restaurant designated for local cuisine and it

Yine yöresel lezzetler sunan bir lokantaya dönüştürülmüş olan Kocabaş Konağı, bahçesindeki süs havuzuyla, taş duvarlı bahçesiyle görülmesi gereken evlerdendir. Bahçe içindeki üç katlı, orta sofalı plan şemasına sahip konağın caddeye bakan balkonlarında kahve içmek güzeldir. Hatta bir sonbahar yağmuru denkleme gelmişse kahve muhabbetinin geleneksel Maraş mimarisinin çinko kaplı çatılarına düşen sesle mest olup belki de bu okuduğunuz satırları hatırlarsınız ya da yanınızdaki arkadaşınıza "Bir mimar yazmıştı bunu *Evelâhir* dergisinde," diyerek kulaklarımı çınlatırsınız, kim bilir?

Kocabaş Konağı'nın önünden yolun karşısına geçip her zaman Kanlıdere Yokuşu'ndan arabayla hızla çıkarırken gördüğümüz silüeti ile hafızalarımıza kazınmış Maraş'ın alâmeti farikası Çiftarlan Konağı'na doğru yönümüzü çevirdiğimizde Kayabaşı Camii önünden yine çok güzel cumba ve perspektiflerle şenlendirilmiş sokaktan geçeriz. Çiftarlan Konağı'nın zemin kattaki eğriliği düzeltmek için yapılan üst kattaki çıkmaları Çukuroba Camii'nin minaresiyle birleşerek muhteşem bir görüntü oluşturur. Cumbaları taşıyan eli böğründeleri, enikli kapısının yokuşu çıkarken hissettirdiği yaşanmışlık, hep buradan geçsek keşke dedirtir insana. Bu konaktan sonra çocuk bahçesine doğru yokuşu tırmanmaya devam edersek solda Emrullah Çuhadar Evi, sağda Büyükşehir Belediyesi Kültür Daire Başkanlığı olarak kullanılan Köker Evi, kız enstitüsünün eski binasının hemen arkasındaki Araslar Konağı ve eski Türk Ocağı binası, zamana direnemeyen Aytemiz Konağı'nın yangından arta kalanları ve taş bahçe duvarında hâlâ "Ben buradayım," diyen enikli kapısı biraz zaman ayırınca görebileceğiniz, her karede sizi çok mutlu eden fotoğraflar çekebileceğiniz sürprizlerle doludur. Bunlar benim aklıma ilk gelenler... Ayrıca Be-

yazıtlı Camii önünden hastaneye doğru çıkarken Çakıroğlu Konağı'nı, hemen yakınında Mahmut Arifi Paşa Konağı'nı, Mor Salkımlı Evi, Çaldıran Sokağı, Gürün Konağını, Kadioğlu Konağı'nı, Ahmet amcanın kendi yaptığı nazarlıkla koruduğu konağını, Arslanlı Kapı'yı ve Anıtlar Kurulu tarafından tescilli yapılan pek çok Maraş evini artık bir başka yazıda anlatırim inşaallah.

İnsani değerlerimizi bize hatırlatan, her neresine baksak, hangi taşına dokunsak bizi hüzünlendiren, bir yandan da onları fark edenlerden olmanın mutluluğunu yaşatan bu güzelim evler, günümüz insanının zaaf ve hırslarına, hunharca davranışlarına rağmen ayakta kalmayı başarırken aslında onları gelecek nesillere de aktarmamız gerektiğini anlatıyorlar bir kez daha. Çünkü tarihi eserlerimizi korumak, insanlığımızı korumaktır. Çünkü koruma isteği "Bizden önce yaşamış akıllara duyulan hayranlığın," bir sonucudur. Gelecekte daha çok güzellikler yaşayacağımıza dair umudum hep olsun istiyorum. "Umudu dürt, umutsuzluğu yatıştır" diyen Edip Cansever'in peşine takılıp Maraş sokaklarında gezmeyi seviyorum ve bu sokaklarda gezerken aklıma en çok gelen Nazım Hikmet'in "İki şey var ancak ölümle unutulur/ Anamızın yüzüyle şehrimizin yüzü" dizeleriyle yazımı sonlandırıyorum.

Çiftarlan Konağı'nın zemin kattaki eğriliği düzeltmek için yapılan üst kattaki çıkmaları Çukuroba Camii'nin minaresiyle birleşerek muhteşem bir görüntü oluşturur.

Fotograf: Emre Önyurt

The beams that were erected to make up for the crookedness on the ground floor of Çiftarlan Mansion merge with the minaret of Çukuroba Mosque to form a wonderful image.

is a sight to see with its ornamental pool and its garden framed by stone walls. It is pleasant to drink coffee from the balconies facing the street in the mansion which is a three-story tall building with a central hall. If you encounter an autumnal rain during one of your coffee chats in here, you may hear the sound of droplets falling onto the zinc covered roof of these traditional Marash building. Thus, you may perhaps remember these lines you are reading right now and say to your friend, "An architect in *Evelâhir* had written of this" to ring my ears. Who knows?

Once we cross the road from Kocabaş Mansion, we may face towards the Çiftarlan Mansion, the trademark of Marash with its never-forgotten silhouette at Kanlıdere Slope, and start walking along a street that has Kayabaşı Mosque and various houses with bay windows. The beams that were erected to make up for the crookedness on the ground floor of Çiftarlan Mansion merge with the minaret of Çukuroba Mosque to form a wonderful image. The beams that carry the bay windows, the life experience emanating from the garden gates always makes me want to pass through here again. Once we began to climb the slope that goes towards the childrens garden, we will

see the Emrullah Çuhadar House on the left and the Köker House which is used as the Metropolitan Municipality Department of Culture building on the right. There is also the Araslar Mansion which is behind the old building of the girls' institute and the old Türk Ocağı building. You may find the ruins of the Aytemiz Mansion after it burned down. The garden gate of this last mansion which says "I'm here," is still visible, but you must look hard at it. There are many surprizes at every corner and you may take a photo of each. These are the ones I remember at first thought... I will write about the Çakıroğlu Mansion which is on the road that goes to the hospital which begins from Beyazıtli Mosque, the Mahmut Arifi Paşa Mansion which is right beside it, the Wistaria House, Çaldıran Street, Gürün Mansion, Kadioğlu Mansion, the mansion uncle Ahmet built himself which he protects with charms, Arlanlı Gate and many more houses which have been authenticated by the Monuments Committee in Marash.

These beautiful houses remind us of our human values and they induce gloom upon us with their every aspect. On the other side we feel joy that we are of those who notice them. These houses have endured regardless of our weaknesses, greed and violent ways. We yet again remember that we must transfer these buildings to the next generation. Because protecting our historical works means protecting our humanity. Because the desire to protect is a result of "a sense of awe for the minds that lived before us." I always want to hope that we will see many beautiful things in the future. I like to tour around the streets of Marash tagging along Edip Cansever who said, "Poke hope, soothe hopelessness. I end my essay with the lines of Nazım Hikmet I seem to always remember during my tours: "Only two things are forgotten with death / The face of our mothers and cities."

MARAŞ'IN NAKIŞLI KALBI

THE EMBROIDERED HEART OF MARAŞ

Çeşm-i Siyah türkülerden allı pullu Maraş nakışları doğarken, Mihriban'lı türkülerden mihrabı aşk kılan nakışlar doğmuştu. Rengarenk gufa iplikler, bahara benzeyen renkleriyle bir nakış olduğuna sevinirdi.

Tinsel Maraş embroideries were growing out of My Dark Eyes songs, and embroideries that prostrated towards love were growing out of Mihriban songs. Colourful gufa strings were happy to become an embroidery that resembled the spring.

İNCI OKUMUŞ

Şu âlemde ne hâsıl oldu ki sebepsiz? Tıpkı bir damlası gibi yağmurun ve gözyaşının. Hatta alınlardaki emek incisi terin ve sevgili umudun. Sonra karanlık renkleri aydınlatan gündüzlerin. Göklerin ve yerin hepsi elbette bir sebepten var oldu.

Bütün bu sebeplere uzun uzun baktı nakkaş. Bütün nakışlar, işte bu bakiştan doğdu. Hepsinde de sebebin sahibinden mütevellit ayrı ayrı sebepler buldu. Bulduğunu daha çok aradı. Bütün nakışlar, nakkaşın bulduğunu daha çok aramasından doğdu. "Nakkaş sensin, nakışsa biziz!" dediğinde, alındaki ter, besmelesini çekti. Gözlerindeki nur, ipliğin yolunu aydınlattı. Nakkaş, ruhunu cümle güzelliğe böyle teslim etti Maraş'ta.

Fâni nakkaş, bir ipek kumaşın yumuşaklığına gönlünü salıverdiğinde bâki nakkaştan gelecek olan hariku-

lade nakşı diledi. Kalbindeki sevince, hasrete, sevdaya, muhabbete ve emanete, duaya ve umuda tutunarak önündeki gergefte her birini bir yadigâr gibi işledi. Böylece yüce nakkaşın kutlu emanetini ömürlük bir ödev olarak üzerine aldı.

Maraş'ın gülümseyen yüzüne bakarak işlediği nakşını Maraş Gülüyle bir kanaviçenin yüreğine ateşten aşk edip düşürdü. Köklerin ve dalların arasından göklere uzanan o altın ışıklara gönül verip her birini Maraş sim sırma nakşıyla bütün bahtlara altın bir taht dileyerek işlediğinde, cüdelesinde duran kadife kumaş bile gülümsedi.

İçinden geçip gittiğimiz şu dünyada geride kalanlara bir gün bizi anlatacak bir yadigâr kalsın diye marakada bekleyen renkli ipekleri bir kumaşın başına bir sevda gibi sardı.

İpek işi nakışlar, gül dudaklardan dökülen ipekli sözlere işte o gün benzedi. Yüreğinde ne varsa nakışlara akıttı. **Bir Maraş File Nakşı** hikâyesini anlamamanın bile bütün bir şehrin kutlu sabrını anlamak manasına geldiğini, penceresindeki bir hakkerim kuşuna fısıldadı.

Kumaş nakkaşa yardım etti, nakkaşsa iğne üzerindeki ipliğe... Kumaşa her dokunuşu bir serpilikle dört başı mamur bir güzelliğe dönüştü. Her biri bir gizli müjdeydi. Gözlerinin nurunda bir harikuladeliği arar gibiydi. Maraş nakışlarının her biri âdeta bir cennet kapısıydı. İçeri evvela yüce nakkaşla tanış olan girebilirdi.

Nakkaşın aklına gelen kelimeler, bir köşecikte dürrülü duran patiska kumaşların yüzünü güldürecek birer gelinciğe dönüşebilirdi. Çeşm-i Siyah türkülerden allı pullu Maraş nakışları

Is there anything existent on this earth without a reason? Just like a drop of rain or tear. Even the sweat-pearl of our toil and dear hope on our forehead. Then the days which brighten the dark colours. The skies and the earth without a doubt exists for a reason.

The embroiderer looked at these reasons for some time. All these embroideries came to be from this look. Every single one of these found different reasons because of the owner of reasons. And it sought more of what it found. Every embroidery came to be from the search of the embroiderer. When they said "You are the embroiderer and we are the embroidery," the sweat on our foreheads began with the name of God. The radiation in their eyes illuminated the path of the string. This is how the embroiderer submitted a soul with beauty to Maraş.

Once the mortal embroiderer released his heart upon a silken cloth, he prayed for a magnificent embroidery from the immortal embroiderer. He held on to the joy, yearning, love, fondness, and joy in his heart and embroidered all these to the frame like an heirloom. Thus, he accepted the lifelong duty given to him like a sacred keepsake by the sublime embroiderer.

He gazed upon the smiling face of Maraş and embroidered a canvas with the Maraş Rose as if it was an ember of love from his heart. He wished for a golden throne to all fortunes as he embroidered every golden ray of light that flowed through roots and branches with the Maraş golden thread embroidery. Even the velvet fabric of his quilt smiled.

To leave something that will tell our tale once we leave this mortal planet, he

enlaced the silken strings waiting in the reel to a piece of cloth. Silent embroideries resembled silken words falling from rosy lips. He transformed whatever he had in his heart to embroideries. He whispered to a bird beside his window that to understand the story of a Maraş Mesh Embroidery, one must understand the sacred patience of the whole city.

The fabric helped the embroiderer, and the embroiderer helped the string on the needle... His every touch to the fabric turned into marvellous beauties. Every single one of these were a secret message. They were as if searching for a wonder in the radiation of his eyes. Every single Maraş embroidery was a gate to heaven. Only the people who knew the sublime embroiderer were able to get in.

The words that came to the embroiderer's mind could have transformed

doğarken, Mihriban'lı türkülerden mihrabi aşk kılan nakışlar doğmuştu. Rengârenk gufa iplikler, bahara benzeyen renkleriyle bir nakış olduğuna sevinirdi. Tutkulu kalplerin beyaz ellere öğüt verdiği yerde Maraş Kar Topu Nakşını ödev bilen nakkaş, ulaşmak istediği hayalin zirvesi için kendine böylece yeni yollar açardı.

Dünya telaşına yenilmedi, nakışlar içinde bir nakış oldu Maraş. Yıpranan cümle güzellikleri gergefine gerdi. Elinden geçmeyen iyilik, dilinden geçmeyen dua kalmamalıydı. İlmeklerini besteledi. Evvel Hû, dedi işledi. Âhir Hû, dedi işledi. Zâhir Hû, dedi bekledi. Yâ Hû, Yâ men Hû dedi nefes çekti. İllâ Hû dedi ve incecik bir iğne ucundaki ipek ipliğın o nazenin gıcirtısını ipek kumaşın bağırında notaladı. Bilenler bilirdi. Nasıl da bir hasret dinmişti. Tıpkı kurak toprakların suya kavuştuğu gibi kucaklaşmanın güzelliği, Maraş'ın İpek işi nakışlarında bütün hasretlerin gönlünü almıştı.

Aslının yanında bir gölge olan şu dünyada; Maraş Gölge İşi nakşının duruşunda yakaladığımız hakikatlerin ve Maraş İşi İğne Ardı nakşında peşine düştüğümüz sevdaların sebebi de asıl nakkâşa ulaşmak içindi.

Nakışlar içinde bir nakış olan Maraş, kendi yüreğini nakkâşından önce gergefe gerirdi. Her bir Maraş nakşı kendi içinde ayrı güzellikler taşıyan göz nuru olsa da Maraş Hesap işini işlemek saadeti, Saba Melike'si Belkıs'ın dört başı mamur ülkesine girmek gibiydi.

Nakışları taşıyan çeyizlerin konduğu ceviz oyma sandığın kapağı her açıldığında, nakışlara sinen dualı nefesleri aynı tazelikte duyabilmek bahtiyarlıktı. Bir Maraş çeyiz sandığında, güneşin şehre ilk doğduğu Milcan Tepesinin bütün ışıklarını ve enerjisini ilk günkü tazeliğiyle bütün nakışlarda ayrı ayrı yaşamak mümkündü.

Her bir Maraş nakşı, bir güzelliğe yeni baştan merhaba demenin ince mektubudur. Her bir nakıştaki göz nuru, güneşin doğuşu ve batışı arasındaki sihirli vaktin bereketindedir. Her bir Maraş nakşı bir köşede sessiz sedasız bekleyenlerin güçlü sesidir.

Her şey tamamlanıp da Maraş Brode Nakşıyla süslenmiş bohçalara umutlar sarıldığında, zarif tüller üstüne gümüş tellerle işlenen Maraş Hakma İşi "ben bir baki sevdayım" der gibidir.

Bu sebepten olsa gerektir ki, Maraş'ta hemen her nakkâş, bahara dem vuran Maraş bağ ve bahçelerinin serin rüzgârına bağırını verir ve başını şehrin kalbine yaslar. Yaşanan şey, Maraş nakışlarının ilhamından süzülen bir incelik, bir güzellik ve nazeninlik seremonisidir.

İşte bu yüzden Maraş'ın nakışlı kalbi, kendi üzerine bin dallı yağmurlar giyip kuşandığında, kimi sim sırmayla, kimi ipekli nakışlarla çoktan güzelleşmiştir aşkla.

Maraş'ın nakışlı kalbi, işler bütün sevdaları.

Bir Maraş File Nakşı hikâyesini anlamanın bile bütün bir şehrin kutlu sabrını anlamak manasına geldiğini, penceresindeki bir hakkerim kuşuna fıslıdadı.

**He whispered to a bird
beside his window
that to understand the
story of a Maraş Mesh
Embroidery, one must
understand the sacred
patience of the
whole city.**

the wrapped calico fabric standing on a corner into smiling poppies. Tinsel Maraş embroideries were growing out of My Dark Eyes songs, and embroideries that prostrated towards love were growing out of Mihriban songs. Colourful gufa strings were happy to become an embroidery that resembled the spring. The embroiderer who wanted to reach the heights of his vision opened new paths to himself because he knew that the Maraş Snowball Embroidery was his duty in places where passionate hearts preached to white hands.

Maraş did not submit to worldly rushes and it became an embroidery among many. It framed whatever weathered beauty it had. He had to do every good and recite every prayer. He composed his knots. He knotted Before Hu. He knotted After Hu. He knotted Evident Hu. He said O Hu, O men Hu and inhaled. He said Only Hu and embroidered the silken thread on top of the thin needle to the heart of the silken cloth. People who knew, knew. A yearning had diminished. The beauty of hugging as the dry earth meets water. Maraş's silk-work had quenched every yearning.

This world is a shadow of the real world. We catch the truth with Maraş Shadow Embroideries and search for lost love with Maraş Needle Back Embroideries to reach the real embroiderer.

Maraş is an embroidery among many, and it framed its heart before the embroiderer did. Even though every Maraş embroidery has its own internal beauty, the Maraş Hesap Embroidery had such a beauty that it felt like entering the land of the Queen of Sheba.

It was a joyful experience to hear the prayers with the same freshness in the embroideries once we opened the lid of the carved chest made of walnut. In a Maraş dowery chest, it was possible to live within the lights of the Milcan Hill, the part of the city where the morning begins, with total freshness.

Every Maraş embroidery is an eloquent letter saying hello to every beauty once again. The radiation in every embroidery comes from the abundance of the enchanting time between the rise and the fall of the sun. Every Maraş embroidery is the strong voice of whoever is waiting silently in a corner.

When hopes and dreams are finally wrapped in parcels embroidered with Maraş Brode Embroidery, the Maraş Hakma Embroidery with its silver wires implanted in tulles will say "I am an eternal love."

Perhaps this is the reason why nearly every embroiderer in Maraş lays its head on the heart of the city while facing towards the cool breeze of Maraş's vineyards and gardens during the spring. This is the elegant ceremony of the sublimity, beauty, and delicacy that radiates from Maraş embroideries.

This is the reason why Maraş's embroidered heart becomes even more beautiful with love once it wears evening gown embroidered with golden thread and silken patterns.

The embroidered heart of Maraş will stitch every love.

TAŞIN GÖRDÜĞÜ

WHAT THE STONE SEES

Bir kayanın üzerinde Ceyhan Nehri'ni seyrederken, yürürken, otururken, gülerken onu izliyorum. Bir çocuk görüyorum karşımda. Kekik toplayan, çiğdemleri koklayan, mavi bir kelebek gibi uçuşan bir çocuk.

He looks at the mountains with the spirit of a child. I watch him as he watches the Ceyhan River from a boulder, or when he walks, sits, and laughs. I see a child on front of me. He gathers thyme, smells the flowers and flutters like a butterfly.

AYŞE HİCRET KARAKAYA

Sabahın erken saatlerinde Kahramanmaraş'a doğru yola çıkıyoruz. Sıla hasreti burnumuzda tütüyor. Babam, kardeşim Mustafa ve ablam İlke kıkırdıyoruz arabada, bayram çocukları gibiyiz. Ankara'dan çıkış tabelası özgürlüğü işaret ediyor; dağları, bulutları, çiğdemleri, yıldızları...

Babam her yolculuğumuzda yaptığı gibi sureleri okuyor. Sabahın seherinde giderek ıssızlaşıyor yollar. Tecvide uygun okuduğu ayetler ağzının içinde yayılıyor; gönlümüze ulaşan sağlam köprüler inşa ediyor. Uzun sureleri dahi babamdan duya duya ezberlediğimizden hepimizin dudakları kıkırdıyor.

Kertmen, babamın doğduğu köy; annesini kaybettiği, kardeşini sırtında büyüttüğü, yedi yaşındayken hayatı sırtlandığı. Lastik ayakkabılarıyla ayrıldığı köyüne, her seferinde, ılıman iklimlere göç eden leylekler gibi dönmesi bu yüzden. Çocuk ruhuyla bakıyor dağlara. Bir kayanın

üzerinde Ceyhan Nehri'ni seyrederken, yürürken, otururken, gülerken onu izliyorum. Bir çocuk görüyorum karşımda. Kekik toplayan, çiğdemleri koklayan, mavi bir kelebek gibi uçuşan bir çocuk. Annesi aklına düşünce bir köşeye çekilen, gözlerinin buğusunu saklayan, yabancılardan korkan bir çocuk.

Yolculuğumuzun bitmesine yakın hep aynı türküyü söyler.

*Gel hâlimi sorma bana
Ben bende değilem bugün
Nazlı yârim eller aldı
Ben bende değilem bugün*

*Gurbet gezdim adım adım
Gözümde kaldı muradım
Tenhalarda çok ağladım
Ben bende değilem bugün*

Bazen eşlik edemezsiniz türkülere; kanatlanır, canından can verir, sadece yüreğimizin eşliğine izin verirsiniz. Bir kare canlanıyor gözümde; babam

daktilosunun başında, bestesini gururla icra eden bir piyanist gibi parmakları durmuyor. Güneş, bulutların arasından baş göstermeye çalışıyor. İlık bir esintiyle perdeler uçuyor. Şair gözleri perdeye takılıyor. Esintiyi duyumsuyor. Gözlerimi ovuşturarak ne yazdığını soruyorum, irkiliyor. "Ben bir şairim çünkü kimseye kalkmaz ellerim" dizesini okuyor. Bir kedi gibi ayaklarının dibine kıvrılıyorum. O yazıyor ve ben bir kelebek olmayı düşünüyorum.

*"kelebek
birbirini gören iki tepe arasında
bir tek gün yaşadı*

*kelebek gibi yaşadı,
uzun yaşadı bizden"*

Kertmen'e varınca sevdiğine kavuşan bir âşık gibi ışılıyor gönlümüzün fenerleri. Bir yanımız çiçeklerle bezeli, serçelerin cıvıladığı bir bahçe; diğer yanımız özlemle kavrulan, akıp gidemeyen bir nehir.

Kertmen Mahallesi, Fotoğraf: Sezal Şahan

We take off towards Kahramanmaraş during the early hours of the morning. We have been yearning to return home. My father, my brother Mustafa and sister İlke are giggling in the car, we are like children attending a festival. The exit sign in Ankara pointed to our freedom. Then the mountains, clouds, saffron, stars...

My father is reciting the same surahs he recites every trip. The roads are becoming more desolate during the break of dawn. The ayahs he recites according to tajwid revolve around his mouth and create strong bridges that comes to our hearts. Since we memorized even the long surahs from my father, each of our lips are moving.

Kertmen is the village my father was born in. The place where he lost his mother, took care of his brother and where he bared life on his back at the tender age of seven. This is the reason why he returns like migrant storks to the place where he left with rubber shoes.

He looks at the mountains with the spirit of a child. I watch him as he watches the Ceyhan River from a boulder, or when he walks, sits, and laughs. I see a child on front of me. He gathers thyme, smells the flowers and flutters like a butterfly. A child that hides in a corner when he remembers his mother, who tries to hide the moisture in his eyes, and wo is afraid of strangers.

He sings the same song whenever our trip is about to be over.

*Don't ask me how I am
I am not myself today
I've lost my delicate lover
I am not myself today*

*I travelled near and far
But couldn't fulfil my hopes
I've cried at desolate places
I am not myself today.*

Sometimes you cannot sing along with other people's songs. The song bears

wings and takes flight, and the only thing you can do is accompany it with your heart. I suddenly envision something: My father is typing with his typewriter like a pianist very proud with what he is playing. The sun is trying to peek behind the clouds. The curtains flow with a warm breeze. His poet eyes see the curtains. He feels the breeze. I ask him what he is writing while rubbing my eyes and he flinches. He reads the line "I am a poet because I do not raise my hand to hit anyone." I curl about his feet like a cat. He writes and I dream of being a butterfly.

*"butterfly
between two opposite hills
lived a single day*

*it lived like a butterfly
it lived longer than us"*

Once we arrived at Kertmen the lanterns of our hearts shined like a person who found his love. There is a garden full of flowers and chir-

Engizek ve Atlık Dağı'nın arasında sanatkârın görkemli resmine baktığımı hissediyorum. Uçurumun heybetine karşıyor dağların ıssızlığı. Babam oralarda büyümenin verdiği cesaretle uçurumun kenarında yürürken, biz temkinli adımlar atıyoruz. Ayağı kayanı babamın elleri kavıyor hemen. Bizi büyük bir heyecanla karşılayan kalabalıktan biri "Şehir çocuğu bunlar," diyor. Dağlarda bir ceylan gibi sekebilmeyi düşünüyorum. Babamın güvenli ellerini, memleket kokusunu, ceylanları, çiğdemleri... Bazı anların geçip gideceğini, burnunun direğini sızlatacağını, içini kavuracağını düşünüyorum. Bir sızı akıp geçiyor damarlarımdan Ceyhan gibi.

Bir evin kalıntılarını gösteriyor işaret parmağı. "Doğduğum ev," diyor, "Doğduğum ve annemle yedi sene geçirdiğim." Anlıyoruz, başını önüne eğişinden, yumruklarını sıkışından, gözlerinin alev topu hâlini almasından; virane olan ev değil, babamın çocukluğu.

Biraz ötede bir kaya gösteriyor. Sirtını ona yaslayıp, yara bere içindeki ayaklarını ovarken yıldızları izlediğini anlatıyor. "Annesizlik böyle bir şey işte," diyor. "Bir taş anlattırır derdini."

Kayanın kaç insan gördüğünü, ne dertler dinlediğini düşünüyorum. Değişen sadece insanlar, kayanın gördüğü manzara hiç değişmiyor. Yıldızlar azalmıyor, ağaçlar mevsimleri deviriyor, insan geçip gidiyor; geçmiş, bir su birikintisi gibi kuruyor güneşi görünce. Yaşam devinim içinde sürüp gidiyor; o perde gibi ruhumuzu havalandırıyor arada bir, kederle ya da sevinçle.

"Annesizlik böyle bir şey işte", eksik, babasızlık da taş anlattırıyor derdini.

**Bir kare canlanıyor
gözümde; babam
daktilosunun başında,
bestesini gururla icra
eden bir piyanist gibi
parmakları durmuyor.**

Kamil Aydoğan

Fotoğraf: Sezai Şahan

ping robins. On the other side there is a river stagnant with longing.

I feel like looking at a wonderful picture of a painter between the Engizek and Atlik Mountains. The solitude of the mountains mix with the grandeur of the abyss. Since my father grew up here, he walked bravely along the ridge, but we were walking carefully. My father grabbed whoever started slipping. Some excited person inside the crowd says "These are city folk," to us. I dream of treading like a deer on the mountains. The trusty hands of my father, the smell of home, the deer, the flowers... I believe that some moments will pass by but at the same time they will make you nostalgic and desperate. A pain flows through my veins just like Ceyhan.

His index finger points to the ruins of a house. "The house I was born in," he said, "I was born here and spent seven years with my mother." We understand from his bowed head, clenched fists, and fiery eyes: The house isn't ruined, my father's childhood is.

He shows a boulder. He tells us that he used to watch the stars from there while massaging his wounded feet. "Being motherless is something like this," he said. "You just happen to tell your troubles to a boulder."

I think of the number of people the boulder saw and how many troubles it listened to. The only thing that changes are the people, the boulder's scenery is the same. The stars remain the same, the trees pass through seasons, humans come and go... The past dries up like a small puddle once it sees the sun. Life is moving on. Our spirits move like the previous curtain, either with grief or joy.

"Being motherless is something like this," it lacks something. Being fatherless also makes you tell your troubles to a boulder.

I suddenly envision something: My father is typing with his typewriter like a pianist very proud with what he is playing.

PULSUZ MEKTUPLAR (6)

STAMPLESS LETTERS (6)

Âdeta bir ağlama duvarı, bir günah çıkarma zaviyesi hâline gelen Rahmi Eray'ın evi bir tekke gibiydi. Günün ve gecenin belirsiz zamanlarında dertlerine ortak arayanların, sadece sohbet etmek için evine uğrayanların haddi hesabı yoktu.

The house of Rahmi Eray was like a dervish lodge and it became a wailing wall or a confession room for him. There were numerous people here day and night who wanted to share their troubles or just chat.

HÜSEYİN YORULMAZ / MUSTAFA AYDOĞAN

Aziz dostum merhaba.

Hatıralarla aran nasıl? 60'a yaklaşınca insan kendini hatıraların cazibesine kaptırıyor. Son yıllarda epey hatıra kitapları çıktı ve çıkıyor. Hatıra kitapları aynı zamanda bir dönemin kapalı kalmış taraflarını da aydınlatıyor. Dolayısıyla tarihin yakın akrabası. Biliyorsun, bizde hatıra yazma geleneği çok da yaygın değil. Edebiyatın diğer türleri gibi batıdan gelme. Son bir asırdır bu türün örneklerine sahibiz.

Eski TBMM ve Demokrat Parti Başkanı Ferruh Bozbeyleli ile bizim Mustafa Vahdet Sürücü'nün yaptığı eski bir röportajı yeniden okudum yakınlarda. Ferruh Bozbeyleli bizim topraklardan yetişmiş Tevfik İleri gibi, Adnan Kahveci gibi köklü damarı olan iz bırakmış siyasetçilerden biri. Belli ki sağlam yerlerden beslenmiş. Biliyor musun, Bozbeyleli'nin yetişmesinde Elbistanlı Rahmi Eray'ın çok büyü rolü olmuştur. Unutulmuş nice şahsiyetlerden biri olan Rahmi Eray âdeta onun için bir prototiptir.

Bu mektupta onunla ilgili bir iki anekdottan bahsetmek istiyorum. Bizim Orhan Okay hoca da iyi tanıır Rahmi Eray'ı. Ona göre âdeta bir ağlama duvarı, bir günah çıkarma zaviyesi

hâline gelen Rahmi Eray'ın evi bir tekke gibiydi. Günün ve gecenin belirsiz zamanlarında dertlerine ortak arayanların, sadece sohbet etmek için evine uğrayanların haddi hesabı yoktu. Arkadaşlarının sıkıntısına ortak olur, onların dertleriyle dertlenirdi. Onları kendi onulmaz derdinin önüne alırdı. Kendi ıstırabına kimseyi ortak etmeyen bilge bir kişiliği vardı. Bir işçinin geçim sıkıntısı, taşradan İstanbul'a gelen bir öğrencinin yurt meselesi, bir tanıdığı esnafın dükkân açması, bir hastanın tedavisi mutlaka onun ilgi alanına girerdi. Hepsini incitmemeye özen göstererek bıkmadan güler yüzle karşılar, dinler ve gücü yettiği oranda bir çözüm yolu mutlaka bulurdu. Kader, irade, isyan, itaat gibi karmaşık meseleler onun uzlaştırıcı sözleriyle çözüldü.

Rahmi Eray'ın onulmaz bir hastalığı vardı ve âdeta "ecelle koyun koyuna yatar" her gün. Bu rahatsızlığını dostlarına ve yakınlarına hissettirmezdi bile. Öyle ki bu hastalık, oturduğu dairenin altındaki bakkaldan bir ekmek ve peynir alamayacak kadar yatağa bağlı bir hastalıktı. Bozbeyleli'yi dinleyelim: Ferruh şu bakkala in, mevsim nasıl olsa yaz, bugün de domates, peynir ekmek gibi şeyler yiyelim. Bize insanların kıyafetle-

rinin düzgünlüğünün başka insanlara saygısından geldiğini söylerdi. Yani insan ne kadar laubali giyiniyorsa, etrafını hiçe saydığındandır, derdi. Onun için sizler medeni bir insan olarak kravatınızı da takın, ceketinizi de giyin; yazdır, kıştırmeyin. Bakın papaz yazdır diye kolalı gömleğini çıkarıyor mu, derdi. Biz de ona uyardık. Talebe evi olduğu için evimiz, ben ceketimi karyolanın başındaki çiviye asardım. Evin anahtarı da ceketin cebindeydi. Bakkal nasıl olsa aşağıdadır, diye ceketini almadım. Dışarı çıkıp kapıyı çekince kapı kilitleniverdi. Onun da üzülmesini istemiyorum. Kapının önünde oturdum, Ya Rabbi ne yapsam, diye düşünüyorum. Neyse, Rahmi Abi'ye seslendim kalktı açtı kapıyı. Ben suçluluk duygusu içindeyim. "Paşa biliyor musun, insanlar tekrar girecekleri kapıyı bazen kendi elleriyle kapatırlar. Biliyor musun dostluk kapısı da böyle kapanır bazen. Siz kapatmışsınızdır; ama nasıl kapandığını fark edemezsiniz," dedi.

Öyle değil mi Mustafa Aydoğan; kopan, kırılan, hatta var olduğunu sandığımız olmayan dostluklarımızın hangimiz farkındayız bugün!?

Hüseyin Yorulmaz
Üsküdar, 13 Ağustos 2021, Cuma

Hello my dear friend.

How do you feel about memories? When one reaches the age of 60 he falls into the gravity of his memories. There's been a lot of memoir books published lately. Memoirs also illuminate the dark parts of a period. Therefore these are the close relatives of history. As you know writing memoirs is not a prevalent tradition for us. Alike most literary forms, this also came from the west. All our examples of this genre came in the last century.

I recently read an old interview between the old TBMM and Democrat Party Leader Ferruh Bozbeyle and our Mustafa Vahdet Sürücü. Ferruh Bozbeyle, like Tefik İleri who grew up here, is a politician who left a deep rooted mark upon us like Adnan Kahveci. It's quite evident that he nourished himself from abundant places. Did you know that Rahmi Eray from Elbistan played an important role in the development of Bozbeyle? Rahmi Eray is another forgotten person, but he was a prototype for him.

I wanted to mention two anecdotes about him in this letter. Our teacher Orhan Okay also know Rahmi Eray quite well. The house of Rahmi Eray was like a dervish lodge and it became a

wailing wall or a confession room for him. There were numerous people here day and night who wanted to share their troubles or just to chat. He shared the troubles of his friends and also felt troubled with their troubles. He took their troubles on front of his own troubles. He was a wise person who never shared his own anguish. A worker's struggle to earn a living, the lodging trouble of a student who came to Istanbul from the country, the opening of a new shop by an artisan, the treatment of an ill person were things that he cared for. He welcomed them with a smile and tried his best not to hurt them. He would listen to them and give the best advice he could give. Complex discourses like fate, will, rebellion, and submission were solved with his harmonious words.

Rahmi Eray had an incurable disease and therefore "slept in the bosom of death" every night. He never mentioned this to his friends and family. This was such a disease that he later on did not have the power to even request some bread and cheese from the shop below his flat. Let's listen to Bozbeyle: Ferruh go down to that shop, it's summer so let's eat things like tomatoes, cheese and bread. He used to say that the presen-

table clothes showed the respect one had to others. Whoever wore reckless clothes did not care for others. This is why you should always wear your ties and jackets whether it is summer or winter like a civil person. Does the priest remove his collared shirt just because it is summer? We used to follow his words. Since we lived in a student home, I used to hang my jacket to the nail beside my bed. The key to the house was in the jacket's pocket. Since the shop was just a floor below I did not wear my jacket when going out. When I got out and closed the door, the door got locked. I did not want him to get sad at what I did. I sat on front of the door, and thought "O God, what shall I do?" Then I called for brother Rahmi and he opened the door. I was feeling guilty. He said, "My son, do you know that people sometimes close the doors they will enter again with their own hands. Did you know that the door to friendship could be similarly closed. You may close it and not realize how it closed." Isn't that so Mustafa Aydoğan? Who of us are aware of the broken and ruptured friendships we have today!?

*Hüseyin Yorulmaz
Üsküdar, 13 August 2021, Friday*

Değerli dostum, selam.

Yaz geldi.

İki yılın sonunda nihayet yaz geldi.

Temmuz geldi... Ağustos geldi... sıcaklar geldi... yollar açıldı... hayat ferahladı... salgın zayıfladı... coşku bir daha dirildi.

Bu yaz bir tatil yapalım dedik ailecek ve yolumuz Muğla'ya düştü. Bozburun'a. Ağaçların bittiği yere... Bozluğuda sanırım bu ağaçsızlıktan geliyor. İri taşlardan kayalar yapmışlar, oraya buraya serpiştirmişler, altına da tepelikler yerleştirmişler... adına Bozburun demişler. Bir köy. Yaz aylarının mutlu köşeciklerinden. Küçük, hareketli, sevecen. Denizin muhteşem duruluğunu seyretmek isteyenler için bulunmaz bir yer.

(Tatilimiz güzel geçti ama biz döndükten sonra geçtiğimiz güzergâhta birçok yangın çıktı. Biliyorsun, günlerce söndüremediler. Yazık oldu. O güzelim doğa yandı, kül oldu, bitti.)

Sana tuhaf bir soru: Memleket en çok hangi ay ile ya da hangi mevsim ile birlikte hatırlanır? Sen, mesela, doğduğün toprakları, çocukluğunun geçtiği mekânları hangi mevsimle hatırlıyorsun? Çoğunlukla yanı?

Benim hatıralarım daha çok yaz aylarına ilişkin. Maraş, yazdır benim için.

Biraz ilkbahar. Azıcık da kış.

Yalnızlığın serin sesi en çok yazın evinde duyulur. Kalenderdir yaz. Apaçiktır. Kuşkusuzdur. Yerli yerindedir. Apaydınlıktır. Ama tehlikelerin en amansız da orada bekler bizi. Her çocuk, ölüme birkaç defa randevu verir. Tehlikeyi bir imkân olarak göğüslemek ister. Ben sanıyorum ki bu randevuların çoğu yaz aylarına verilir.

Maraş'ın çocukluğuma dönük varlığı çin çin ötüyor. Yaz aylarının toprağa ve asfalta değerek dağılan sesi çocukluğunun orada çınlıyor hâlâ.

Cahit Zarifoğlu Haziran'da öldü. Aladdin Özdenören de. Erdem Bayazıt Temmuz'da öldü.

Çınlasın yaz! Çınlasın ölüm!

Hatıra dedin de... Hatıra yazmak, evet, modern bir tutum. Bizim tarihimizde pek yok. Hatıra, kişisel tarihtir. Bireyselliğin didiklenişidir. Bu tür tutumlara uzak durmuş Müslüman doğu toplumları. Bugün bile bazı yazarlarımızın mevcut tutumu sürdürdüklerini biliyorum: Hatıralarını yazmıyorlar, günlük tutmuyorlar. Bilerek yapıyorlar bunu. Batı'ya mahsus noktalarda bu tür geri duruş sahipleri hâlâ mevcut. Kuşkusuz bu duruşun erdemli bir yanı var. Yazanlar da var tabii. Sezai Karakoç hatıralarını yazdı mesela. *Diriliş'in* sayfaları arasında öylece duruyor.

Kitaplaşmadı henüz.

Bizde seyahatnameler var. Gezip gördükleri yerleri anlatan/kayıtlara geçen bazı bilgiler, ilim sahipleri var. İbn-i Battuta gibi. Evliya Çelebi gibi. Seyahatnameleri bir tür hatıra kitabı olarak görebilir miyiz? Mümkün.

Bizim gibi toplumların olaylara, mekânlara, vakitlere bakışı farklı galiba. Batılı, kimi zaman nihai durum gibi sarılıyordur hadiselere; onu yeniden yeniden yorumluyor, parlatıyor. Batı dışında sanırım hatıranın kayda alınması yok pek. Kişisel tarihin yazı olarak yeniden inşası diyebileceğimiz hatıranın kayıtlara geçmesini pek uygun görmemiş Batı-dışı toplumlar.

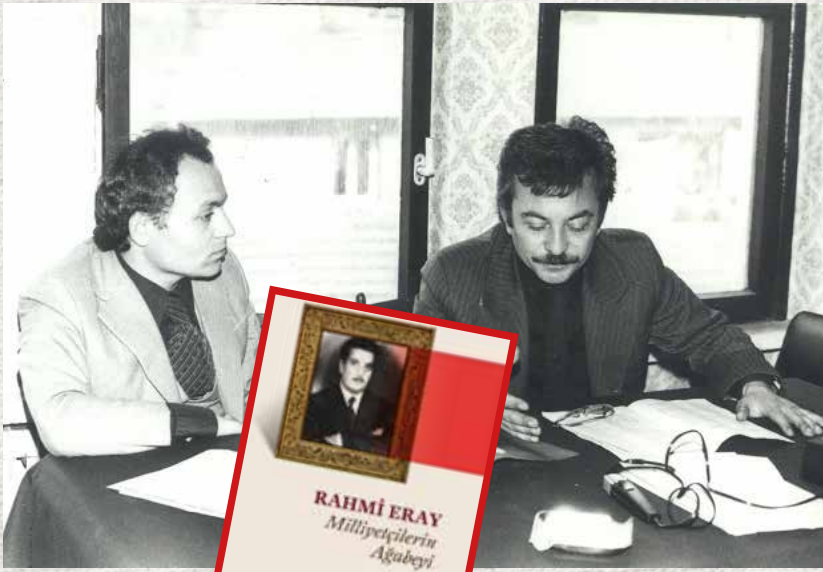
Hatıra bir edebi tür müdür? Değil galiba. Hatıra kitabı okumak isteyen birinin arzusunu edebi bir arzu olarak göremeyiz. Dahası edebi bir arzuyla gidiyordur değildir oralara. Hatıra tecrübedir. Tecrübe duyguyu pek ciddiye almaz. Oysa edebiyat, duyguyu fethetme girişimidir.

Hatıra okumanın tatlı bir tarafı var. Hem tatlı hem de birçok noktaldan açıcı ve açıklayıcı. Yararlanmasını bilen için ise tam bir kılavuz.

Selam. Selam. Selam.

Mustafa Aydoğan

Turkuaz, 23 Ağustos 2021, Pazartesi

**İnsanlar tekrar
girecekleri
kapıyı bazen
kendi elleriyle
kapatırlar. Biliyor
musun dostluk
kapısı da böyle
kapanır bazen. Siz
kapatmışsınızdır;
ama nasıl
kapandığını fark
etmemişsinizdir.**

My dear friend, hello.

Summer came.

Summer finally came after two years.

July came... August came... the heat came... the roads opened up... life became even more relaxing... the pandemic weakened... joy once again revived itself.

As a family we decided to go on holiday this summer and we went to Muğla. To Bozburun. The place where the trees ended... I think it looks barren because of the lack of trees. There are thick boulders all around and some small hills... And they called it here Bozburun. A village. One of the happy corners of summer months. Small, dynamic, charming. A wonderful place to watch the awesome clarity of the sea.

(Our holiday was fine and all, but once we returned a lot of fires started to spread there. As you know they could not stop the fires for days. Such a shame. That wonderful nature burned and turned into ashes.)

Here's a weird question to you: On which month or season does someone remember their homeland the most? For example, on which month or season do you remember the place you grew up or the places where you spent your childhood the most?

My memories tend to be more on summer months. Maraş is summer for me. A little spring. And a small amount of winter.

The cool sound of loneliness is heard in the house of summer. Summer is unconventional. It is clear. It is without a doubt. It is properly placed. It is illuminous. But the most cruel dangers also awaits us in these months. Every child goes on a couple of dates with death. They want to bear danger as an opportunity. I believe that most of these dates happen to be during summer.

The childhood existence of Maraş is ringing in my ear. The sound of my childhood which reverberates with the earth and asphalt is still heard.

Cahit Zarifoğlu died in June. So did Alaeddin Özdenören. Erdem Bayazıt died in July. Let summer ring! Let death ring!

You mentioned about memoirs. Writing memoirs is a modern habit. We don't have much examples in our past. Memoirs are personal histories. The shredding of individuality. The eastern Muslim communities distanced themselves from such things. I know that our authors of today maintain the same distance: They do not write their memoirs and they do not keep diaries. They do this knowingly. Some people still tend to keep away from western habits. Of course, this stance has a virtuous aspect to it. There are also people who write such things. Sezai Karakoç wrote his memories. They live within the pages of *Diriliş*, they have not been compiled to a book yet.

We have travel books. Some wise people recorded and told the places they travelled and saw. Like Ibn Battuta. Or Evliya Çelebi. Can we deem travel books as some sort of a memoir? Probably.

Communities like ours look at events, places, and periods differently I guess. Westerners sometimes hang on to events like they are the end of something. They continuously interpret it and shine it. I am guessing that besides the West, there are not many cultures who record memories. Non-Western civilizations probably did not find it appropriate to record memories in order to recreate one's own personal history. Is memoirs a literary genre? I do not think so. We cannot say that people who wants to read memoirs read them for their literary value. They probably do not approach these books with any literary sense whatsoever. Memoires are experiences. Experiences do not care much about emotions. On the other hand, literature is an enterprise to conquer emotions.

There is a sweet side to reading memoirs. It is sweet and also eye-opening in many ways. These books are a manual to whoever wants to exploit them.

Salutations. Salutations. Salutations.

Mustafa Aydoğan

Türkuaz, 23 August, 2021, Monday

People sometimes close the doors they will enter again with their own hands. Did you know that the door to friendship could be similarly closed. You may close it and not realize how it closed.

EVRENİN DÜNYADA GÖZÜ VAR: YEŞİLGÖZ OBRUĞU

THE UNIVERSE HAS AN EYE ON EARTH: THE YEŞİLGÖZ CONCAVE

Yeşilgöz'de şahlanan Düldül, Tekir Deresi'ni çağlatarak Menzelet'in sularından sıçrayıp Ali Kayası'na toynak vurur, oradan yükselir Sirius'a ve özge diyarların yücelerinde ulular karşılarlar onu. Bundandır; 18 bin âlem gözünü ayırmaz Yeşilgöz'den ve evren Yeşilgöz'den temaşa eder durur dünyayı.

The ancestors of these pegasi is Düldül, they run faster than the wind. Ali is their true owner, friend and master. Ali is the "lord of the Düldül riders". Düldül is such a horse that it can take Hızır and rear up to strange lands or it may run along Köroğlu on Bolu Mountain.

ALİ ÖMER AKBULUT

Kadim anlatılarda nakledilip geldiğine göre, ululuğu yerlerden göklerden yüce yeşil bir taş cevherden var edilir evren. Her an binlerce renkle açılıp dürülür bu taş. Varoluşla dillenip her şeyi neyse o kılacak bir nurdur onun özgülleyen özü. Varlık bütün güzelliğiyle bu cevhere nazar edince eriyip gider bu taş, su olup çağlayarak gümrâh nehirlerle dönüşür. Akışan esintisi, taşkın köpüğü, hararetili buharı, ateşli dumanı yükselerek arşa çıkar. Gökler yaratılır onlardan yedi kat. Köpüğü donup ağar aşağılara, yerler yaratılır onlardan; dağlar, tepeler. Cevherin özündeki, her

şeyi kendi kılıp isimlendirecek olan nur mevcelenir ve dökülür dünyaya mürekkebin hokkasına dökülüğü gibi. Bu çağlayan nurlu mürekkep mavileşip yeşillenerek, yeşil cevherden gelen şefkatli bir "yeşilgöz" gibi dünyadaki her oluşun dili olur ve her var olan onun kelimesi...

Varlığın özleyen özünde çağlayan suyun tahtına kurulmuştur tüm oluşların var kılan akdi. Su, varlığın güzelliğiyle her devrenip durduğunda kuş olur kanatlanır, at olur şahlanır. Düldül'dür ataları bu tulparların, rüzgârdan hızlı koşan atlardır onlar. Sahibi aslisi, dostu, hamisi Ali'dir; "şâh-ı düldül-süvâr"dır

Ali. Düldül ki, kimileyin Hızır'ı alır şahlanır özge diyarlara, kimileyin Köroğlu'yla koştururken görürsünüz onu Bolu Dağı'na. Dünyaya bolluk ve bereket saçmak, kademiyle toprağın sebatını derinleştirmek, özge diyarlardan dünya sakinlerine esenlik; dünyadan özge diyarlara da ferah haberler ulaştırmak için baş gösterirler, toynaklarıyla hıçırarak suları. Gökte özge diyarlara yükselişleri Sirius yıldızından, arzda yeryüzü sakinlerine ulaşmaları ise Yeşilgöz'dendir.

Yeşilgöz'de şahlanan Düldül, Tekir Deresi'ni çağlatarak Menzelet'in sularından sıçrayıp Ali Kayası'na

Fotoğraf: Fatih Emre Asya

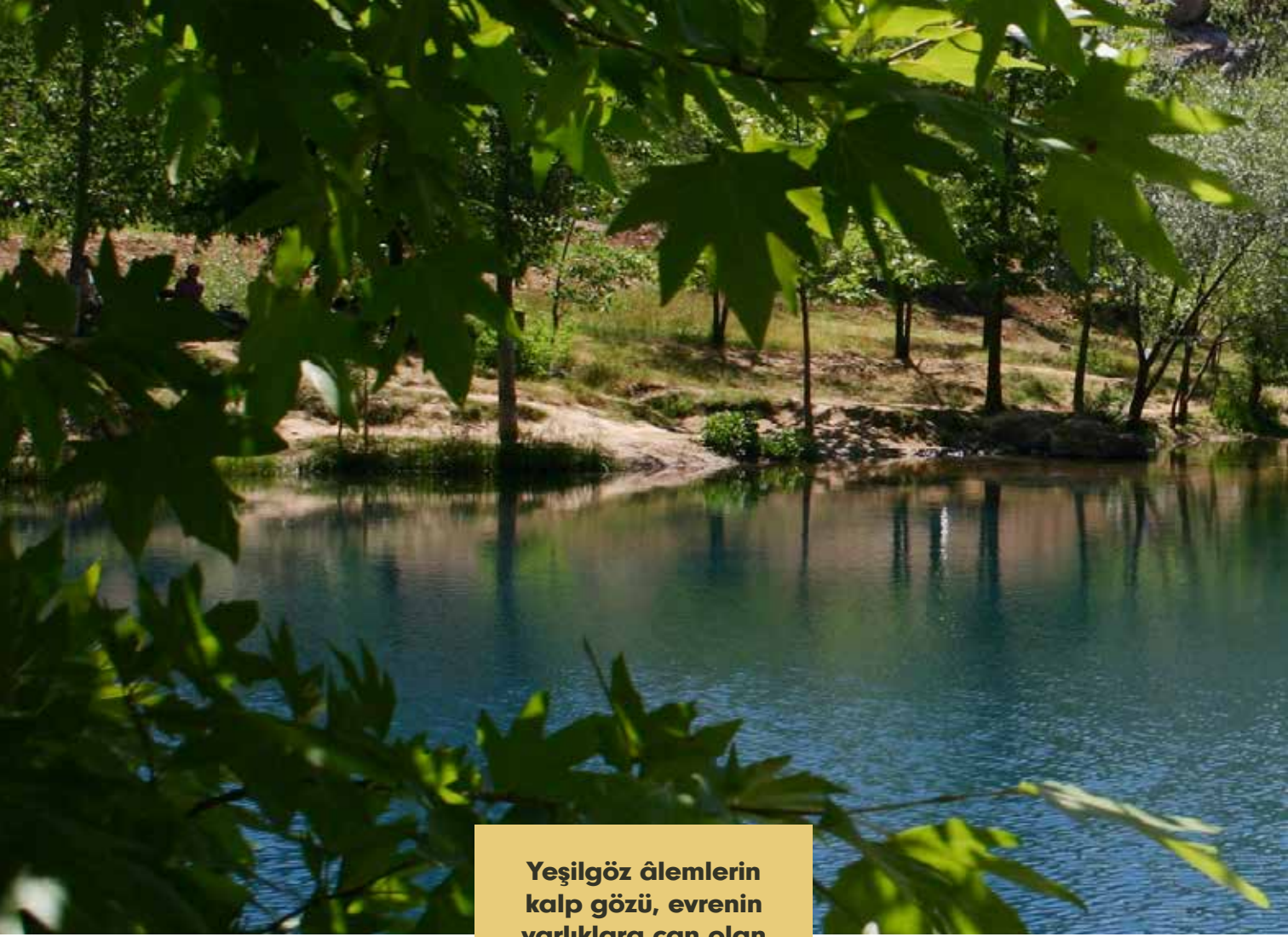
According to ancient narratives, the universe was created from a green stone more exalted than the sky and the earth. This stone opened and closed at every moment with thousands of colours. The essence of this stone made things as they were after the creation. When the creation looked upon this ore with all its beauty, the stone melted away, it turned into exuberant waters and abundant rivers. Its flowing breeze, overflowing foam, heated steam and fiery smoke ascended towards the heavens. The seven layers of the sky were created from these. The foam would freeze and fall down thus forming mountains and hills. The light that sits in the core of this stone

falls upon earth like ink poured into an inkpot. This radiating ink sometimes turns to blue and sometimes to green. It is a compassionate "yeşilgöz" (green-eye) that forms from the green stone and is the tongue and word of every creation.

There is a flowing water beneath the longing essence of creation which includes the contract that makes all beings possible. As water tumbles with the beauty of creation it turns into a bird and flies, or into a horse and rears up. The ancestors of these pegasi is Düldül, they run faster than the wind. Ali is their true owner, friend and master. Ali is the "lord of the Düldül

riders". Düldül is such a horse that it can take Hızır and rear up to strange lands or it may run along Koroğlu on Bolu Mountain. When these animals make water flow on earth with their hooves, they scatter abundance and fruitfulness to the world, increase the toughness of the water under them, and bring health from strange lands to here and good news from here to strange lands. Their ascend to the strange lands above the heavens ends with Sirius and their meeting point with earth-dwellers is Yeşilgöz.

After rearing up in Yeşilgöz, Düldül will pass through Tekir Creek and jump from Menzelet's waters, hit the Ali

toynak vurur, oradan yükselir Sirius'a ve özge diyarların yücelerinde ulular karşılarlar onu. Bundandır; 18 bin âlem gözünü ayırmaz Yeşilgöz'den ve evren Yeşilgöz'den temaşa eder durur dünyayı. Evrenin dünyada gözü vardır; eksilmez nazarıdikkati hiçbir varlıktan. Mikail'in şefkatiyle çağlar suları Yeşilgöz'ün ve ondan tüm dünya varlıklarına hayat taşır Tekir Deresi. Dünyalıları alır, kaynağı öte diyarlardan kaynayan Ceyhan Nehri'nin sularıyla bütünleşerek cennete ulaştırır.

Cennetten dünyaya, dünyadan cennete revnaktar renkler taşır Yeşilgöz. Kimileyin göğün mavisidir Yeşilgöz'ün rengi, kimileyin çift başlı kartalın koruduğu "dalları yerde kökleri gökte" o görkemli hayat ağacından alır rengini yeşildir cevheri. Kimileyin de varlıkların

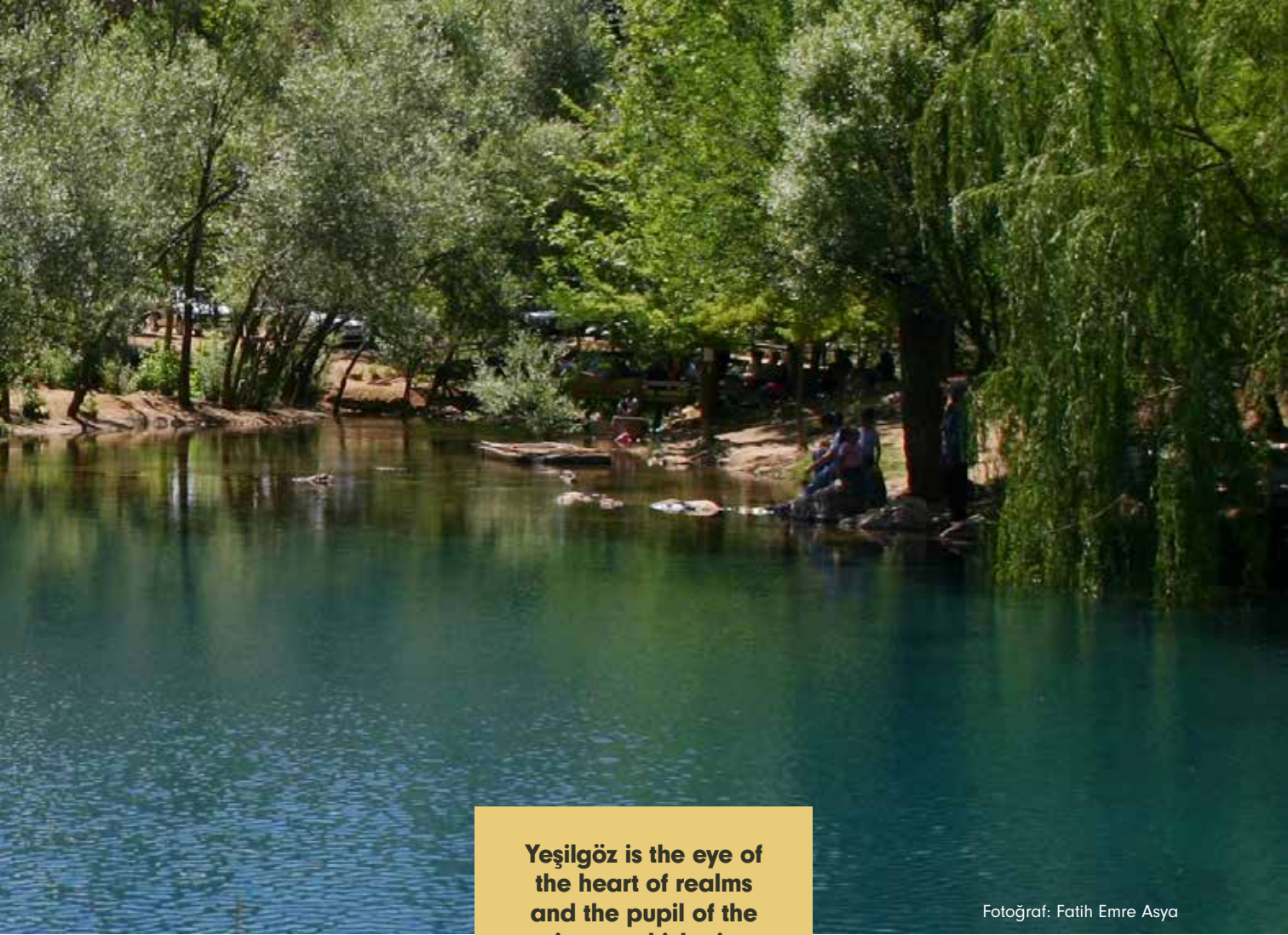
Yeşilgöz âlemlerin kalp gözü, evrenin varlıklara can olan göz bebeğidir.

Yeşilgöz ve çevresinde varlık en göz alıcı hâleriyle şavkıyıp durur. Kalbin varsa bir kulak ver; Şahı Şehsüvar Ali'nin sadasını işiteceksin.

can bulduğu sularından şahlanan kanatlı Türk atı Tulpar'dan alır rengi, ondandır; Türk mavidir rengi, ferishtelerin firuze gözlerinden alır turkuaz parıltısını. Kim bilir belki varlığa can olan suyuna Keş Dağı Düdeni'nden gelen su da katılıyor. Zira evrenin varlık tahtı Arş'ın dünyayı ana şefkatiyle sarmalayıp koruyan kolu olan Kaf Dağ'ının yükseltilerinden biridir Keş Dağı.

Bundandır, 18 bin âlemin gözü vardır dünyada; evren dünyayı Yeşilgöz'den temaşa eder.

Yeşilgöz âlemlerin kalp gözü, evrenin varlıklara can olan göz bebeğidir. Yeşilgöz ve çevresinde varlık en göz alıcı hâleriyle şavkıyıp durur. Kalbin varsa bir kulak ver; Şahı Şehsüvar Ali'nin sadasını işiteceksin. Eğil bir bak; Düldül'ün öte diyarları sesleyen toynaklarının toprağı hıçkırttığını göreceksin. Dön bir bak, yanın yören Şahı Merdan Haydarı Kerrar'ın Zülfükar'ının varlığı biçimlendiren çizikleriyle doludur. Bir dur düşün; Yeşilgöz, tüm varlığın göz alıcı güzelliklerini takip takıştırmış harikuladelikler diyarıdır. İnsan, var olduğu gibi insan olmanın hazzını ve huzurunu, mutluluk ve sekinetini Yeşilgöz'de hisseder; iliklerine kadar...

Fotoğraf: Fatih Emre Asya

Yeşilgöz is the eye of the heart of realms and the pupil of the universe which gives life to creatures. Creations glitter with their most eye-catching side in Yeşilgöz and its surroundings. Listen if you have the heart and you'll hear the voice of Ali, the lord of the horse-riding nobles.

Boulders with its hooves and ascend all the way to Sirius and other strange lands where the saints will welcome it. This is why the 18 thousand realms never look away from Yeşilgöz and that the universe watches the world from Yeşilgöz. The universe has an eye on earth and it gives never-ending attention to all creations. The waters of Yeşilgöz rejoice with the compassion of Michael, and Tekir Creek carries life to all world creatures. It takes the worldly and transports them to heaven after joining with the waters of Ceyhan River.

Yeşilgöz carries dazzling colours from heaven to earth and earth to heaven. The colour of Yeşilgöz is sometimes sky-blue and sometimes it takes on the green colour of the tree of life that has "branches on earth and roots in the sky" which is protected by the twin-headed eagle. Sometimes it takes on

the colour of the winged Turkish horse Tulpar which ascends above waters it originated from. It's Turkish blue, it takes its turquoise shimmer from the chalchuite eyes of angels. The water coming from the Keş Mountain Doline could be joining this water that gives life. The existent throne of the universe is the Keş Mountain which is one of the summits of Mount Kaf, a mountain that holds the world with the compassion of a mother. This is the reason

why the 18 thousand realms have an eye on earth. The universe watches the world from Yeşilgöz.

Yeşilgöz is the eye of the heart of realms and the pupil of the universe which gives life to creatures. Creations glitter with their most eye-catching side in Yeşilgöz and its surroundings. Listen if you have the heart and you'll hear the voice of Ali, the lord of the horse-riding nobles. If you were to bend and look you'll see that the hooves of Düldül are making the earth sob. Turn and see that everywhere is filled with the scratches of Zülfikar, the sword of the Lord of the Valiant Haydar-ı Kerrar. Stop and think: Yeşilgöz is a land of marvel that put together the best beauties of all creation. Humans feel the delight, joy, happiness and peace of being a human in Yeşilgöz to the bone...

BEKÂR EVİMİN İNGİLTERESİ-II

THE ENGLAND OF MY BACHELOR HOUSE-II

Hüzünle neşenin, gözyaşıyla gülüşmenin, şiirle hikâyenin buluştuğu bir mekân arıyorsanız, doğru adrestesiniz, Dostlar Çayevindesiniz. Burada hatıralar masallara, tragedya komedyaya, tarih ise, büyük anlatılara dönüşmektedir.

If you are looking for a place where grief and happiness, tears and smiles, poetry and stories meet, then you are at the right address, you are in Dostlar Teahouse. In here memories turn into tales, tragedies become comedies and history transforms into great narratives.

HÜSEYİN BURAK US

(5. sayıdan devam)

Şimdi daha net hatırlıyorum o kutuyu açarken duvak açar gibi heyecanlandığımı. Gerçekten böyle oldu. En üstte Nazım Hikmet'in kitapları vardı. Nazım'ın kitaplarını görünce birileri komünistlikten vazgeçmiş herhâlde diye düşündüm. İçimden yarım ağız sırttım. Akabinde üstünde fazla durmadım. Altında yabancı yazarların kitapları vardı. Detaylı incelediğim zaman bu kitapların İngiliz klasikleri olduğunu, hepsinin roman olduğunu anladım. Çocuk gibi sevindim. Çayımı bitirmeden ücretini verip kutuyu kucaklayarak evin yolunu tuttum. Bu kitaplarla birlikte ev öyle hoşuma gitti ki tüm şehre yetecek binlerce volt huzur birikti içimde. İçimdeki

huzuru kaleye doğru üfledim kime ne düşerse artık diye.

Tüm kitapları halı niyetine yere serdim. İngiliz halısı ve bir köşede komünist halısı. Dekor tamam. Kitaplara bakıp bakıp tam ağız sırtıyorum. Tudorların Gülü gibi kokuyorum onları. Karoların üstünde üşürler mi diye aklımdan geçiriyorum. O kitaplardan benim hayatıma ne karışacak merak ediyorum. Sonra huzur çekip gidiyor. Tuhaf düşüncelerle baş başa kalıyorum. Ortaya karışık bir kafayla ayakta duruyorum. İngiliz Muhipler Cemiyeti yanlısı gibi hissediyorum kendimi. Bir nehirde iki balık kavga ediyorsa oradan bir İngiliz geçmiştir sözü aklıma geliyor. Bir ara Maraş'ı işgal ettikleri aklıma

geliyor. İngiliz anahtarı aklıma geliyor. İngiliz Kemal aklıma geliyor. Çanakkale aklıma geliyor. Şehit Evliya aklıma geliyor. Şehit Beslemeoğlu Cuma aklıma geliyor. Bütün şehitler aklıma geliyor. Kafam yine karıştı iyi mi?

Neyse diyorum, İngilizlerin ilmini, fennini alırım gavurlukları kendilerine kalsın. Bir miktar topluyorum kafamı. Ama bu İngilizlerin yapıp ettikleri çıkmıyor aklımdan. Maraşlı bir Türk olarak İngilizleri şiddetle kınıyorum. Ayıp diyorum. Kocaman ülkesiniz diyorum. Zulmetmeye utanmıyor musunuz diye de ekliyorum. Hatta Muin hocanın dediğine göre, "Bu ülkede adı milli olup da kendi milli olmayan insanların yaşıyor ol-

Fotoğraf: Emre Önyurt

(Continued from issue 5)

I remember very clearly that when I opened that box I felt as excited as opening a bridal veil. That was my actual feeling. There were some books of Nazım Hikmet at top. When I saw Nazım's books I thought that somebody decided to leave communism. I half-smiled from inside. But I did not dwell on it that much. There were some books from foreign writers at the bottom. When I inspected them closely, I realized that these were all novels and English classics. I became happy like a child. I paid for the books without finishing my tea and went home with the box. My house looked better with these books, and I felt so glad that a type of peace

started to well up inside me that was powerful enough to light the whole city with thousands of volts.

I laid all the books on the ground like a carpet. English carpet and a communist carpet on the other corner. The decor was completed. I smiled wholly as I looked at the books. I smelled them like the Rose of Tudors, and I wondered if they would be cold upon the rhombus floor. I was also wondering what these books were going to add to my life. Then peace went out the door. I became stranded with weird thoughts. I was standing up with a confused head. I was feeling like a member of the English Friends Society. I remember the saying "If two fish are fighting in a river,

then an Englishman must have past there." I remember that they once occupied Maraş. I remember English wrenches. I remember English Kemal. I remember Gallipoli. I remember Martyr Evliya. I remember Martyr Beslemeoğlu Cuma. I remember all the martyrs. I became even more confused.

Then I said whatever, I will take the knowledge and the science of the English and leave their gjaourship to them. I was able to pull myself together for a bit. But I was not able to dismiss the things the English have done. As a Turk from Maraş, I strongly condemn the English. What shame. You are a big country. Are you not ashamed to oppress others? As Muin Hoca have

masının tek müsebbibi İngiltere'dir. İngiltere hapsirse bizim buradan çok yaşa sesi yükselir. İngiltere'nin büyüklüğü her ülkede olan hainlelerinin toplamından gelir. Maalesef matematik zalimler için bir şey ifade etmez." Muin hoca böyle bitiriyor kafamın içinde cümlelerini. Niye getiriyorsun böyle şeyleri aklına diye kızıyorum kendime. Ne güzel gül koklar gibi okuyacaktım bu kitapları. Gel de oku şimdi. Bu kafa karışıklığıyla esmer bir yar gibi duran daktiloyu elime aldım. Bakalım ne söylemişim...

Ayaklarımın altında şehir kaynıyor Yanımda daktilom var yalnız değilim Arsız şiir görünce banyo yapıyorum Kitaplar sarmış dört bir yanıma Kıvrıla kıvrıla yaşıyıp gidiyorum

Bekâr evimin en güzel yeri gerçekten tuvaleti mi? Diye bir soru sorsanız öyle olduğuna yemin edebilirim. O kadar geniş, o kadar havadar, o kadar ışıklı ki... Kabız olan biri bu tuvaleti görse hastalığından kurtulur. Sırf iş olsun diye girer insan bu tuvalete. Ama adı üstünde tuvalet... Bu mevzuyla ilgili insanlar pek bir şey duymak, okumak istemez. İngiltere ismini duymuş gibi olurlar. Onların zulümleri gelir akıllarına. Mideleri

bulanır. Bu evin tuvaletinin adını İngiltere koydum kimsenin midesi bulanmasın diye. Beynelmiele bir ev oldu benim bekâr evim. Yurtdışına bile çıkıyorum evimin içinde. Kafamın içindeki Muin hoca yine dedi ki: "Okuyacaksın, yazacaksın. Lakin kinini, nefretini, tarihini içinde hep diri tutacaksın. Dost olacaksın ama baltanı elinden bırakmayacaksın. Onlara benzemeyeceksin. Onlara benzediğin zaman bir ölüden farkın olmaz. Seni onlar bilmeyecek. Kendini sen onlara bildireceksin." Eyvallah Muin hocam! Biraz rahatladım bak. Bu iyi oldu.

Küçük bir sehpa koydum bu evin İngilteresine. O sehpanın üzerine sahaf dostumdan aldığım İngiliz klasiklerini yerleştirdim. Her gün beş on sayfa orada okuyorum bu kitaplardan. Evimin İngilteresinde okuduğum ilk kitap, G. Eliot'un *Middlemarch* romanı. Bu kitaptan ben, duygusal ayrıntıları gerçek hayata nasıl uyarlayacağımı öğrendim. Gavurluğu kendilerinin olsun. Sonra V. Woolf'un *Deniz Feneri* isimli romanını okudum. Bu kitapta beni, ince bir zekâ ile modernizme ve bu yıllara karşı nasıl ayakta duracağımı öğretti. Bunun da gavurluğu kendisinin olsun. Ve ardından C. Dickens'in *Büyük Umutlar*. Bu kitaptan ise, insanların ahlâk anlayışının bireysel başladığını ve daha sonra toplumsal bir kirliliğe dönüştüğünü öğrendim. Yani yılanın başını küçükken ezeceksin. Ben de İngiltere'nin cürmüm kadar yerini yaktığımı hayal ettim. Kendi içimde İngiltere'ye kök söktüren adam olarak bir müddet yaşadım. Mura-bi'ye anlattım bu kahramanlığı. Katıla katıla tam ağız güldü. Kahramanlar alkışlanırdı oysa gülünmezdi ki...

İki Şehrin Hikâyesi Dizisi

Tudorların Gülü gibi kokluyorum onları. Karoların üstünde üşürler mi diye aklımdan geçiriyorum. O kitaplardan benim hayatıma ne karışacak merak ediyorum.

Virginia Woolf

I smelled them like the Rose of Tudors and I wondered if they would be cold upon the rhombus floor. I was also wondering what these books were going to add to my life.

said: "England is solely responsible for the national groups in this country that are not individually national. If England were to sneeze, we have people ready to say bless you here. England is such a grand country because they have traitors in every country. Unfortunately, mathematics does not apply for oppressors." Muin Hoca finished his words like this in my mind. I get angry to myself for thinking such things. I was going to read these books like smelling a rose. How will I read them now? With this confusion, I reached for my ebony lover typewriter. Let's see what I have said...

*The city is boiling under my feet
I'm with my typewriter I'm not alone
I take a bath when I see a shameless poem
Books are all around me
I live as I curve and curve*

If you were to ask a question like "Is your toilet really the best place of your bachelor home?" I could swear that it really is. It's vast, roomy, and full of light... A constipated person would immediately feel fresh after seeing this toilet. People would enter here just for the fun of it. But after all, it's a toilet... People interested in these topics don't really want to hear or read anything. They stand still as if hearing the word England. They remember their oppressions. They get disgusted. I called the toilet of this home England so that nobody would be disgusted. My house became an international house. I'm able to travel abroad within my house. Muin Hoca started speaking again in my head: "You will read, and you will write. But keep your grudge, hatred, and history alive within you. You will become friends, but you will not lower your axe. You will not

resemble them. Once you resemble them you are as good as dead. They will not know you. You will make yourself known." Thank you Muin Hoca! I'm relaxed a bit now. This was nice.

I got a small table for the England of my home. I put the English classics I bought from my bookseller friend on top of that table. I read five to ten pages from these books every day. The first book I read in the England of my home was the novel *Middlemarch* of G. Eliot. With this book I learned how to apply emotional details to real life. Their giaourship belongs to them. Then I read *To the Lighthouse* by V. Woolf. With this book I learned how to stand strong against modernism and the coming years with a sublime wit. Her giaourship also belongs to her. Then I read *Great Expectations* from C. Dickens. From this book I learned that moral values begin with the individual but later turns into a social pollution. So, one must crush the head of the snake early on. I imagined England being worth as much as me. I lived like a man giving England trouble for a few minutes. I told this heroism of mine to Murabi. Then came a shriek with laughter. I thought that heroes were welcomed with applause, not laughter...

George Eliot

MARAŞ'IN AHIRDAĞI'NDA ON MARAŞ'S AHIRDAĞI

Bu şehrin üstü âdeta kekliktir. Dağlarında o meri keklikler ötüşmektedir. Altı da çeltik. Buğu buğu Akdeniz sıcaklığının nemi Gündeşli Ovası'nın üzerine çörekleşse de kuzeydeki o dağ sıralaması, Toroslar'ın bu son halkası şehrin ahalisine âdeta serin bir sığınaktır.

This city is full of partridges. Those merry partridges sing on the mountains. And under the city there is paddy. Even though the Mediterranean warmth closes in on Gündeşli Valley, the northern mountain ranges, which are the last few of the Tauruses, are a cool sanctuary for the city folk.

NUHAN NEBİ ÇAM

Bir kış sonu.

Maraş'ın Ahırdağı'nda karlar yukarılara çekilmiş.

İlkbahar, ağaçların kemiksi dallarından patlıyor.

Barbaros'tan, Gayberli Pınarı'ndan yola çıkıp Sütçü İmam'a gidiyorsanız bilin ki bir dağ çarpmasıyla karşı karşıya kalacaksınız, demektir... Yol boyunca, her adım attığınız dakikalarda, soluğunuzu güçlendirmek için durduğunuz zaman, hafifçe başınızı kaldırmamız yeter. Ya da bir araçtasınız. Orman Dairesi yol kavşağında, biraz ilerleyip Tekke Tepesi'ne vardığınızda her zaman alnınızın tam ortasında dağı görürsünüz. Bu kadar mı? Tabii ki hayır. Çünkü hâlâ yoldasınız ve Sütçü İmam Mahal-

lesi'ne ulaşmamışsınızdır. Kara asfalt döşeli yolların uzandığı istikâmetler kuzey-güney; doğu-batı veya ara yönler olabilir, ama değişmeyen tek şey o mehabetli görüntüdür. Batıpark Caddesi'nde ilerlemektesinizdir, biz oraya gençlikte Hollywood Caddesi derdik, devamlı bir dağ çarpması, bir çarpıntı, güçlü bir sarsıntı, gecenin ortasında dolunayın adım adım sizi takip etmesi gibi, izinizi bırakmayacaktır. Şimdi ışıklardan, hastane yönüne dönün, yine dağ, yine dağ... Müthiş bir dağ tutulması, baş dönmesi...

Ahırdağı, eski şehirlerin dayanıklı, kalın, heybetli, savaş kuleleri gibi surlarına benzer. Kenti kuzeyden tastamam kapatmış, soğuğa, Orta Anadolu'dan gelen keskin rüzgârlara karşı bir set olmuştur.

Akdeniz'in bu son kale şehri, kavurucu parmaklarını insanın ensesine kenetleyen sert bozkır havasından bu sayede korunmuştur.

Ocak ayının son günlerinde, şubat başlangıcında Üngüt taraflarında çağlalar patlak patlak yaz yanaklarını uzatmıştır. Şehre yaz bütün bir coşkusu, bayramıyla gelmiştir. Yavşan Dağı'nın, Boşkonuş Yaylaları'nın doruklarında kar kümeleri uzak uzak, soğuk soğuk görünse de...

Bir dağ tutulması...

Bir dağ çarpması...

Aracınızın camlarından gözlerinizi her dikişinizde dağlar, sıra dağlar görünür. Bu, Toroslar'ın son halkası dağlar, sizi âdeta içine çeker... Aksu'dan şehre doğru hızla yaklaşan aracınızın o sürati, bir ışık gücüyle ilerlemesi şoförün gaza

Başkonuş Yaylası

A winter's end.

The snow in Maraş's Ahırdağı crept up.

Spring is exploding from the bony branches of trees.

If you are going to Sütçü İmam from Gayberli Spring via Barbaros, be sure to know that you are going to face thin air... Along the road, you will stop to strengthen your breath after every step. At this moment you just need to raise your head. The same goes when you are in a vehicle. On the road junction beside the Forest Department, when you arrive at Tekke Hill, you will see the mountain centred upon your forehead. Is that it? Of course not. Because you are still on the road and you have not arrived at Süt-

çü İmam Neighbourhood yet. The roads covered with black asphalt may span from north to south or east to west, but the only thing that does not change is that splendid vista. You are now on Batıpark Road, we used to call here Hollywood Road when we were young. A strong thin air, a tremor, a strong throbbing... Just as if the full moon is following you step by step at night, it will not leave its trace on you.

Ahırdağı looks like the durable, thick, glorious tower walls of old cities. It closes the city completely from the north and thus the sharp winds of Central Anatolia cannot get through.

This is the last castle city of the Mediterranean, and this is how it protects itself from the steppe

climate which merges its frying fingers to people's nape.

On the last days of January and at the beginning of February, green almonds of Üngüt start to present their cheeks to the summer. The summer comes to the city with all its joy and festivity. On the other hand the snow masses of Yavşan Mountain and Başkonuş Plateau can be seen from afar...

A mountainous possession...

A mountainous thin air...

Whenever you look out of your vehicle's windows you will see mountains side by side. These are the last mountains of the Taurus Ranges, they will pull you in... As your car speedily comes from Aksun to the city,

yüklenmesinden değil, âdeta dağın azametli çekişindedir. Kendinizi, engel olamadığınız bir merkez kuvvetin, bir mıknatıs çekiminin karşı konulmaz gücüne bırakmanız en isabetle olan karardır. Ve yapmanız gereken tek şey de şudur: Dağ manzarasını izlemek...

Kadir Tanır Ağabey, bu mevsimle birlikte Tekerek Yolu'ndan bağ evine doğru giderdi. Şehrin birkaç ay sonraki, ovada yatan, sıcakların ortasında kıvranan ve eriyen, eriyen hâlini görür gibi olur. Ahırdağ'ın yamacındaki bağ evi, o çam ağaçlarının gölgesi ve çam iğneleriyle kaplanmış bahçeler ona ve bütün Maraşlıya bir sığınma yeri, âdeta çölde serap olur. Savaş İmparatorluğu yazarı bir paşa çardağına konuklamıştır.

Müsveddeleri, öykü karalamaları, kalemleri ve semaverde kaynayan çayı yanı başında durmaktadır... Bir defasında bu Maraşlı ozan şöyle demişti. İnşaat işleriyle uğraşıyordu, müteahhitlik yapıyordu: "Gündüzleri insanlara sıcak yuvalar yapıyorum. Geceleri ve hafta sonları edebiyat beni içine çekiyor."

Bu şehrin üstü âdeta keklidir. Dağlarında o meri keklıklar ötüştürmektedir. Altı da çeltik. Buğu buğu Akdeniz sıcaklığının nemi Gündeşli Ovası'nın üzerine çörekleşse de kuzeydeki o dağ sıralaması, Toroslar'ın bu son halkası şehrin ahali-sine âdeta serin bir sığınaktır.

Kentin çatısı... Şehrin damı.

Herkesin bir küşe-i uzleti olmalı.

**Orman Dairesi
yol kavşağında,
biraz ilerleyip
Tekke Tepesi'ne
vardığınızda her
zaman alnınızın
tam ortasında
Ahırdağ'ını
görürsünüz. Bu
kadar mı? Tabii
ki hayır...**

Fotoğraf: Yasin Mortaş

On the road junction beside the Forest Department, when you arrive at Tekke Hill, you will see the mountain centred upon your forehead. Is that it? Of course not.

the speed of your car does not come from the driver putting the pedal to the metal, the glorious mountain is pulling you in, that's why. The best you can do is to submit to this gravity, this magnetic pull. The only thing you must do at this point is to watch the mountain view.

Brother Kadir Tanır used to go to a vineyard house via Tekerlek Path in this season, He seemed to see the melting state of the city within the valley, squirming with heat a couple of months later. The vineyard house beside Ahırdağı was a sanctuary, a desert mirage to every person in Maraş with its shades of pine trees and the garden full of pine needles. His worksheets, story

scribbles, pens and samovar tea always used to be beside him... This poet of Maraş, who was also a contractor, once said this: "I make warm homes for people in the day. At night and on the weekends literature pulls me in."

This city is full of partridges. Those merry partridges sing on the mountains. And under the city there is paddy. Even though the Mediterranean warmth closes in on Gündeşli Valley, the northern mountain ranges, which are the last few of the Tauruses, are a cool sanctuary for the city folk.

The roof of the city... The roof of the province.

Everyone must have a corner of solidarity.

SARAÇHANE: ÇARŞILAR İÇİNDE SÜKÛNET

SARAÇHANE: THE SILENCE WITHIN BAZAARS

Mekanlar, yaşanmışlıkların eleğinden geçerek kolektif duygunun, hatıranın, bilincin adresi olurlar. Ulucamii minberindeki Rıdvan Hoca'yla bir bilincin, Ahır Dağı'ndaki Yalnızardıç'la şiiriyetin, Pınarbaşı'yla Maraşlının hatıralarındaki bahçenin adresi olurlar.

Places become the address of collective emotions, memories and consciousnesses after being filtered by life experiences. Rıdvan Hoca on the minbar of the Grand Mosque becomes the address of a consciousness while the Yalnızardıç on Ahır Mountain becomes the address of poetic emotions, and Pınarbaşı becomes the garden in the memories of Maraş.

FATİH DEMİRDÖĞEN

Şehir kavramı sadece bir yerleşim yerini tanımlamaz. Şehir bazen yerel bir dil, lehçe, yaşama kültürü, çokça da mekânlar toplamıdır. Meydanlar, çeşmeler, çarşılar, sokaklar, mesire yerleri, yaylalar, camiler gibi o şehre bağlı başka şeylerin de adı ve toplamıdır. Ve şehir denen bu toplamın insanı derinden etkileyen bir kavrayışı vardır. İnsan, mekânı/şehri yapar; sonrada mekân/şehir, insanı. Çünkü insan, hem fizik hem metafizik olarak çevresinin bütünüdür.

Şehirler/mekânlar, yaşanmışlıkların eleğinden geçerek kolektif bir duygunun, hatıranın, bilincin adresi olurlar. Ulucamii minberindeki Rıdvan Hoca'yla bir bilincin, Ahır Dağı'ndaki Yalnızardıç'la şiir duygusunun, Pınarbaşı'yla Maraşlının hatıralarındaki bahçenin adresi olurlar.

İnsanı kendi iklimiyle ağırlayan Saraçhane; camisi, çeşmesi, çınarları ve küçük meydanıyla bir Mustafa Kutlu hikâyesi mekânı gibidir. Neşet Ertaş'ın bozlaklarını havalandırdığı makamdan hikâyeler yazan Mustafa

Kutlu'da ağaçlar, çeşmeler, camiler, türbeler geçmişi bugünde yaşamanın, bir büyük hayat tecrübesini çoğaltmanın mekânlarıdır. Yazarın, *Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı* isimli hikâyesinde, insaniliği kendinde derinleştiren karakteri Tahir Sami, sanki Saraçhane'de bir dükkânda çıraklık etmiş gibidir. Hikâyeden bir mekân gibidir Saraçhane; kendi hikâyesinde bir hanımeli ya da iğde kokusu arayan.

Saraçhane; şehrin kimliğine kendi mayasını çalan, duygusuyla asude, düşüncesiyle derin, Maraş için özne mekânlardan biridir. Bir yanı eski, bir yanı yeni, ikisi de kalabalık iki caddeye mesafece yakın ama duyurduk-

larıyla uzak bir mekân. Şehrin kalbi Ulucamii'ye komşu, serinliğini eskiliğinden alan Kapalıçarşı'ya ise eşiktir. Meydanın uzak köşesindeki Yum Baba türbesi bütün bir çarşının ifran nöbetini tutan gizli bir gönül kahramanıdır.

Yeni caddeyle eski çarşıların sokakları hemen Saraçhane Camii'nin eşliğinde yarım bir yokuşla birbirine kavuşur. Kavuşma noktası bir meydana açılır. Meydana kenardaki çınarların gölgesi düşer. Saraçhane Camii'nin önündeki asırlık bu çınarlar, gölgesi ve müziğini duymadan yürümenin zor olduğu yapraklarının sesiyle, meydana şenliği olmuşlardır.

Saraçhaneyi bir mekân olarak duymanın en iyi vakti bir yaz ikindisidir. Günübirlik telaşların gürültüsünden kaçivermek için yanı başımızdaki bir ada gibidir. Hem bir caminin hem de bir çınarın gölgesinde içilecek çay, duyuştan ve düşünüşten yana sizi demleyecektir. Kim bilir belki de "zarif bir şair"ın, "yasin okunan tütsü tüten çarşılar" şiirinin ilhamı, buralardan bir yerden sızmıştır.

Hikâyeden bir mekân gibidir Saraçhane; kendi hikâyesinde bir hanımeli ya da iğde kokusu arayan.

Üç Fotoğraf: Mehmet Erdemoğlu

The term known as city does not only define a place of living. A city is the collection of local tongues, accents, social cultures and various spaces. It is the total of squares, fountains, bazaars, streets, picnic areas, plateaus, mosques, and many more. This collection of things known as the city also affects humans deeply. Humans make the place/city, then the place/city makes the human. Because humans are the total of their physical and metaphysical surroundings.

Cities/places become the address of collective emotions, memories and consciousnesses after being filtered by life experiences. Rıdvan Hoca on the minbar of the Grand Mosque becomes the address of a consciousness while the Yalnızardıç on Ahır Mountain becomes the address of poetic emotions, and Pınarbaşı becomes the garden in the memories of Maraş.

Saraçhane welcomes people with its own climate. It looks like the decor of a Mustafa Kutlu story with its mosque, fountain, sycamores and small square. Mustafa Kutlu wrote stories where Neşet Ertaş sang his songs, and these trees,

fountains, mosques, and mausoleums here are the places where we could multiply our great life experience. In one of his stories called Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı [The Private Life of Mr. Tahir Sami], Tahir Sami, who has a deep sense of humanity, seems to have spent his apprentice years at Saraçhane. Saraçhane seems like a place out of a story. A place where it quests for a honeysuckle or an oleaster smell in its story.

Saraçhane... Contributes a part of itself to the city, its peaceful with emotions, deep with its thoughts, a subjective place for Maraş. On one side there is an old road, and on the other side there is a new road. Both roads are equally crowded, but they

Saraçhane seems like a place out of a story. A place where it quests for a honeysuckle or an oleaster smell in its story.

are far enough not to be heard much. It's a neighbour to the Grand Mosque, the heart of the city, and it is a threshold to the Grand Bazaar which maintains its cool by its antiquity. The Yun Baba mausoleum that is on the far end of the square is the hidden good-hearted hero that guards the bazaar with his wisdom.

The new road and the streets of the old bazaars meet on front of Saraçhane Mosque's threshold by a half-slope. The meeting point opens up to a square. The square is shaded with the sycamore trees beside it. These century-old sycamores on front of Saraçhane Mosque became the joy of the square where it is quite difficult to walk without hearing or feeling their music and shadow.

Saraçhane is at its best during summer afternoons. It's like an island to run off to so that we may escape from our daily troubles and noise. Drinking a cup of tea under the shadow of the mosque and the sycamores will mature your emotions and thought. Maybe the inspiration for the line "bazaars where yasin is recited and incenses fume" of the "elegant poet" oozed from somewhere here.

ELİNDE ÇİÇEK, İÇİNDE HUZUR: ÇOKRAN BÜK DERESİ

FLOWER IN HAND, PEACE AT MIND: ÇOKRAN BÜK CREEK

Dağ ve yayla turizminde önemli yerlerden biri olan Bük Deresi'ne, Fatmalı Kasabası, Kale Kasabası, Dereboğazı Köyü, Hartlap Köyü, Karadere Köyü, Büyük Sır ve Küçük Sır Köylerinden sonra ulaşıyorsunuz.

We arrive at Bük Creek, an important mountain and plateau tourism site after seeing Fatmalı Town, Kale Town, Dereboğazı Village, Hartlap Village, Karadere Village, Büyük Sır and Küçük Sır Villages.

ELA YÜCE

-06 Mart 2021-

Kahramanmaraş şehir merkezinden 60 kilometre mesafede bulunan Çokran Köyü'ne bağlı doğa harikası olan Bük Deresi doğaseverlerin gözdesi. Asıl yer olan Mavi Göl Şelalesi'nin devamı niteliğinde olan bir yer Bük Deresi. Ancak Mavi Göl Şelalesi mevkiinin yol yapım çalışmaları sebebiyle ulaşımı kısıtlanınca doğaseverler Bük Deresi mevkiine yönelmiştir. Şelaleye kolay ulaşım sağlanması için yapılan yol çalışması esnasında, şelalenin doğal yapısında tahribatlar oluşmuştur. Bu yüzden şelaleye ulaşamayan turistlerin gözdesi Bük Deresi olmuştur. Doğa harikası bu yer son yıllarda KADAK ekibinin düzenlediği geziler ve köy halkının misafirperverliği ile doğaseverlerin ilgisini çekmektedir.

Dağ ve yayla turizminde önemli yerlerden biri olan Bük Deresi'ne, Fatmalı Kasabası, Kale Kasabası, Dereboğazı Köyü, Hartlap Köyü, Karadere Köyü, Büyük Sır ve Küçük Sır Köylerinden sonra ulaşıyorsunuz. Sır köylerine kadar yol asfalttır, sonrası ise stabilize... Yol boyunca Sır barajı manzarasını izliyorsunuz. Yer yer yol kenarında bulunan dağlık alanlarda durup manzarayı seyredebilirsiniz. Bük

Deresi'ne özel aracınızla kolaylıkla gidebilirsiniz. Özel araçla gelmek isterseniz yola uygun yüksek araç tercih etmelisiniz.

Çokran Köyüne ilk gezimi Mavi Göl Şelalesini görmek için 2014 yılında yine KADAK ekibiyle gerçekleştirmiştim. O zamanlar doğal yapısı bozulmayan şelale, muazzam bir görsel şölen sunuyordu. Ancak yapılan çalışmalar bu güzelliği maalesef ki tahrip etmiş durumda. Bu sebepten rotamız artık Bük Deresi'ne çıkıyor.

Doğa ananın sakladığı Bük Deresi'ne stabilize yoldan sonra yaklaşık 30 dakika doğa yürüyüşü sonrası varıyorsunuz. Önce patika yoldan kısa bir tırmanıştan sonra dereye iniyorsunuz. Bük Deresi'nde

bulunan şelale size doğanın sunduğu harika bir güzellik. Dönüş rotası olarak aynı yolu kullanabilirsiniz veya dere boyu devam eden rotayı da takip edebilirsiniz. Ancak bu rota dere sularının yükseldiği bazı yerlerde taşların kayganlığı sebebiyle daha zorlu olabilir.

Bük Deresi'nin başlangıç kısmı olan dere üzerinde köy halkının yapmış olduğu çardak bulunmakta. Burada dinlenirken Sır Barajı, dereler ve dağların oluşturduğu harika bir manzarayla karşılaşıyorsunuz. Her mevsim ziyaretçi olsa da özellikle bahar mevsiminde muazzam bir doğa sizi burada bekliyor olacak. Sonbaharda sararan yapraklar eşliğinde gerçekleştirdiğiniz yürüyüşlerin tadı bir başka oluyor. İlkbaharda ise karşınıza çıkan sıklamen, sümbül gibi birçok çiçekle yolculuğunuzu keyifli hâle getirebilirsiniz. Özellikle burada bulunan ağaç kovuğu, turistlerin ilgisini çekmektedir. Hâlâ canlılığını koruyan bu ağaç anne şefkati gibi sizi sarmalıyor.

Bük Deresi'nin doğa harikası manzarası eşliğinde yürüyüşler yapmak için şimdi tam mevsimi. Mutlaka gidip görülmesi gereken bu yer, Maraş'ın cezbedici coğrafyasının bize sunduğu bir hediye.

Bük Deresi'nin doğa harikası manzarası eşliğinde yürüyüşler yapmak için şimdi tam mevsimi. Mutlaka gidip görülmesi gereken bu yer, Maraş'ın cezbedici coğrafyasının bize sunduğu bir hediye.

-06 March 2021-

The Bük Creek is a natural wonder adored by every nature lover. It's 60 kilometres away from Kahramanmaraş centre and is a part of Çokran Village. Bük Creek is a part of the Blue Lake Falls. Since access to Blue Lake Falls isn't that possible due to road construction, lovers of nature started to go to Bük Creek. The road was rebuilt to make the waterfall more accessible, but a lot of damage was made to the natural state of the area. Tourists who cannot reach the waterfall enjoy themselves at Bük Creek. This natural wonder caught the eyes of nature lovers thanks to the tours the KADAK group planned and the hospitality of the villagers.

We arrive at Bük Creek, an important mountain and plateau tourism site after seeing Fatmalı Town, Kale Town, Dereboğazı Village, Hartlap Village, Karadere Village, Büyük Sır and Küçük Sır Villages. The road is asphalt all the way to the Sır villages, but then it turns to gravel... You can watch the Sır Dam vista all along the

journey. It's easy to go to Bük Creek with your own car as well, but a high riding car would be more suitable.

I visited Çokran Village for the first time in 2014 while I was on the road with the KADAK group to see the Blue Lake Falls. The natural state of the waterfall was intact and it had a wonderful scenery. The construction unfortunately damaged the site. This is the reason why we now set our path to Bük Creek.

After the gravel road ends there is a 30 minute walk to Bük Creek, a place hidden by Mother Nature. You

Now is the season to walk beside Bük Creek with its magnificent natural scenery. This must-see place is a gift to us presented by the attractive geography of Maraş.

first shortly climb up a pathway and then descend to the creek. The waterfall in Bük Creek is a magnificent beauty given to us by nature. You could use the same path to return or you could walk along the creek. But the water level rises on some points and walking could become difficult with the slippery rocks.

There is an arbour above the initial shore of Bük Creek built by the villagers. While resting here you can gaze upon the Sır Dam, creeks and mountains. Even though the place is visited all year round, it is especially inviting in spring. During autumn it's nice to walk alongside fallen leaves. And during the spring you may walk along with cyclamens and hyacinths. There is a tree cavity here that attracts a lot of tourist attention. This live tree envelops you like a caring mother.

Now is the season to walk beside Bük Creek with its magnificent natural scenery. This must-see place is a gift to us presented by the attractive geography of Maraş.

BAŞVURU:
kmedebiyatgunleri.com

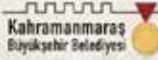
II. ULUSLARARASI KAHRAMANMARAŞ ŞİİR VE EDEBİYAT GÜNLERİ

LİSE ÖĞRENCİLERİ ARASI
MEKTUP YAZMA YARIŞMASI
YABANCI UYRUKLU ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ARASI
ŞİİR OKUMA YARIŞMASI
AŞIK MAHZUNİ ŞERİF TÜRKÜLERİ
SES YARIŞMASI
YETİŞKİNLER ARASI
DENEME YAZMA YARIŞMALARI
RESİM YARIŞMASI
YETİŞKİNLER ARASI ŞİİR YAZMA YARIŞMASI
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ARASI
ŞİİR YAZMA YARIŞMASI
ULUSLARARASI KISA FİLM YARIŞMASI
LİSE ÖĞRENCİLERİ ARASI
DENEME YAZMA YARIŞMASI
YABANCI UYRUKLU LİSE ÖĞRENCİLERİ ARASI
ŞİİR OKUMA YARIŞMASI
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİ ARASI
ŞİİR OKUMA YARIŞMASI
LİSE ÖĞRENCİLERİ ARASI
ŞİİR OKUMA YARIŞMASI

“ÇÜNKÜ
SÖZ
MİLEŞTİRİR

YARIŞMALAR
BAŞLIYOR

SON BAŞVURU
24 EYLÜL
2021

Hayrettin
GÜNGÖR | Büyükşehir
Belediyesi Başkanı

II. Şiir Ve Edebiyat Günleri Yaklaşıyor

Birincisi geçen yıl düzenlenen Uluslararası Şiir ve Edebiyat Günleri'nin ikincisi için Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi hazırlıklara başladı. 18 Ekim'de başlayacağı ilan edilen Şiir ve Edebiyat Günleri'nde 30 farklı etkinlik yapılacak. Bu yılın etkinlik temaları ise, Yunus Emre ve Mehmet Akif'tir. Diğer ifadeyle Türk şiirinin iki dev ismi...

Bilindiği üzere Yunus Emre'nin *Divan'ı*, birçok araştırmacıya göre Türk şiir geleneğinin başlangıcıdır. Mehmet Akif'in *Safahat'ı* ise, modern Türk şiirinin başlangıcı olarak değerlendirilse yeridir. Kahramanmaraşlı şairler arasında, hem muhteva hem de şekil itibarıyla bu iki ismin takipçilerine de rastlamak mümkündür. Mesela Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu ve Akif İnan'da Mehmet Akif'in geliştirdiği duyarlılığa rastlanırken, Abdurrahim Karakoç, Ahmet Çıtak, Dostozan'da ise, Yunus Emre'nin hayata bakışı görülür.

Şiir ve Edebiyat Günleri kapsamında, Büyükşehir'in açtığı yarışmaları da belirtelim: Aşık Mahzuni Şerif Türküleri Ses, Uluslararası Kısa Film, İstiklal Marşı'nın Bir Mısra veya Kitasını Resimle Anlatma, İstiklal Marşı'nı Güzel Okuma, Yunus Emre'nin Şiirine Nazire Yazma, Edebiyat Yolu Yazar ve Şairlerinden Birine Mektup Yazma, Mehmet Akif Ersoy'un Şiirlerini Güzel Okuma, Yunus Emre'nin Şiirlerini Güzel Okuma, Yetişkinler Arası Deneme Yazma.

The 2nd Poetry And Literature Event Is Coming Soon

The Kahramanmaraş Metropolitan Municipality is getting prepared for the second International Poetry and Literature Event, the first of which was held last year. The Poetry and Literature Event was announced to commence on October 18, and 30 different activities will be available. The activities are not only limited to central districts of Kahramanmaraş, but also to surrounding districts as well. The activity themes of this year are Yunus Emre and Mehmet Akif. The two giants of Turkish poetry is another way of describing them...

Yunus Emre's Divan is regarded as the beginning of the Turkish poetry tradition by many researchers. We could say that the Safahat of Mehmet Akif is the beginning of modern Turkish poetry. There are many poets from Kahramanmaraş who have followed in the steps of both of these poets. We stumble upon Mehmet Akif's sensitivity in Sezai Karakoç, Cahit Zarifoğlu and Akif İnan. On the other hand, poets like Abdurrahim Karakoç, Ahmet Çıtak, and Dostozan carry the same perspective as Yunus Emre.

Let's also mention the contests organized by the municipality within the scope of the Poetry and Literature Event: Sound and Songs of Aşık Mahzuni Şerif, International Short Film, Depicting a Line or a Stanza of the Independence Anthem, Recitation of the Independence Anthem, Writing a Reply Poem to a Yunus Emre Poem, Writing a Letter to an Author or Poet from the Path of Literature, Recitation of Mehmet Akif Ersoy's Poems, Essay Contest Between Adults.

Büyükşehir'den İki Önemli Kitap

İkindiyazıları'nın tıpkıbasımını yaparak atağa geçen Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, birbirinden değerli ve anlamlı kitaplar yayımlaya devam ediyor. Biz bunların içinden Mayıs 2021'de yayımlanan iki kitaptan söz edeceğiz. Birincisi, Seydahmet Kutuzman'ın bütün şiirlerini içeren *Gül Dağları*; ikincisi, Âşık Mahzuni Şerif'in hayatını, şiirlerini, sanatçı kişiliğini işleyen *Kanadım Değdi Sevdaya*'dır.

Gül Dağları'nın ilk basımı 2002'de gerçekleştirilmiş. 19 yıl aradan sonra, kitabın tekrar basımını Büyükşehir Belediyesi yaptı. Her iki baskıyı da yayıma hazırlayan kişi, şair ve yazar Arif Bilgin'dir. Kitabın girişinde Arif Bilgin, Seydahmet Kutuzman'ın kim olduğunu, şiirlerini nasıl yazdığını, şahsi özelliklerini, bu şiirlerin nasıl bir araya getirildiğini yazıyor. Arif Bilgin, ayrıca şairin yakın dostudur. Bu yüzden, bilgi verirken, aslında duygusal tonda ilerleyen hatıralarını anlatıyor. Tabi bu hatıralar şair Seydahmet Kutuzman'la dolu. Kitabın girişinde bir de, Seydahmet'in "Ses" başlıklı, önemli ve derinlikli bir yazısına da yer verilmiş. *Gül Dağları*'nın yeni baskısında, önceki baskısında olmayan şiirler de bulunmaktadır.

Kanadım Değdi Sevdaya ise, Âşık Mahzuni Şerif hayranları için, bir başvuru kitabı. Kitap beş bölümden oluşuyor. İlk bölümde Mahzuni Şerif'in hayatı, edebî şahsiyeti ve eserleri; ikinci bölümde sanatı, poetikası ve gelenek içindeki yeri; üçüncü bölümde şiirlerinin şekil ve tür özellikleri; dördüncü bölümde şiirlerinde kullandığı temalar; beşinci bölümde ise, şiirlerinden seçmeler yer alıyor. Bu hâliyle *Kanadım Değdi Sevdaya*, denilebilir ki büyük bir boşluğu dolduruyor. Çünkü türküler günümüzde de dillerden düşmediği hâlde Mahzuni Şerif hakkında güvenilir bilgilere ulaşmak zor. Mahzuni Şerif hakkında daha geniş, bilimsel çalışmaların yapılmasını temenni ediyoruz. Zira onun besteci, icradı diğer ifadeyle müzisyen yönü, şair yönü ve muhalif yönü ayrı ayrı çalışmalara konu olacak genişliktedir.

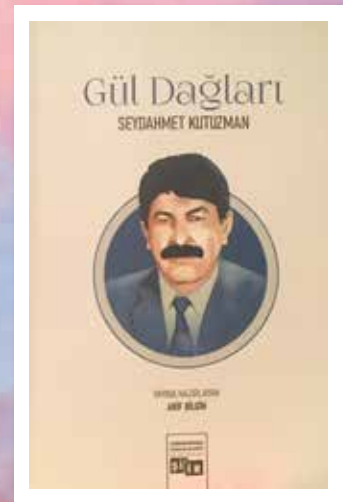

Two Important Books by the Municipality

Kahramanmaraş Metropolitan Municipality Culture Publications made an effective start with the facsimile printing of *İkindiyazıları*, and they are continuing to publish valuable and meaningful books. We wanted to mention two books published in May 2021. The first is the collected poems of Seydahmet Kutuzman called *Gül Dağları* [Rose Mountains]. The second is *Kanadım Değdi Sevdaya* [My Winds Touched Love], a book on the life, poems and artistic personality of Âşık Mahzuni Şerif.

Gül Dağları was first published in 2002. The second printing of the book will be made by the Municipality after 19 years. Poet and author Arif Bilgin is the editor of both of these printings. In the preamble of the book Arif Bilgin talks about who Seydahmet Kutuzman is, how he wrote his poems, his personality traits and how these poems were collected. Arif Bilgin is also the close friend of the poet. Therefore, as he is giving information, he is also reminiscing his memories on an emotional tone. Of course, these memories are full of Seydahmet Kutuzman. There is also an important and deep essay by the name of "Voice" written by Seydahmet at the beginning of the book. There are new poems in the second printing of *Gül Dağları* when compared to the first printing.

Kanadım Değdi Sevdaya is a reference book for all Âşık Mahzuni Şerif lovers. The book is comprised of five chapters. In the first chapter you will find the life, literary personality and the works of Âşık Mahzuni Şerif. In the second chapter there is his art, poetics and his position in tradition. In the third chapter you may find an analysis on the form and genres of his poems. In the fourth chapter we see the themes he uses in his poems. In the fifth and last chapter there is a selection of his poems. Thus, *Kanadım Değdi Sevdaya* fills in a huge gap. Even though Mahzuni Şerif's songs are quite popular even today, it is quite difficult to find reputable sources about him. We hope that there will be more vast and scientific research about Mahzuni Şerif. His composer and performer, meaning his musician side, his poet side and his rebel side are vast enough subjects to dwell on individually.

KAHRAMANMARAŞ YEMENİŞİ

Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından 10 Nisan 2018 tarihinde coğrafi işaret olarak tescillenen Kahramanmaraş Yemenişi farklı arazi şartlarında ve değişik iklim koşullarında sağlamlık ve rahatlığıyla yüzyıllardır insanların beğenisini kazanmış ve hâlen Kahramanmaraş'ta üretimi ve kullanımı mevcut olan bir tür hafif ayakkabı çeşididir.

KAHRAMANMARAŞ YEMENİ

The Kahramanmaraş Yemeni, which has been registered as a geographical landmark by the Turkish Patent and Trademark Office on 10.04.2018, is a type of light shoe liked by many due to its durability and comfort in various land and climate conditions. These shoes are still being produced and worn in Kahramanmaraş.

I. ULUSLARARASI
KAHRAMANMARAŞ
ŞİİR VE EDEBİYAT
GÜNLERİ'NDE
NE KONUŞULDUYSA
BU KİTAPTA!

II.
ULUSLARARASI
KAHRAMANMARAŞ
ŞİİR VE
EDEBİYAT
GÜNLERİ

18-22 EKİM
2021

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi

KAHRAMANMARAŞ
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Hayrettin
GÜNGÖR
Büyükşehir
Belediye
Başkanı